

Leoš Nebor:

fotograf & redaktor

BcA. Lucie Nguyenová

PROHLÁŠENÍ AUTORA BAKALÁŘSKÉ/DIPLOMOVÉ PRÁCE

Beru na vědomí, že

- odevzdáním bakalářské/diplomové práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, bez ohledu na výsledek obhajoby ¹⁾;
- beru na vědomí, že bakalářská/diplomová práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému a bude dostupná k nahlédnutí;
- na moji bakalářskou/diplomovou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3 ²⁾;
- podle § 60 ³⁾ odst. 1 autorského zákona má UTB ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- podle § 60 ³⁾ odst. 2 a 3 mohu užít své dílo – bakalářskou/diplomovou práci - nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen s předchozím písemným souhlasem Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše);
- pokud bylo k vypracování bakalářské/diplomové práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tj. k nekomerčnímu využití), nelze výsledky bakalářské/diplomové práce využít ke komerčním účelům.

Ve Zlíně13. 12. 2013.....

BcA. Nguyenová Lucie

Jméno, příjmení, podpis

¹⁾ zákon č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, § 47b Zveřejňování závěrečných prací:

(1) Vysoká škola nevydávající zveřejňuje disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce, u kterých proběhla obhajoba, včetně posudků oponentů a výsledku obhajoby prostřednictvím databáze kvalifikačních prací, kterou spravuje. Způsob zveřejnění stanoví vnitřní předpis vysoké školy.

(2) Disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce odevzdané uchazečem k obhajobě musí být též nejméně pět pracovních dnů před konáním obhajoby zveřejněny k nahlížení veřejnosti v místě určeném vnitřním předpisem vysoké školy nebo není-li tak určeno, v místě pracoviště vysoké školy, kde se má konat obhajoba práce. Každý si může ze zveřejněné práce pořizovat na své náklady výpisy, opisy nebo rozmnoženiny.

(3) Platí, že odevzdáním práce autor souhlasí se zveřejněním své práce podle tohoto zákona, bez ohledu na výsledek obhajoby.

²⁾ zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 35 odst. 3:

(3) Do práva autorského také nezasahuje škola nebo školské či vzdělávací zařízení, užije-li nikoli za účelem přímého nebo nepřímého hospodářského nebo obchodního prospěchu k výuce nebo k vlastní potřebě dílo vytvořené žákem nebo studentem ke splnění školních nebo studijních povinností vyplývajících z jeho právního vztahu ke škole nebo školskému či vzdělávacímu zařízení (školní dílo).

³⁾ zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 60 Školní dílo:

(1) Škola nebo školské či vzdělávací zařízení mají za obvyklých podmínek právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla (§ 35 odst. 3). Odporčí-li autor takového díla udělit svolení bez vážného důvodu, mohou se tyto osoby domáhat nahrazení chybějícího projevu jeho vůle u soudu. Ustanovení § 35 odst. 3 zůstává nedotčeno.

(2) Není-li sjednáno jinak, může autor školního díla své dílo užít či poskytnout jinému licenci, není-li to v rozporu s oprávněnými zájmy školy nebo školského či vzdělávacího zařízení.

(3) Škola nebo školské či vzdělávací zařízení jsou oprávněny požadovat, aby jim autor školního díla z výdělku jim dosaženého v souvislosti s užitím díla či poskytnutím licence podle odstavce 2 přiměřeně přispěl na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložily, a to podle okolností až do jejich skutečné výše; přitom se přihlédne k výši výdělku dosaženého školou nebo školským či vzdělávacím zařízením z užití školního díla podle odstavce 1.

Rozsah diplomové práce: viz Zásady pro vypracování
Rozsah příloh: viz Zásady pro vypracování
Forma zpracování diplomové práce: tištěná/umělecké dílo

Seznam odborné literatury:

doporučené zdroje:

veškerá dostupná odborná literatura a webové stránky vztahující se k tématu po konzultaci s vedoucím práce.

Vedoucí teoretické části: **prof. Mgr. Pavel Dias**
Ústav reklamní fotografie a grafiky
Vedoucí praktické části: **Mgr. Lucia Fišerová**
Ústav reklamní fotografie a grafiky
Datum zadání diplomové práce: **1. listopadu 2013**
Termín odevzdání diplomové práce: **16. května 2014**

Ve Zlíně dne 2. prosince 2013

doc. MgA. Jana Janíková, ArtD.
děkanka

doc. MgA. Jaroslav Prokop
ředitel ústavu

Zásady pro vypracování:

1. Teoretická část:

Rozsah práce: minimálně 35 stran textu + předepsané přílohy. Součástí obhajoby práce i hodnocení je přednáška na téma teoretické části diplomové práce v rozsahu maximálně 25 minut. Součástí přednášky je obrazová prezentace. Přednáška není reprodukování obsahu práce!

2. Praktická část:

a) reprezentativní publikace na zvolené téma: cca 20 fotografií, odevzdává se definitivní podoba – vázaná publikace včetně grafické úpravy titulní strany, řešení jednotlivých stran či kapitol, doporučený formát min. A4 nebo formát odvozený. Současně se odevzdává 7 ks zdrojových originálních fotografií ve formátu 30x40 cm nebo odvozeném + artist's statement (400–500 slov).

b) volný výstavní soubor: ucelený, koncipovaný soubor fotografií, odevzdává se min. 9 ks fotografií uceleného výstavního souboru, vlastního projektu, výstavní formát, archivní kvalita fotografií, adjustováno + artist's statement (400–500 slov).

c) prezentační CD (2 ks): obsahuje všechny teoretické i praktické části diplomové práce. Teoretická v .pdf formátu a dále všechny fotografické práce v uvedených technických parametrech, včetně artist's statementu obou částí diplomové práce, vždy cca 400–500 slov.

Dále na samostatném nosiči CD-ROM odevzdejte v minimálním počtu 10 kusů obrazovou dokumentaci praktické části závěrečné práce pro využití v publikacích FMK. Formát pro bitmapové podklady: JPEG, barevný prostor RGB, rozlišení 300 dpi, 250 mm delší strana. Formáty pro vektory: AI, EPS, PDF. Loga a texty v křivkách. V samostatném textovém souboru uveďte jméno a příjmení, login do Portálu UTB, obor (ateliér), typ práce, přesný název práce v češtině i v angličtině, rok obhajoby, osobní mail, osobní web, telefon. Přiložte svou osobní fotografii v tiskovém rozlišení.

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně

Fakulta multimediálních komunikací

Ústav reklamní fotografie a grafiky

akademický rok: 2013/2014

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: BcA. Lucie NGUYENOVÁ

Osobní číslo: K10433

Studijní program: N8206 Výtvarná umění

Studijní obor: Multimedia a design – Reklamní fotografie

Forma studia: prezenční

Téma práce: 1. Teoretická část:

Leoš Nebor – fotograf a redaktor

2. Praktická část:

a) reprezentativní publikace:

Oni přicházejí

b) volný výstavní soubor:

Pozůstatky

ABSTRAKT

Tato diplomová práce se primárně zabývá redaktorskou činností Leoše Nebora v časopise Mladý svět v letech 1959–1968 a okrajově i jeho fotografickou tvorbou, ve které se převážně věnoval **reportážní fotografii**. Dále krátce zmiňuje historii časopisu Mladý svět a situaci v době, kdy toto periodikum vzniklo.

Detailně se práce zabývá především redaktorskou činností Leoše Nebora, v jejímž rámci významně podporoval mladé autory formou tisknutí **autorských fotomedailonů** a dalšími **redakčními prostředky** v podobě různých rubrik. Tak se významně podílel na jisté formě fotografické osvěty formou **edukace** mladých českých čtenářů o významu „dobré fotografie“, kterou Nebor ve své práci prosazoval bez jakéhokoliv programu či nařízení. Umožnil čtenářům získat rozhled prostřednictvím publikování ukázek kvalitní fotografické tvorby českých, slovenských i zahraničních fotografů v časopise Mladý svět.

Klíčová slova:

Leoš Nebor, redaktorská činnost, Mladý svět, reportážní fotografie, mladí autoři, autorské fotomedailony, fotografická osvěta, edukace, kvalitní fotografická tvorba, mladý český čtenář, čeští fotografové, slovenští fotografové, zahraniční fotografové.

ABSTRACT

This thesis deals primarily with the editorial activities of Leoš Nebor in the journal *Mladý svět* in the years 1959–1968 and marginally with his photographic work, in which he mainly focused on reportage photography. Also, the thesis briefly mentions the history of the magazine *Mladý svět* and the situation at the time when the journal was founded.

The work deals in detail mainly with the editorial activities of Leoš Nebor, within which he was significantly promoting young authors by publishing authorial photo profiles and by other editorial resources in the form of various columns. That way, he substantially contributed to a certain form of photographic education in the form of educating young Czech readers about the importance of "good photography", which Nebor promoted in his work, without any program or regulation. He broadened the readers's horizons through publishing examples of fine photographic work of Czech, Slovak and foreign photographers in the magazine *Mladý svět*.

Keywords:

Leoš Nebor, editorial work, *Mladý svět*, reportage photography, young authors, authorial photo profiles, photographic education, education, quality photographic work, a young Czech reader, Czech photographers, Slovak photographers, international photographers.

PODĚKOVÁNÍ

Za odborné vedení předkládané práce a za celou řadu cenných, podnětných připomínek a informací, bych chtěla poděkovat prof. Mgr. Pavlu Diasovi. Především děkuji za velikou dávku trpělivosti spojenou s mnoha hodinami konzultací a debat.

Prohlašuji, že odevzdaná verze diplomové práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

.....
BcA. Lucie Nguyenová

OBSAH

ÚVOD.....	11
1 ŽIVOTOPISNÁ DATA.....	13
2 ČASOPIS MLADÝ SVĚT 1959–1968	16
2.1 HISTORIE.....	16
2.2 VZNIK	17
3 LEOŠ NEBOR JAKO FOTOGRAF – AUTOR.....	20
3.1 REPORTÁŽE LEOŠE NEBORA V ČASOPISE MLADÝ SVĚT.....	23
3.2 NEBOROVY FOTOGRAFIE NA TITULNÍCH STRANÁCH ČASOPISU MLADÝ SVĚT	33
4 REDAKTORSKÁ ČINNOST A FOTOGRAFICKÁ OSVĚTA LEOŠE NEBORA V ČASOPISE MLADÝ SVĚT	39
4.1 VÝVOJ FOTOGRAFIE JAKO SAMOSTATNÉHO MÉDIA V ČASOPISE MLADÝ SVĚT	40
4.2 AMATÉRSKÁ FOTOGRAFIE V ČESKOSLOVENSKU	41
4.3 FOTOSOUTĚŽE	42
4.4 VÝSTAVY FOTOGRAFIÍ MLADÉHO SVĚTA	47
4.5 FOTOGRAFIE ROKU	48
4.6 FOTOGRAFICKÉ REPORTÁŽE	55
4.7 FOTOGRAFICKÉ ESEJE.....	64
4.8 TITULNÍ STRANY ČASOPISU MLADÝ SVĚT	66
4.9 MALÉ DĚJINY FOTOGRAFIE.....	68
5 FOTOMEDAILONY MLADÝCH AUTORŮ	70
5.1 TROJICE DIAS, HUČEK, BARTŮŠEK.....	72
5.1.1 Miroslav Huček.....	72
5.1.2 Pavel Dias.....	73
5.1.3 Jan Bartůšek	74
5.1.4 Trojice Dias, Huček, Bartůšek	75
5.2 STUDENTI FOTOGRAFIE, PROFESIONÁLNÍ FOTOGRAFOVÉ, FOTOAMATÉŘI, ZAHRANIČNÍ A OSTATNÍ FOTOGRAFOVÉ.....	77
6 NEJBLIŽŠÍ SPOLUPRACOVNÍCI LEOŠE NEBORA V ČASOPISE MLADÝ SVĚT	117
6.1 MIROSLAV HUČEK (1934–2013).....	117
6.2 JIŘÍ WEIGEL (1931).....	118
6.3 JOSEF HOLLER (1927-1985).....	118
6.4 PAVEL DIAS (1938).....	119
ZÁVĚR – SHRUTÍ VÝZNAMU LEOŠE NEBORA.....	121
SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ.....	124
SEZNAM OBRÁZKŮ	128

ÚVOD

Ve své práci bych se chtěla primárně věnovat redaktorské činnosti Leoše Nebora v časopise *Mladý svět*, jehož byl spoluzakladatelem. Okrajově se zmíním o historii tohoto časopisu i o povaze doby, ve které toto periodikum vzniklo. Stručně se budu zabývat **fotografickou tvorbou** Leoše Nebora, ve které se převážně věnoval **reportážní fotografii**.

Hlavní částí mého výzkumu je Neborova **redaktorská činnost** v časopise *Mladý svět* v období **1959-1969**, které dominuje zejména podpora **mladých začínajících fotografů** formou prezentací **autorských fotomedailonů**, které mnohým z nich pomohly nastartovat úspěšnou kariéru. Díky této přínosné činnosti Leoše Nebora, kterou v časopise *Mladý svět* zavedl, se mnozí z těchto mladých autorů staly úspěšnými fotografy a někteří z nich i jeho **spolupracovníky**. Autorům těchto medailonů se budu podrobněji věnovat v samostatné kapitole méj práce, kde uvedu i samotné reprodukce. Ve svém výzkumu se zaměřím i na další redakční prostředky, kterými Leoš Nebor mladé fotografie podporoval a pomocí kterých se zároveň podílel na jisté formě **vzdělávání tehdejších čtenářů** v oblasti vizuální fotografické gramotnosti. Těmito „prostředky“ byly například fotografické soutěže, fotografické výstavy, tematické fotostrany či ukázky tvorby zahraničních fotografů a mnoho dalších forem.

Jeden z dalších a velmi důležitých významů redaktorské práce Leoše Nebora spatřuji v jisté formě **fotografické osvěty**, která byla výsledkem jeho úsilí v oblasti **edukace** mladých českých čtenářů o významu „dobré fotografie“ prostřednictvím uvádění příkladů a ukázek **kvalitní fotografické tvorby** československých i zahraničních autorů. Leoš Nebor díky svému charakteru a významu svojí práce přispěl k **rozvoji fotografie** v tehdejší Československu.

Dále svoji pozornost zaměřím na Neborovy nejbližší **spolupracovníky**, protože vzájemná spolupráce s nimi byla v jeho redakční činnosti zásadní. Leoš Nebor byl vedoucím **fotografického oddělení Mladého světa** a spolu se svými kolegy společně plánovali veškeré redakční kroky a formovali jednotlivé strany s fotografiemi.

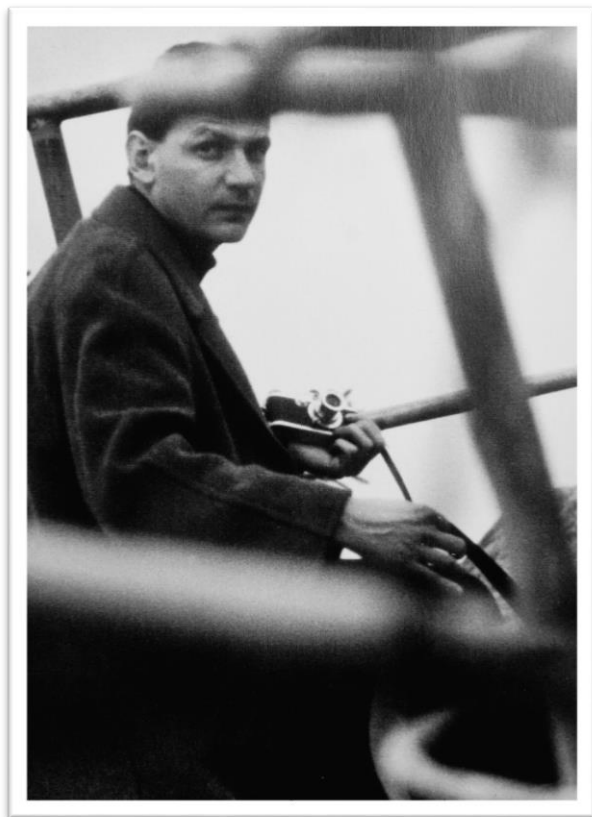
Vzhledem k faktu, že mnoho zásadních informací se o Leoši Neborovi nedá dohledat v knihách ani v samotných vydáních *Mladého světa*, která jsem studovala a následně reprodukovala, stal se tak můj nejdůležitějším „zdrojem informací“ vedoucí méj práce **prof. Pavel**

Dias. Bez něj by tato diplomová práce nemohla vzniknout. Pro začátek jsem vybrala jeden z citátů Leoše Nebora, který – dle mého názoru – jeho pohled na fotografii vystihuje:

„Fotografie může být krásným prostředkem lidskému porozumění.“¹

¹ NEBOR, Leoš. *Leoš Nebor - fotografie*. Vyd. 1. Praha: Ivo Železný, 1996, s. 1. ISBN 80-237-2842-3.

1 ŽIVOTOPISNÁ DATA

Obr. 1: Leoš Nebor – Autoportrét

Zdroj: NEBOR, Leoš. *Leoš Nebor - fotografie*. Vyd. 1.

Praha: Ivo Železný, 1996, s. 1. ISBN 80-237-2842-3.

Leoš Nebor se narodil 30. února 1930 v Praze, poté žil s rodinou ve Dvoře Králové na Labem. V roce 1950 maturoval na Obchodní akademii v Trutnově a téhož roku odešel do Prahy.

Ve své tvorbě se věnoval výhradně **reportážní fotografii**. Nejčastěji tvořil v Praze, kde po většinu svého života žil, ale také velmi často cestoval do zahraničí, kde fotografoval působivé reportáže. Mluvil několika světovými jazyky.

V letech **1952–1958** pracoval jako reportér pro **ČTK**² (Československá tisková kancelář). Fotografoval reportáže na zakázku a byl vysílán do zahraničí, nejčastěji do NDR a SSSR.

V letech **1958–1968** nastává nová a významná epocha v jeho životě. Odchází z ČTK do právě vznikajícího časopisu *Mladý svět*. Stává se jeho spoluzakladatelem a redaktorem fotografického oddělení pod vedením šéfredaktora Josefa Hollera.

² **ČTK (Československá tisková kancelář)** – byla generálním dodavatelem zpráv v Československu. V roce 1948 se ČTK dostává do područí komunistické diktatury. Na dlouhou dobu se stává nástrojem politické propagandy vládnoucí strany. Téměř po celé období totality je zpravodajství silně cenzurováno. Vydávají se dva typy zpravodajství – jedno je pro veřejnost, druhé zpravodajství je neveřejné, určené pro vysoké stranické a státní funkcionáře. Agentura je formálně podřízena vládě, fakticky ji ale řídí ústřední výbor Komunistické strany Československa. V druhé polovině 50. let proniká exportní zpravodajství ČTK až do oblasti Dálného východu, Latinské Ameriky a později i do Afriky. Mezinárodní působení ČTK je posilováno i v první polovině let šedesátých. Agentura disponuje rozsáhlou sítí zahraničních zpravodajů i volných spolupracovníků. Zpravodajství do zahraničí vysílá v angličtině, francouzštině, španělštině a ruštině. Zdroj: Historie ČTK. *Česká tisková kancelář* [online]. (c) 2011 [cit. 2014-03-13]. Dostupné z: http://www.ctk.cz/o_ctk/historie/#4

Leoš Nebor zde prosazoval v období svého působení **vysokou úroveň fotografie**, která se v tomto médiu měnila a vyvíjela se i její forma. Významně se zasloužil o to, že se fotografie stala téměř **rovnou textu**, neměla pouze ilustrativní charakter.

V roce **1968** Leoš Nebor spolu s Josefem Hollerem z vedení Mladého světa odchází do časopisu **Svět v obrazech**, což byl tzv. obrazový časopis vycházející ze staré předválečné tradice. Koncepčně byl od Mladého světa odlišný. Leoš Nebor zde pracoval na postu vedoucího fotografa a zástupce šéfredaktora. Samotným šéfredaktorem byl Josef Holler. Časopis Svět v obrazech začal vycházet v roce 1945 a byl pokračovatelem časopisu *Světobzor*, který existoval v období před válkou. Primárním znakem tohoto časopisu byly fotografie a minimum textu, ale i zastaralá forma. Jako hlavní fotograf ve Světu v obrazech působil Karel Hájek, který zde pracoval od založení až do konce 60. let, dále pak Josef Wittman, Bedřich Kocek a další. Cílem Leoše Nebora bylo přeměnit tento časopis na moderní společensko-kulturní magazín. Snaha vedení redakce Světa v obrazech maří následná „normalizace“. V období normalizace se konaly tzv. **normalizační prověrky** (stranické prověrky komunistického režimu). Prvním kolem této stranické prověrky, které byly pořádané výhradně pro soudruhy, jež v té době je vedla Milena Balášová, Leoš Nebor prošel, ale v druhém kole této prověrky kvůli závěru Balášové už neprošel. Spolu s šéfredaktorem Josefem Hollerem byli v roce **1969** z redakce Světa v obrazech vyloučeni.

Obr. 2: Leoš Nebor – *Malá Strana, Praha, 1985*

Zdroj: NEBOR, Leoš. *Leoš Nebor - fotografie*. Vyd. 1. Praha: Ivo Železný, 1996, s. 1. ISBN 80-237-2842-3.

Leoš Nebor se po roce 1969 nedobrovolně ocitnul jako fotograf na volné noze a po dobu asi 20 let se živil komerčními zakázkami. Josef Holler byl vzhledem ke své stranické minulosti později znevýhodněn a oba složitě hledali uplatnění ve svém oboru. Leoš Nebor se věnoval fotografování staveb plynovodu a vedle komerčních zakázek pracoval i na své vlastní tvorbě. Věnoval se fotografování okolí svého ateliéru „Na Čertovce“ na Malé

Straně v Praze. Zajímaly ho její obyvatelé a proměny okolí. Nafotografoval i řadu portrétů slavných osobností a věnoval se i fotografování aktů v malířských ateliérech.

V roce **1990** se na rok vrátil na pozici fotoreportéra a především redaktora v časopise **MY**, což už byla bohužel jeho poslední profese.

Leoš Nebor v Praze žil, tvořil a také 16. prosince roku 1992 zemřel.³

„Byl velmi přátelský, společenský, korektní a skoro neznal slovo závist,“ řekl o něm jeho kamarád a kolega Pavel Dias.⁴

³ NEBOR, Leoš. *Leoš Nebor - fotografie*. Vyd. 1. Praha: Ivo Železný, 1996. ISBN 80-237-2842-3.

⁴ DIAS, Pavel. *Osobní rozhovor*. Zlín. 24. 2. 2014.

2 ČASOPIS MLADÝ SVĚT 1959–1968

Při prvním pomyšlení na časopis Mladý svět se mi okamžitě vybavil časopis silně poznamenaný a cenzurovaný komunistický režimem, kdy jeho stránky plní zástupy rolníků, dojiček, horníků, soudruhů a soudružek se zprávami o zlých kapitalistech z USA kujících pikle s mandelinkami bramborovými. Ano, měla jsem předsudky, protože jsem ve svém dětství tento časopis nečetla.

Vláda komunistického režimu se samozřejmě odrazila i v obsahu časopisu Mladý svět. O tom, o čem se bude v jednotlivých vydáních psát a jaké fotografie se budou publikovat, rozhodovala ale redakce. Velmi mile mě při listování jednotlivými vydáními překvapilo, v jakém omylu jsem byla.

Při prohlížení vydání Mladého světa mě zaujalo, jak byl časopis moderní a čtivý, kolik stran bylo téměř v každém čísle věnováno cestování, které – pokud je mi známo – bylo v komunistickém režimu téměř tabu. Reportáže ze světa byly velmi poutavě napsány a doplněny o fotografie velmi dobrých kvalit. Články byly čtivé, fotografie na vysoké úrovni. Fotografie už nebyly pouze ilustrací a „obrázkovou“ přílohou k jednotlivým článkům, jak bylo u jiných periodik té doby zvykem. Fotografie se stala „rovnocenným“ partnerem textu.

Tyto faktory musely v mladých čtenářích vzbudit zájem o toto periodikum a z tohoto důvodu se nedivím vysoké popularitě Mladého světa, kterou tento týdeník získal.

2.1 Historie

Mladý svět (MS) začal vycházet jako **obrazový časopis**. Původně měl být časopisem pro mladé lidi, brzy se ale stal nejoblíbenějším časopisem široké veřejnosti. Na rozdíl od ostatních tiskovin v něm dostávaly prostor i některé kritické názory, alternativní kultura, ekologická témata či otevřené reportáže z často tabuizovaných míst či událostí.

Časopis Mladý svět byl vydáván nakladatelstvím **Mladá fronta**, které vydávalo množství časopisů a knih, především pro mládež. Vydavatelství sídlilo v Panské ulici číslo 8 v Praze. První číslo časopisu vyšlo v roce 1959. Vydával jej Československý a posléze Socialistický svaz mládeže a dohlížel na něj ÚV KSČ.

V roce 1956 nastalo **uvolnění** v SSSR, které mělo vliv na situaci v Československu. Tři roky po Stalinově smrti vystoupil Chruščov s kritikou kultu osobnosti a situace se v Československu začala pomalu uvolňovat. Uvolnění režimu se nejvíce projevilo v nárůstu mladé kultury a divadel malých forem. Především v 60. letech se rozvíjela grafika spolu s kinematografií. Jednalo se o tzv. **českou novou vlnu**, která patřila mezi nejúspěšnějších období československé kinematografie a lehce navazovala na francouzskou novou vlnu, která jí předcházela. Využívalo se situace té doby, kultura se rozvíjela. Vše dospělo až do období **pražského jara 1968**, které lze považovat za jistý vrchol. Následně přišlo zchlazení v podobě obsazení Československa sovětskou armádou, a tím se prakticky zastavil vývoj demokracie, který mělo pražské jaro 1968 urychlit. Posléze nastoupil režim nového vůdce komunistické strany a od roku 1975 i prezidenta Gustava **Husáka**, který trval dlouhá dvě desetiletí a byl označován za vládu „šedé zóny“.⁵

Silný politický vliv KSČ se projevoval především v silné **cenzuře všech projevů**, včetně tisku. Redaktoři všech časopisů předkládali obsah každého čísla cenzorům KSČ. Při ústředním výboru Komunistické strany Československa existovala tzv. **HSTD (Hlavní správa tiskového dozoru)**.

Mladý svět patřil mezi časopisy, který měl v době největší slávy náklad až na hranici půl milionu výtisků. Jeho popularita však byla mnohem vyšší a časopisů by se prodalo i více, ale náklad byl omezen množstvím papíru, kterým tehdejší Československo disponovalo.

Pořádaly se velké kampaně na podporu prodeje, které grafici Mladého světa vymýšleli. Jeden z nejznámějších sloganů – prezentovaný ve formě plakátu – byl: „**Už jsi čet Mladý svět?**“

2.2 Vznik

Na konci 50. let vydávalo nakladatelství Mladá fronta několik periodik, jako například *Mladá vesnice*, noviny *Mladá fronta*, časopisy pro mladé *Skaut* či *Junáci*, týdeník *My 45*,

⁵ Komunistický režim v Československu. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001-, 1. 4. 2014 [cit. 2014-04-15]. Dostupné z: http://cs.wikipedia.org/wiki/Komunistický_režim_v_Československu

literární měsíčník *Generace*, studentský časopis *Středoškolák*, *Vpřed*, *Mladý technik* (později se jeho název změnil na *Vědu a techniku mládeži* a ještě později na *VTM Science*), *Člověk a příroda*, *Ohníček*, *ABC* aj. Tato periodika postupně vznikala, měnila se a následně některá zanikala.

Obr. 3: Titulní strana Mladého světa 1/1959

Zdroj: Mladý svět. 1959, č. 1.

Bylo třeba vymyslet účinnější časopis, který by přilákal mladé lidi. Jednou z nejúčinnějších koncepcí se ukázal být obrazový časopis, který měl být mladý nejen svou grafickou úpravou, ale i obsahem. Jedním z prvních, kdo tuto koncepci svazu předložil, byl jeho budoucí šéfredaktor Josef Holler. Návrhů na název nového časopisu padlo původně několik. Vybíralo se mezi názvy *Ráno*, *Hej rup!*, *Mládí*, *Sputnik* a *MY 64*. Nakonec vyhrál *Mladý svět*. Název měl do jisté míry tradici, neboť byl známý jako týdenní noviny pro mládež ve 30. a 40. letech. První číslo časopisu *Mladý svět* **vyšlo 5. ledna 1959**, mělo šestnáct stran a stálo 1 Kčs.

Prvními pracovníky Mladého světa byli vedoucí redaktor J. Holler a zástupce vedoucího redaktora J. Kloboučník. Dalšími redaktory byli pro kulturu A. Lustig, pro zahraničí L. Horáková, pro reportáže A. Jandera, pro vnitropolitické věci J. Maršálek, pro sport Jiří Tunkl, výtvarnými redaktory byli J. Weigel a M. Lidák a fotoreportérem Leoš Nebor.

Časopisem za celou dobu jeho existence prošla celá řada uznávaných osobností a novinářů, kteří se nemalou měrou zasloužili o jeho oblibu.

K dalším autorům, kteří postupně do redakce MS v průběhu let přicházeli, patří například Rudolf Křest'an, Ladislav Smoljak, Zdeněk Svěrák, Jiří Černý, Eda Kriseová, Radek John, Roman Lipčák či Michal Horáček. Jako externisté s ním spolupracovali mimo jiné Josef Klíma, Kája Saudek, Vladimír Jiránek a Vladimír Renčín.

Mladý svět vycházel každé pondělí, kdy jeden výtisk vyšel na 1 Kčs a bylo možné si časopis předplatit za 52 Kčs na rok, na půl roku za 26 Kčs. Obsah byl cílen na mladé s odpovídajícími tématy a byl vždy **podpořen obrázky**. *Mladý svět* byl **obrazový časopis**, který pracuje s fotografií – ty byly nedílnou součástí tištěných témat. Snímky nebyly pouze ilustrací, ale **stěžejním prvkem**. Leoš Nebor jakožto vedoucí fotografického oddělení kladl na reportážní snímky po fotografické stránce vysoké nároky, a to jak u svých vlastních reportáží, tak u svých kolegů.

Tehdejší čtenáři měli možnost se na základě precizně vypracovaných a poutavých reportáží z Československa i ze zahraničí vžít do životních osudů jiných lidí. Mladý svět se stává obrazovým časopisem, jehož jazykem byla právě fotografie.⁶

⁶ Historie společnosti. *Mladá fronta* [online]. (c) 2007-2014 [cit. 2014-03-28]. Dostupné z: <http://www.mf.cz/o-spolecnosti/historie-spolecnosti/>

3 LEOŠ NEBOR JAKO FOTOGRAF – AUTOR

Leoš Nebor byl jako autor velmi výkonným fotoreportérem. Měl cit pro okamžik a správné načasování. Ve fotografické tvorbě Leoše Nebora převažují snímky reportážního charakteru, kdy se věnoval několika oblíbeným tématům, kterými byli například vojáci, kosmonauti, letadla a piloti či fotografie z dalekých zahraničních cest. Obecně to byli převážně lidé, kteří ho fascinovali, a různorodé prostředí a situace, ve kterých je zachytil. Snímky Leoše Nebora jsou spontánní, postrádají strojenost a předvídatelnost.

„Neborovy fotografie člověka obdivují i povzbuzují, jeho pohled na svět je zúčastněný, nikoli nadřazený. Je schopen pojmenovat a zpřístupnit prostředí velmi neobvyklá, stejně jako dokáže být objektivní i v situacích každodenních.“

Otakar Šoltys⁷

Od roku 1952 do roku 1958 pracoval jako fotoreportér pro tiskovou agenturu ČTK, kde fotografoval reportáže a při těchto příležitostech také cestoval pracovním do zahraničí, nejčastěji do SSSR a NDR.

V ČTK se v té době fotografovalo na střední formát (6 x 6 cm) vysoce kvalitním fotoaparátem značky Rolleiflex, jak tomu bylo ostatně i ve světové novinářské fotografii. Leoš Nebor jako ctitel techniky a kvality fotografického obrazu byl používáním tohoto formátu dlouhá léta „poznámenán“. Obvyklou praxí bylo, že reportér obdržel několik filmů a byl redakcí poslán, aby nafotografoval kompletní reportáž. Kvůli limitujícímu počtu záběrů musel celé fotografování dokonale zvážit a přizpůsobit počtu snímků, kterými byl omezen.

Jeden z nejslavnějších snímků, které Leoš Nebor pořídil jako zaměstnanec ČTK, se jmenuje *Mongolská madona*. Fotografií vytvořil na své cestě po Mongolsku, které navštívil v roce 1957. Do této země odjel jako **instruktor** při zavádění **mongolské tiskové agentury**.

Na fotografii je zachycena mongolská matka vyjadřující city ke svému dítěti. Ze snímku vyzařují emoce, na tváři matky i dítěte není ani stopy po ostychu z neznámého cizince, a tudíž se domnívám, že se se svými objekty musel Nebor předem trochu sblížit. Scéně dominuje ostré denní světlo, které mongolské rysy ženy a dítěte podtrhlo a zvýraznilo. Výsledkem

⁷ NEBOR, Leoš. *Leoš Nebor - fotografie*. Vyd. 1. Praha: Ivo Železný, 1996, s. 10. ISBN 80-237-2842-3.

přístupu a empatie Leoše Nebora je krásný portrét, za který byl v roce 1957 oceněn prestižním 3. místem v soutěži *World Press Photo*.⁸

Obr. 4: Leoš Nebor – Mongolská madona

Zdroj: Národní muzeum fotografie v Jindřichově Hradci: Fotogalerie. Deník.cz [online]. 18.7.2012 [cit. 2014-04-14].

Dostupné z: <http://www.denik.cz/galerie/narodnimuzeumfotografievyroci.html?mm=3894811>

⁸ **World Press Photo** (lze přeložit jako *mezinárodní žurnalistická fotografie*), založená v roce 1955, je nezávislá nezisková organizace s kanceláří v Amsterdamu v Holandsku. Je známá každoročním pořádáním největší a nejprestižnější mezinárodní soutěže o nejlepší reportážní fotografii. Po vyhlášení výsledků je z vítězných fotografií sestavena putovní výstava, již navštěvují miliony lidí ve 40 zemích světa. Ročenka mapující vítězné příspěvky je následně publikována v šesti jazycích. Dalším důležitým cílem organizace World Press Photo je podpořit vývoj žurnalistické fotografie a povzbudit „volnou a neomezenou výměnu informací“. Zdroj: World Press Photo. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA):

Po ukončení svého působení v ČTK nastupuje v roce 1958 do redakce časopisu **Mladý svět**. Působí zde na pozici fotoreportéra a vedoucího redaktora fotografického oddělení. Za zadanými reportážemi často vyjížděl do zahraničí, nejčastěji do SSSR.

Ze začátku své působnosti v Mladém světě fotografuje převážně na střední formát (6x6 cm), který představoval **ryzí řemeslo**, vyžadoval preciznost a jednalo se o určitý fotografický styl – fotoaparát Rolleiflex svým způsobem představoval „ikonu“ tehdejších fotografů. Později se postupně přeorientoval na kinofilmový formát se souvisejícím fotoaparátem.

První ročníky Mladého světa jsou proto charakteristické Neborovou fotografií, která vycházela ze snímání **středoformátovým fotoaparátem**. Leoš Nebor se jako autor rozvíjel a jedna ze změn, ke které se postupně přiklonil, bylo používání kinofilmové kamery. Používání tzv. **kinofilmu** v praxi se v té době zavedlo a vzhledem k jeho specializaci fotoreportéra byla pro něj kinofilmová kamera oproti středoformátové vhodnější. Fotografům tento typ kamery obecně umožňoval lepší manipulaci, větší dynamiku při fotografování a více políček záběrů.

Přechod na kinofilm ale znamenal pro Nebora i jiné fotografy přijmout fakt, že ze snímků nebude možné dělat **výřezy**, což už malý formát 24 x 36 mm neumožňoval a mohlo to být v mnoha ohledech nové a limitující. Předchůdci velkých fotografických hvězd, jakými byl například H. Cartier-Bresson⁹, razili u kinofilmového formátu názor „čistého vidění“ do plného formátu, kdy už dopředu počítali s absencí následného výřezu. U středního formátu, kdy byl rozměr políčka 6 x 6 cm, byla kvalita obrazu vysoká a autor dopředu s výřezem kalkuloval.

Wikimedia Foundation, 2001-, 14. 2. 2014 [cit. 2014-04-11]. Dostupné z: http://cs.wikipedia.org/wiki/World_Press_Photo

⁹ Henri Cartier-Bresson (1908 -2004) byl francouzský fotograf považovaný za zakladatele moderní fotožurnalistiky. Jeho přístup k zachycení „rozhodujícího okamžiku“ ovlivnil mnoho následujících generací fotografů. Patřil k francouzskému hnutí tzv. *fotografického humanismu*. Zdroj: Henri Cartier-Bresson. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001-, 2. 4. 2014 [cit. 2014-04-11]. Dostupné z: http://cs.wikipedia.org/wiki/Henri_Cartier-Bresson

Po přechodu na kinofilm fotografoval Leoš Nebor s přístroji značky Leica,¹⁰ nejčastěji modelem Leica III, Leica M2, Leica M3 a později s modely Leica M–4P a R–4S s objektivy od 21 do 135 mm.

Leoš Nebor byl povahou perfekcionista, a i když byly snímky pro soukromé užití, rád je dováděl k dokonalosti. Menší typy fotoaparátů poskytovaly Neborovi šanci být při pořizování snímků pohotovější a především také méně nápadný.¹¹

„Leoš pracoval hlavou a srdcem.“

Pavel Dias

3.1 Reportáže Leoše Nebora v časopise Mladý svět

Náplní Neborovy práce v redakci Mladého světa bylo – mimo fotografování reportáží a titulních stran pro potřeby redakce – také redigování fotografií jiných autorů. Vedoucí fotografický redaktor měl také za úkol sehnat samotné fotografie k připravovaným materiálům a domlouvat případnou účast externího fotografa.

Vytvořila jsem výběr těch nejzajímavějších reportáží, ve kterých vyniknul Neborův přirozený talent v tomto žánru fotografie. Vybrané reportáže jsem seřadila chronologicky dle roku vydání.

¹⁰ Leica nebo Leica Camera je obchodní značka přední německé optické společnosti, která navrhuje a vyvíjí fotoaparáty od roku 1913, sériově je vyrábí od roku 1925. Sídlo společnosti je ve Wetzlaru. Společnost Leica, dříve Ernst Leitz GmbH, se v současné době dělí na tři společnosti: Leica Camera AG, která vyrábí fotoaparáty, Leica Geosystems AG, která vyrábí geodetické přístroje a Leica Microsystems GmbH, která vyrábí mikroskopy. Slovo Leica vzniklo ze spojení Leitz Camera. Místo exponování desek v předchozích typech Leitzových kamer používala Leica standardizovaný filmový pás adaptovaný z 35 mm Edisonova svítkového filmu. Zdroj: Leica. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001-, 1. 4. 2014 [cit. 2014-03-28]. Dostupné z: <http://cs.wikipedia.org/wiki/Leica>

¹¹ NEBOR, Leoš. *Leoš Nebor - fotografie*. Vyd. 1. Praha: Ivo Železný, 1996. ISBN 80-237-2842-3.

Obr. 5: Leoš Nebor – Momentky filmového festivalu

Zdroj: Mladý svět. 1960, č. 30, s. 8-9.

Jedna z velmi obsáhlých reportáží Leoše Nebora je z karlovarského filmového festivalu, který se konal v roce 1960. Koláž reportážních snímků doplňují popisky k fotografiím a text pojednávající o události. Ze snímků číší optimistická až radostná nálada a slavnostní atmosféra tohoto tradičního festivalu. Jedná se převážně o momentky a portréty.¹²

V reportáži s názvem *Tři zelené... přistání* svým fotoreportérským umem nabídl Leoš Nebor pohled na sen mnoha mladých chlapců – armádní piloty. Toto atraktivní prostředí bylo velmi fotogenické a jednalo se o námět, který byl odlišný a nebyl v časopisech častý. Leoš Nebor měl letadla a piloty v oblibě. Jako autor armádní piloty zobrazil nejen jako hrdiny náročné profese, ale i jako obyčejné lidi, kteří si dávají pauzu na „šlofika“ v terénu nebo se věnují očišťování právě nasbíraných hub. Zachycením pilotů v těchto běžných činnostech během odpočinku sympaticky přiblížil jejich profesi mladým čtenářům.¹³

¹² NEBOR, Leoš. Momentky filmového festivalu. *Mladý svět*. 1960, č. 4.

¹³ NEBOR, Leoš. Tři zelené... Přistání. *Mladý svět*. 1960, č. 35, s. 8-9.

Obr. 7: Leoš Nebor – Tři zelené... přistání

Zdroj: Mladý svět. 1960, č. 35, s. 8-9.

Obr. 6: Leoš Nebor – Praha hudbou rozkvetlá

Zdroj: Mladý svět. 1961, č. 23, s. 8-9.

Pražské jaro bylo každoroční zvláštní kulturní událostí, na kterou se všichni fotografové těšili. Leoš Nebor zachytil svým pohledem festival vážné hudby v reportáži nazvané Praha hudbou rozkvetlá – Festival jasné tváře. Vznikl tak článek do Mladého světa podpořený kvalitními snímky zachycujícími virtuosity ve svém živlu.¹⁴ Pražské jaro bylo častý tématem redakcí mnoha časopisů a novin.

Obr. 8: Leoš Nebor – Titov – cesta kolem světa a svět kolem

Zdroj: *Mladý svět*. 1961, č. 33, s. 8-9.

Jedna z prvních reportáží Leoše Nebora s tématem kosmonautů se týkala Germana Titova.¹⁵ Fejeton a celá reportáž pojednává o kosmonautovi Titovi, prestiži Sovětského svazu. Celý článek je koncipován jako mírný výsměch americkému vesmírnému programu, který ten sovětský „předběhl“ údajně hned na několika frontách. Na fotografiích zachytil Leoš Nebor Titova na tiskové konferenci v zasedací síni Moskevské univerzity, kde jej zvětšil například

¹⁴ NEBOR, Leoš. Praha hudbou rozkvetlá. *Mladý svět*. 1961, č. 23, s. 8-9.

¹⁵ Vladimír Georgijevič Titov (1947) je sovětský a ruský kosmonaut ruské národnosti ze Sojuzů, raketoplánu a stanice Mir, bývalý světový rekordman v délce pobytu ve vesmíru. Zdroj: Vladimír Titov. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001-, 8. 9. 2013 [cit. 2014-04-02]. Dostupné z: http://cs.wikipedia.org/wiki/Vladimír_Titov

i s akademikem Leonidem Sedovem,¹⁶ prezidentem Národní federace pro astronautiku. Nebor zachytil národního hrdinu na několik portrétech, jakoby v sekvencích, ve kterých můžeme pozorovat detaily jeho výrazu při soustředění na otázky zahraničních novinářů. Nebořovi se podařilo zachytit atraktivní a unikátní téma „nedosažitelných“ kosmonautů a jejich dalekých cest do vesmíru.¹⁷

Obr. 9: Leoš Nebor – Moskva vítá GST

Zdroj: *Mladý svět*. 1961, č. 35, s. 8-9.

U této reportáže Leoš Nebor jako zvláštní fotoreportér Mladého světa zvětšil velkou slavnost v Moskvě při příležitosti oslavy přivítání sovětského kosmonauta Jurije Alexejeviče Gagarina,¹⁸ který přistál po svém kosmickém letu. Na fotografiích je zachycena radostná

¹⁶ Leonid Ivanovitch Sedov (1907-1999) byl sovětský fyzik, který byl oficiálním mluvčím sovětského vesmírného programu v letech 1950 až 1960. Zdroj: Leonid Sedov. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001-, 7. 5. 2014 [cit. 2014-04-02]. Dostupné z: http://fr.wikipedia.org/wiki/Leonid_Sedov

¹⁷ NEBOR, Leoš. Titov – cesta kolem světa a svět kolem. *Mladý svět*. 1961, č. 33, s. 8-9.

¹⁸ Jurij Alexejevič Gagarin (1934 - 1968) byl sovětský kosmonaut, první člověk, který vzlétl do vesmíru. Ke svému kosmickému letu odstartoval 12. dubna 1961 v lodi Vostok 1 z kosmodromu Bajkonur. Oblétl Zemi a po 108 minutách přistál. Zdroj: Jurij Gagarin. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001-, 1. 4. 2014 [cit. 2014-04-02]. Dostupné z: <http://cs.wikipedia.org/wiki/Gagarin>

atmosféra příprav, žena Gagarina Valja, pochod pionýrů, snímky z prvního telefonátu po přistání (autor asi: Telefoto Tass) a samotný polibek manželů Gagarinových.¹⁹

Obr. 10: Leoš Nebor – Moskva, 18. srpna, 12.00

Zdroj: *Mladý svět*. 1962, č. 35, s. 6-7.

Několik dynamicky seřazených fotografií zachycuje slavnostní očekávání návratu sovětských hrdinů z vesmírné cesty. Na svých fotografiích zachytil kosmonauty Gagarina a Titova v doprovodu manželek po slavnostním přiletu armádními letadly na moskevské letiště. Přivítat je přišla celá sovětská elita v čele s Chruščovem,²⁰ označovaným za „Nebeského táta“.²¹

¹⁹ NEBOR, Leoš. Moskva vítá GTS. *Mladý svět*. 1961, č. 35, s. 8-9.

²⁰ Nikita Sergejevič Chruščov (1894 – 1971) byl sovětský politik a vůdce, který v letech 1953 až 1964 zastával funkci prvního tajemníka ústředního výboru Komunistické strany Sovětského svazu (ÚV KSSS) a v letech 1958 až 1964 post předsedy rady ministrů (premiéra) Sovětského svazu. Jeho vláda přinesla částečnou destalinizaci Sovětského svazu, podporu počátků sovětského kosmického programu a řadu relativně liberálních reforem v oblasti domácí politiky. Svými spolupracovníky byl odstaven od moci v roce 1964, kdy jej nahradil Leonid Brežněv. Zdroj: Nikita Sergejevič Chruščov. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001-, 21. 4. 2014 [cit. 2014-04-28]. Dostupné z: <http://cs.wikipedia.org/wiki/Chruščov>

²¹ NEBOR, Leoš. Moskva, 18. srpna, 12.00. *Mladý svět*. 1962, č. 35, s. 6-7.

Obr. 11: Leoš Nebor – O dalekých světech

Zdroj: *Mladý svět*. 1962, č. 42, s. 8-9.

Další z reportáží věnované kosmonautům a kosmickému výzkumu. Fotografie Leoše Nebora pocházejí z konference v Lomonosově univerzitě, kde bylo jedním z hlavních témat předání zlaté medaile Ciolkovského novým kosmonautům jako vyznání za vynikající práci v oblasti meziplanetárních styků. Na fotografiích jsou zachyceni sovětští kosmonauti Pavel Popovič²² a Andrijan Nikolajev^{23, 24}.

Jedna z posledních fotoreportáží věnovaná kosmonautům pojednává o první kosmonautce Valentině Těreškovové.²⁵ Tato obdivuhodná žena byla první kosmonautkou na světě. 15.

²² Pavel Romanovič Popovič (1930 - 2009) byl sovětský vojenský letec a kosmonaut ukrajinské národnosti. Letěl do kosmu dvakrát, v lodí Vostok 4 a Sojuzu 14, v obou případech byl velitelem lodě. Zdroj: Pavel Popovič. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001-, 30. 1. 2014 [cit. 2014-03-22]. Dostupné z: http://cs.wikipedia.org/wiki/Pavel_Popovič

²³ Andrijan Grigorjevič Nikolajev, rusky Николаев, Андриян Григорьевич, (1929- 2004 Čeboksary, Rusko), byl sovětský vojenský letec a kosmonaut čuvašské národnosti. V kosmu byl dvakrát. Zdroj: Andrijan Nikolajev. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001-, 9. 11. 2013 [cit. 2014-03-22]. Dostupné z: http://cs.wikipedia.org/wiki/Andrijan_Nikolajev

²⁴ NEBOR, Leoš. O dalekých světech. *Mladý svět*. 1962, č. 42, s. 8-9.

²⁵ Valentina Vladimirovna Těreškovová (1937) byla první ženou ve vesmíru, kam vyletěla v roce 1963. Je po ní pojmenován kráter Těreškovová na odvrácené straně Měsíce. Zdroj: Valentina Těreškovová. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001-, 10. 1. 2014 [cit. 2014-03-

srpna 1963 navštívila Prahu, která ji vítala s ovacemi. Nebor šikovně zachytil celkovou atmosféru srdečného přivítání v naší vlasti i celkový průběh návštěvy.²⁶

Obr. 12: Leoš Nebor – Valja v Praze

Zdroj: *Mladý svět*. 1963, č. 34, s. 8-9.

Působivé snímky Leoše Nebora přímo z operačního sálu. Na tu dobu velmi odvážné a pohotové snímky operace, na kterých autor zachytil křehkost lidského těla, jistou „porouchanost“ a to, jak je lidstvo po zdravotnické stránce vyspělé, ale přesto je lidské zdraví křehké. Velký vliv na celkovou atmosféru fotografie má osvětlení operačního sálu, které na fotografiích místy působí až divadelním dojmem a zcela neodpovídá klidné a soustředěné atmosféře na sále, kterou popisuje doplňující článek.²⁷

22]. Dostupné z: <http://cs.wikipedia.org/wiki/Těřeškovová>

²⁶ NEBOR, Leoš. Valja v Praze. *Mladý svět*. 1963, č. 34, s. 8-9.

²⁷ NEBOR, Leoš. Na operačním stole leží člověk. *Mladý svět*. 1963, č. 3, s. 7-9.

Obr. 14: Leoš Nebor – Na operačním stole leží člověk

Zdroj: Mladý svět. 1963, č. 3, s. 7.

Střídání celků a detailů přidává na dynamice a kompozičně působí fotografie uceleným dojmem. Ze snímků je cítit autora zkušenost s reportážemi. V tomto oboru vyniká svojí schopností vcítit se do rozličných situací a divákovi fotografickou formou „naservírovat“ ty nejlepší okamžiky. Z fotografování této reportáže pochází Neborův autentický autoportrét v lékařském „mundúru“.²⁸

Obr. 13: Leoš Nebor – Na operačním stole leží člověk

Zdroj: Mladý svět. 1963, č. 3, s. 8-9.

²⁸ NEBOR, Leoš. *Leoš Nebor - fotografie*. Vyd. 1. Praha: Ivo Železný, 1996, s. 55. ISBN 80-237-2842-3.

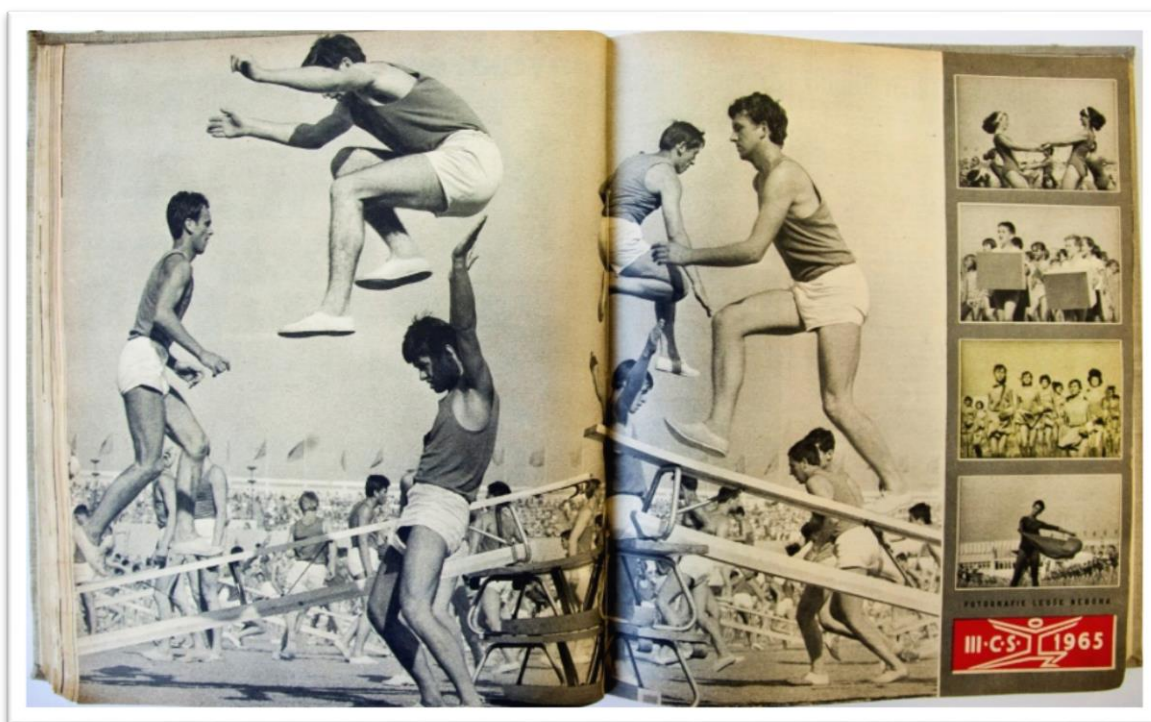

Obr. 15: Leoš Nebor – autoportrét

Zdroj: NEBOR, Leoš. *Leoš Nebor - fotografie*. Vyd. 1.

Praha: Ivo Železný, 1996, s. 55. ISBN 80-237-2842-3.

Rozsáhlá fotoreportáž z konání III. celostátní spartakiády je brilantní ukázkou organizace, souhry cvičenců a především se jedná o oslavu sportu a pohybu. Leoš Nebor na snímcích zachytil cvičence v pohybu při předvádění nacvičených sestav. Výsledkem byl snímek ve velkém formátu přesahující jednu stranu a koláž menších snímků.²⁹

Obr. 16: Leoš Nebor – III. Spartakiáda

Zdroj: *Mladý svět*. 1965, č. 25, s. 8-9.

²⁹ NEBOR, Leoš. III. spartakiáda. *Mladý svět*. 1965, č. 25, s. 8-9.

Jedna z obrazově nejpůsobivějších reportáží Leoše Nebora pochází z prostředí stavby Žďákovského mostu, který vede přes Vltavu.³⁰ Tento most v době svého vzniku patřil mezi největší na celém světě a lidé při pohledu na něj měli vykřiknout: „Duha!“ Odtud vznikl název Duhový most. Promyšlené a minimalistické záběry konstrukce mostu tvoří v podobě koláže působivou výpověď o této události.

Obr. 17: Leoš Nebor – Duhový most

Zdroj: *Mladý svět*. 1965, č. 28, s. 8-9.

3.2 Neborovy fotografie na titulních stranách časopisu Mladý svět

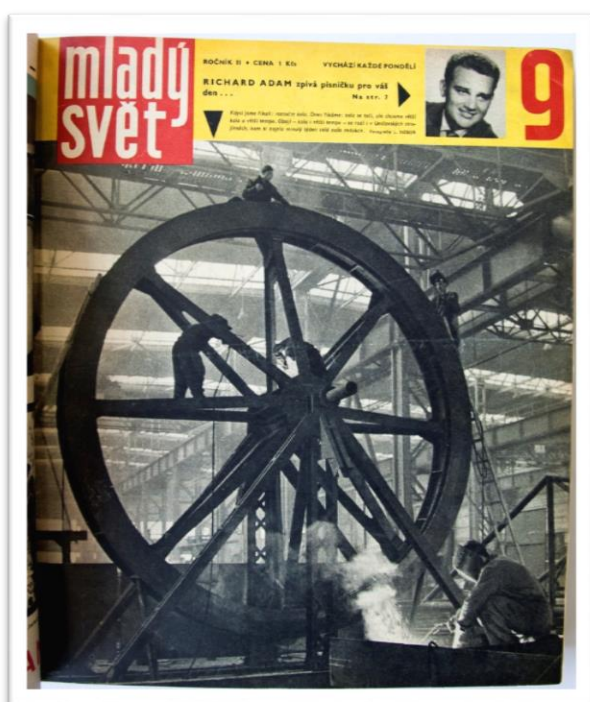
Na titulních stranách *Mladého světa* byly v hojném počtu prezentovány právě snímky Leoše Nebora. Titulní strana byla v podstatě prvním kontaktem s potenciálním kupcem. Musela zaujmout, prezentovat hlavní téma či reportáž v jednotlivém čísle a také se měla svým podáním odlišovat od konkurenčních časopisů.

³⁰ NEBOR, Leoš. Duhový most. *Mladý svět*. 1965, č. 28, s. 8-9.

Obr. 18: Titulní strana Mladého světa 18/1959

Zdroj: Mladý svět. 1959, č. 18.

Obr. 19: Titulní strana Mladého světa 9/1960

Zdroj: Mladý svět. 1960, č. 9.

Zpočátku (přibližně v letech 1959–1964) si lze všimnout použití fotografií středního formátu, které byly pořízeny Roll-eiflexem. V převážné části je použit výřez z fotografie, který zabírá většinu titulní strany. Grafika je soustředěna spíše okrajově na horní část či do levého bočního pásu obsahujícího logo Mladého světa, údaje o konkrétním čísle a drobný text pojednávající krátce o obsahu čísla.

Od začátku roku 1959 můžeme pozorovat nenápadnou práci grafika s fotografiemi na titulních stranách. Zásahy nebyly patrné a plně vyjadřovaly respekt grafika k fotografii. Jak jsem již zmínila v předchozí části mého výzkumu, redakce respektovala fotografický formát, a tím grafiku přizpůsobovala snímku. Fotografie byly na titulní strany umísťovány bez dodatečného zásahu grafika, jakými byl ořez a podobné zásahy do fotografie.

Obrázek 18 představuje historický amatérský snímek Leoše Nebora, který vyfotil jako 15letý chlapec – jedná se o pohled na sovětskou armádu z okna na náměstí v severních Čechách.³¹

Následující titulní strana z roku 1960, na které jsou zachyceni dělníci při práci, je

³¹ NEBOR, Leoš. Titulní strana. *Mladý svět*. 1959, č. 18, s. 1.

Obr. 20: Titulní strana Mladého světa 23/1963

Zdroj: Mladý svět. 1963, č. 23.

Obr. 21: Titulní strana Mladého světa 3/1962

Zdroj: Mladý svět. 1962, č. 3.

fotografovaná na svitkový film o rozměrech 6x6 cm a pravděpodobně se jedná o výřez. Grafika Mladého světa zabírá velmi malou část v podobě horního pruhu ve žluté barvě s červenými identifikátory čísla vydání a loga.

U těchto dvou snímků můžeme pozorovat vývoj v použití **fotografického formátu**. Redakce celkové identifikátory a nadpisy na stránce zcela přizpůsobila hlavním fotografiím, z nichž každá byla pořízena na jiný typ formátu filmu.

U titulní strany z roku 1963, konkrétně čísla 13, je již použita fotografie z kinofilmového přístroje.

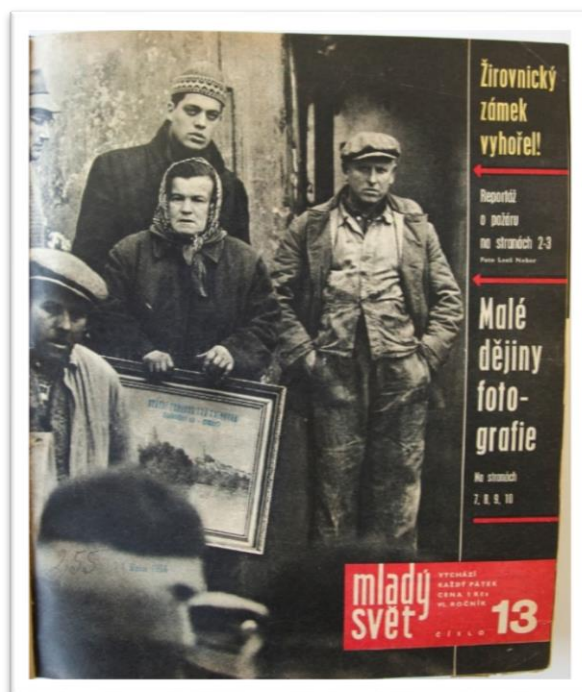
To dokumentuje obrázek 20, který byl fotografovaný na **kinofilm** o rozměrech 35 mm. Grafika se je opět přizpůsobena formátu fotografie, která vzhledem k podélnému formátu kinofilmu nyní zabírá téměř polovinu celé strany. Spodní část je doplněna o fotografii v malém formátu, která tematicky ladí s hlavním snímkem a grafickými identifikátory časopisu Mladý svět. U tohoto porovnání nebylo mým záměrem hodnotit dané fotografie, chtěla jsem poukázat na porovnání Neborova nenápadného vývoje po fotografické stránce, a tím je příklon ke kinofilmovému formátu.

Obr. 22: Titulní strana Mladého světa 42/1962

Zdroj: Mladý svět. 1962, č. 42.

Z dalších titulních stran, kterým dominují snímky Leoše Nebora, jsem vybrala několik, které mě nejvíce zaujaly po tematické stránce. První fotografie na titulní straně z roku 1962 pochází z Neborovy daleké cesty do Indie, kde fotografoval reportáž pro Mladý svět. Zachytil půvabnou mladou indickou dívku nesoucí proutěnou nádobu s dalším materiálem.³² Dalším snímkem, který mě velmi zaujal, je záběr davu lidí s deštníky, který Nebor zabral z vyšší polohy, a tím rozevřené deštníky utvořily jakousi „střechu“ nad hlavami lidí.³³ Snímek je na titulní straně netradičně provázen textem, který fotografii vystihuje.

Obr. 23: Titulní strana Mladého světa 13/1964

Zdroj: Mladý svět. 1964, č. 13.

„Stokrát bychom si mohli říkat, že deštník je předmět předně účelový, sloužící k ochraně proti dešti, naše fantazie si jej vždycky znovu libovolně promění: třeba ve světskou silonovou svatozář, v malá modrá nebesa jen pro dva, ve štít proti vodovým střelám z mraků, v kolotoč anebo v květinu, která vykvétá jen za deště. Právě vykvetl jeden podzimní záhon. Přidejte se se svým deštníkem.“³⁴

³² NEBOR, Leoš. Titulní strana. *Mladý svět*. 1962, č. 3, s. 1.

³³ NEBOR, Leoš. Titulní strana. *Mladý svět*. 1962, č. 42, s. 1.

³⁴ NEBOR, Leoš. Titulní strana – redakční text. *Mladý svět*. 1962, č. 42, s. 1.

Obr. 24: Titulní strana Mladého světa 41/1965

Zdroj: Mladý svět. 1965, č. 41.

Obr. 25: Titulní strana Mladého světa 33/1965

Zdroj: Mladý svět. 1965, č. 33.

Jeden z nejpůsobivějších snímků v této sekci pochází z Neborovy reportáže o požáru Žirovnického zámku.³⁵ Unavené výrazy lidí, ohořelé zdi a ruiny, žena držící zachráněný obraz. Snímek je dokonalou výpovědí celé události.

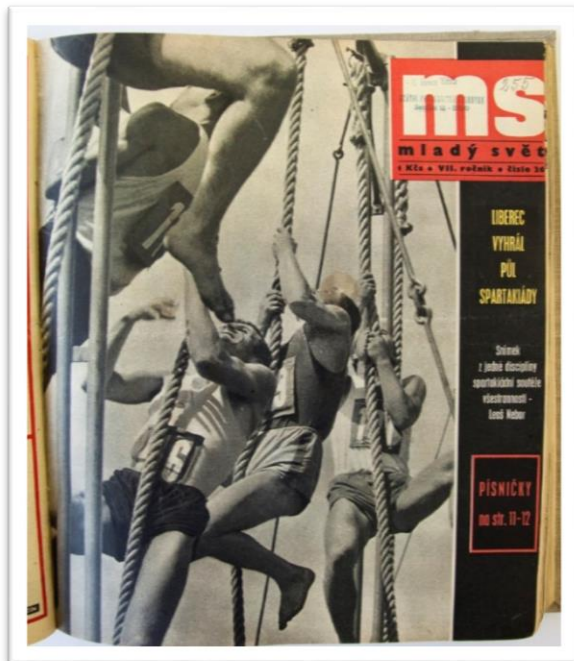
Od roku 1965 můžeme kromě jiného pozorovat změnu grafiky loga a popisků. Nyní se používá zkratka „MS“ a pod ní celý název magazínu. Další detail, který se změnil, je zvýraznění čísla vydání, které bývalo výrazně umístěné v pravém dolním rohu spolu logem a obecnou informací, který den Mladý svět vychází. Jednou – z mého pohledu nejkrásnější fotografií Leose Nebora na titulní straně – je snímek z přístavu v indické Bombaji. Fotografie oplývá exotikou a dokonalým načasováním.³⁶

Působivý portrét manželů Huckových (Miroslav Hucek byl jeho kolegou a foto-reportérem Mladého světa) zdobí 33. vydání Mladého světa. Fotografie vznikla údajně velice náhodně, když je Leoš Nebor zvětšil při čekání na taxi, protože si koupili nové křeslo. Miroslav Hucek na novém křesle sedí a jeho žena stojí po jeho boku. Vše vypadá jako inscenovaný portrét v netradičním prostředí, ale opak je

³⁵ NEBOR, Leoš. Titulní strana. *Mladý svět*. 1964, č. 13, s. 1.

³⁶ NEBOR, Leoš. Titulní strana. *Mladý svět*. 1965, č. 41, s. 1.

pravdou. V průvodním textu této fotografii bylo napsáno: „Fotoreportér Mladého světa Miroslav Hucek má nehynoucí zásluhu na životním úspěchu fotoreportéra Mladého světa Leoše Nebora, který tímto snímkem získal pravou zlatou medaili na evropském setkání mládeže v Pescaře roku 1965.“³⁷

Obr. 26: Titulní strana Mladého světa 26/1965

Zdroj: Mladý svět. 1965, č. 26.

Tento dynamický snímek pochází z Neborovy reportáže ze spartakiády, konkrétně z disciplíny soutěže všestrannosti. Záběr byl veden z mírného podhledu, a tím Leoš Nebor docílil až avantgardního³⁸ rázu snímku a podpořil tak celkovou dynamiku. Šplhající sportovci jsou zabráněni při značném fyzickém vypětí při šplhu po laně.³⁹ Tato fotografie je součástí celé reportáže ze spartakiády, která byla součástí 26. vydání Mladého světa.

Fotografie Leoše Nebora na titulních stranách představovaly důležitou výpověď jeho rozsáhlejších reportáží, které se nachá-

zely v daných vydáních Mladého světa. Fotografie byly silné a měly za úkol upoutat čtenářovu pozornost, vzbudit v něm zájem o koupi časopisu. Velmi důležité bylo i celkové grafické zpracování a krátké texty. Fotografie na titulních stranách nebyly pouze Neborovy, publikovány byly i snímky jeho kolegů či jiných fotografů. O těchto snímcích se zmíním v samostatné kapitole.

³⁷ NEBOR, Leoš. Titulní strana – redakční text. *Mladý svět*. 1965, č. 33, s. 1.

³⁸ Avantgarda ve fotografii - pro avantgardní fotografii v Evropě je významný pohled z ptačí (nadhled) nebo žabí perspektivy (podhled), diagonální kompozice, odvážné výřezy, objevování krásy zdánlivě neestetických a průmyslových motivů, oslava moderního života, moderní architektury a moderních výrobků. Můžeme se setkat také s pojmenováním téhož období jako *modernismus* nebo *moderní fotografie*. Jedná se o období 1918 - 1945. Zdroj: Avantgarda: Avantgarda ve fotografii. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001-, 6. 3. 2014 [cit. 2014-04-11]. Dostupné z: http://cs.wikipedia.org/wiki/Avantgarda#Avantgarda_ve_fotografii

³⁹ NEBOR, Leoš. Titulní strana. *Mladý svět*. 1965, č. 26, s. 1.

4 REDAKTORSKÁ ČINNOST A FOTOGRAFICKÁ OSVĚTA LEOŠE NEBORA V ČASOPISE MLADÝ SVĚT

Nejpodstatnější část mého výzkumu bych chtěla věnovat redaktorské činnosti Leoše Nebora v časopise Mladý svět, jehož byl **spoluzakladatelem** spolu se šéfredaktorem Josefem Hollerem.

Můj výzkum se vztahuje na období působení Leoše Nebora v časopise Mladý svět v letech **1959–1968**. Josef Holler a Leoš Nebor spolu s dalším velmi důležitým člověkem v redakci, výtvarným redaktorem **Jaroslavem Weigelem**, spoluutvářeli celkovou **formu** časopisu Mladý svět. Velmi úzce spolupracovali na finálním vzhledu jednotlivých stran a především na konečné formě fotografií a jejich umístění.

Do redakce v roce 1960 nastoupil jeden z budoucích dlouholetých spolupracovníků Leoše Nebora, fotograf **Miroslav Hucek**. Leoš Nebor jakožto vedoucí fotografického oddělení si vzal Miroslava Hucka pod svoji záštitu a nabídl mu spolupráci v MS. Až do roku 1975 byl v redakci MS zaměstnán jako fotoreportér a později jako vedoucí fotografického oddělení. Nakonec byl Miroslav Hucek v roce 1975 ze své pozice donucen odejít.⁴⁰

Leoš Nebor byl spoluzakladatelem časopisu Mladý svět, působil zde od samého vzniku jako vedoucí fotografického oddělení. Měl na starosti redigování fotografií jiných autorů. Mnohdy měl za úkol sehnat samotné fotografie k připravovaným materiálům a domlouval případnou účast externího fotografa, jak jsem již zmínila v jedné z předchozích kapitol. Sám byl autorem mnoha reportáží jak po fotografické stránce, tak po stránce literární – psal články k reportážím.

Leoš Nebor měl volnou ruku nad tématy i celkovou koncepcí. Od začátku svého působení prosazoval vysokou kvalitu fotografií a podporoval zejména mladé autory zavedením unikátní rubriky **Fotomedailonů**, které sloužily výhradně k prezentaci **jednoho autora**, pro kterého byla tato forma prezentace současně velkou reklamou. Mladý svět vycházel jako

⁴⁰ Miroslav Hucek: Měl jsem být strojvůdcem. *Fotografování* [online]. 26. listopadu 2007 [cit. 2014-04-14]. Dostupné z: <http://www.fotografovani.cz/novinky/miroslav-hucek-mel-jsem-byt-strojvudcem-152390cz>

týdeník v nákladech, které v dobách největší popularity dosahovaly hranice **půl milionu výtisků**.

4.1 Vývoj fotografie jako samostatného média v časopise Mladý svět

Význam fotografie byl v tomto časopise velmi důležitý. Redaktoři svým výběrem vzhled stránek časopisu formovali a konečná podoba byla dána návrhem makety hlavního grafika, **Jaroslava Weigela**. Každý týden se také konaly **redakční rady**, kde se plánovaly koncepce jednotlivých vydání. Časopis Mladý svět byl rozdělen na rubriky a ty měly v každém čísle své místo dané pořadím. Dle plánu redakce se poté do těchto „šablon“ dosazovaly texty a především fotografie. Konkrétní grafické řešení se měnilo podle definitivně vybraných snímků. Jaroslav Weigel měl pro fotografie velký cit a nikdy do nich zbytečně **nezasahoval**. V novinách a ostatních časopisech bylo zvykem fotografie ořezávat a přizpůsobovat je vzhledu a koncepci celé strany a textu. V redakci Mladého světa v období Neborova a Weigelova působení (1959–1968) nebyla tato forma práce s fotografií pravidlem.⁴¹

Redakce plně akceptovala autorovo **kompoziční řešení**. Celkovou **grafiku přizpůsobovala fotografiím** a jejich formátu, neořezávala je. Tímto nebyli čtenáři ochuzeni o celistvost snímků, pohled nebyl zkreslen dodatečným **zásahem** do fotografie. Jaroslav Weigel jakožto vedoucí grafik s fotografiemi nijak zásadně **nemanipuloval**, přesto výtvarně a graficky s fotografiemi optimálním způsobem pracoval. Leoš Nebor i Jaroslav Weigel také úzce spolupracovali s autory, zajímal je jejich pohled na výsledné grafické zpracování.

Redakce podporovala fotografii jako **samostatné médium**, například uveřejňováním fotografií zahraničních autorů v rubrice Fotografie roku, což byl redakční přehled o nejlepších fotografiích z celého světa. Dále byly v MS prezentovány pozvánky na fotografické výstavy spolu s grafikou. Některé z těchto výstav byly MS pořádány. Čtenáři mohli také nahlédnout do historie slavných fotografů, kteří se zabývali tzv. živou fotografií, a to díky zavedení seriálu *Malé dějiny fotografie*.

⁴¹ DIAS, Pavel. *Osobní rozhovor*. Zlín. 24. 2. 2014.

4.2 Amatérská fotografie v Československu

Amatérská fotografie byla v Česku na **vysoké úrovni** a provozovala se formou kroužků, kde vyučovali většinou profesionálové ve svém oboru. Film a fotografii v této organizaci například vyučoval Jan Beran – amatérský filmař a fotograf, který se se svými filmy účastnil mnoha filmových festivalů. Pořádaly se výstavy, festivaly, soutěže atd. Starost o amatérskou tvorbu byla široká a byla podporovaná státem.

Amatérští fotografové se obecně věnovali fotografii s láskou. U nás se podvědomě zakotvilo označení „amatér“ pro nedouky jim podobné. Mnozí z amatérských autorů byli mnohdy výtvarně dál než někteří z profesionálů, což bylo dané tím, že fotografie pro ně neznamenal obživu, nikdo jim do tvorby nemluvil.

Platforma výchovy a podpora činnosti fotografů byla poměrně široká a autoři měli mnoho příležitostí. Vše se dělo v době, kdy začal vycházet MS, což byl časopis, kde se aplikovala fotografie, která byla svou povahou **progresivnější** a rychleji se vyhnula socialistickému zaměření (v té době vycházely brožury a knihy, které přesně popisovaly a stanovovaly, jak se má co fotit). V době uvolnění se kultura v Československu rozvíjela a bez této politické situace by časopis MS v podstatě **nevznikl**.

Po válce existoval podnik *Ústřední dům lidové umělecké tvořivosti*, kde byly soustředěny všechny aktivity amatérské tvorby (fotografie, amatérský film, divadla, folklórní soubory aj.), který sdružoval autory z krajů, okresů i ze závodních klubů.

Mnozí z amatérů byli autorsky velmi činní, účastnili se výstav v zahraničí, i když by se dalo říct, že byli lehce upozaděni poloprofesionálními a profesionálními fotografy – redaktory, kteří se tímto řemeslem živili. Amatérští fotografové se fotografii věnovali jako zájmové umělecké činnosti převážně po příchodu ze zaměstnání, kdežto pro profesionální fotografy znamenala fotografie „denní chléb“.

Úroveň československé fotografie byla poměrně vysoká i u amatérské fotografie a také dobře **organizovaná**. Jezdili k nám zástupci amatérských fotografických klubů z Rakouska

i Německa, kde byly kluby podobně dobře organizovány jako u nás a mnohé z nich fungují na stejném principu i v současnosti, např. **FIAP** ⁴².

Amatérské kluby si tzv. spolkové činnosti svých autorů hleděli výrazně více než profesionálové, kteří se toho docela stranili. Nejvíce při sobě stáli novinářští fotografové při Svazu novinářů. Pořádaly se soutěže, výstavy a posílaly se snímky na *World Press Photo*. Profesionální fotografové příliš o výstavy a prezentace vzhledem ke svému vysokému profesnímu zatížení nestáli. Profesionální novinářský fotograf byl pověřen úkolem, co má nafotografovat. Vše proběhlo v ranních hodinách, poté se musely fotografické materiály rychle zpracovat, aby mohl jít odpoledne v ten samý den časopis či noviny do tisku.

Amatérští fotografové byli do velké míry **ovlivněni** pracemi profesionálních kolegů, kterým jejich tvorba vycházela takřka denně v tisku. Fotografové se permanentně prezentovali svojí prací, což byl ohromný impuls pro mladé autory – čtenáře v předávání orientace na **přírozenou lidsky dobrou fotografii**. Stejně tak tomu bylo u časopisu *Mladý svět*, kde vznikla bez záštity jakékoliv organizace praktická pomoc **v rozvoji fotografické kultury** prostřednictvím fotomedailonů, soutěží, fotostránek aj. ⁴³

4.3 Fotosoutěže

Fotosoutěže pořádala redakce *Mladého světa*. Hlavním cílem fotosoutěží bylo povzbuzení fotografů a získání obrazového materiálu pro potřeby redakce. Jednalo se o taktiku redakce a částečně i o propagační činnost. Soutěž *Mladého světa* se prezentovala velmi srozumitelným heslem:

⁴² Organizaci FIAP založil M. Van de Wijer z Belgie v roce 1946. První členové byli fotografické sdružení z Belgie, Nizozemska, Itálie, Portugalska a Švýcarska. V roce 1947 se přidaly Dánsko, Finsko a Maďarsko. První kongres FIAP se konal v Bernu v roce 1950, v té době se přidaly další národní sdružení z Rakouska, Brazílie, Kubu, Španělska, Finska, Francie, Irska, Lucemburska, Švédska a Jugoslávie. Biennále FIAP se v současné době koná každé 2 roky, v různých zemích, liché ročníky pro černobílou fotografii a fotografii přírody, v sudých pro fotografii barevnou. Zdroj: Fédération Internationale de l'Art Photographique.

In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001-, 4. 4. 2013 [cit. 2014-04-18]. Dostupné z: <http://cs.wikipedia.org/wiki/FIAP>

⁴³ DIAS, Pavel. *Osobní rozhovor*. Zlín. 24. 2. 2014.

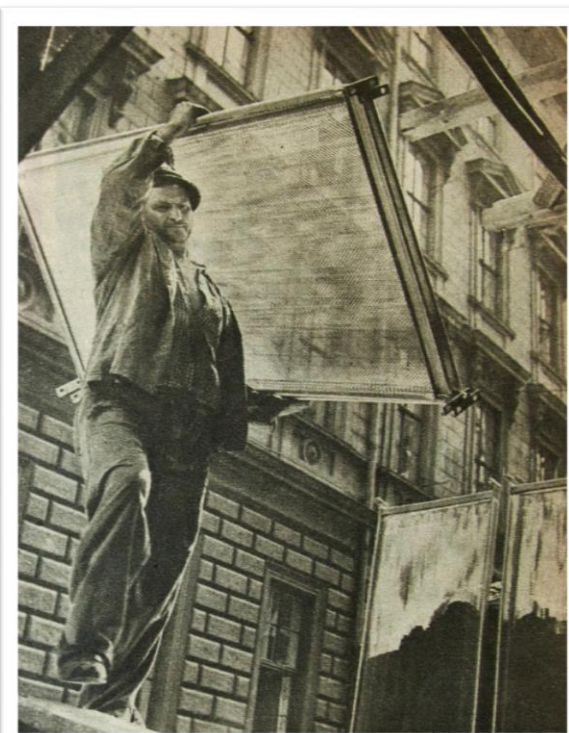
„Přáli bychom si, aby uveřejňované fotografie zobrazovaly to, co je také v záhlaví našeho časopisu – totiž mladý svět,“⁴⁴

Redakce této soutěže zpravidla věnovala jednu stranu (na počátku), později až dvě strany (od roku 1960), které byly velmi atraktivně graficky zpracovány – černé pozadí s tenkými bílými rámečky, ve kterých se fotografie vyjímalý a každá z nich byla opatřena popisky s názvem díla a jménem autora.

Jako každá soutěž měla i tato svá pravidla. Zapotřebí bylo zaslat černobílé originální zvětšeniny ve formátu 18 x 24 cm na bílém lesklém papíře, podepsané a s výstižným názvem. Za zveřejněný otištěný snímek byl autor redakcí odměněn zhruba 100 Kčs. Hlavní cenou byl například fotografický přístroj *Flexareta V.*, 2. – 5. cenou byl například nákup fotografického materiálu v hodnotě 200–800 Kčs. Soutěžní snímky hodnotila komise složená z redakce časopisu MS v čele s Leošem Neborem a zástupcem fotografické sekce *Svazu československých novinářů*. Výherce soutěže byl vyhlášen vždy na konci roku, ve kterém se soutěž

konala. Do redakce bylo zasíláno několik tisíc snímků, z nichž redakce pečlivě vybírala ty nejlepší a publikovala jen zlomek počtu, který autoři posílali.

Soutěž byla zahájena ve 25. vydání *Mladého světa* v roce 1959, a to malou zmínkou v pravém dolním rohu snímek *Petra Mareše*. Soutěžní snímek spolu s upozorněním, že se jedná o soutěž, byl umístěn v pravém dolním rohu spolu s požadavky na technické parametry určené pro soutěžící. Soutěž byla ukončena ve 48. vydání *Mladého světa* roku 1960.

Obr. 27: Pavel Dias – Stěhovák

Zdroj: *Mladý svět*. 1959, č. 32, s. 7.

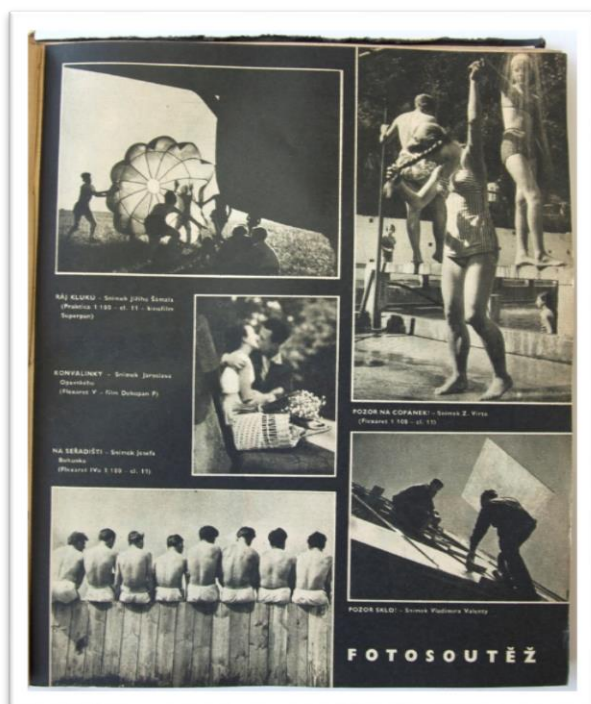
⁴⁴ Fotosoutěž. *Mladý svět*. 1965, č. 25.

„Dobré světlo, jasný zrak a klidnou ruku,“ přála redakce MS nadšeným mladým fotografům.⁴⁵

Jedním z prvních otištěných snímků ve větším formátu, který propagoval soutěž, byla fotografie s názvem „Stěhovák“ (Flexaret 3,5 – cl. 8 – 1/100 vt.) od *Pavla Diasa* (obrázek 27). Touto fotografií a mnoha dalšími bylo umožněno *Pavlu Diasovi*, později jednomu z našich nejváženějších fotografů, odstartovat svoji kariéru a zviditelnit se. Pod tímto snímkem stálo:

„Mladý svět“. Kdo mladý svět zná a kdo jej umí zachytit na celuloidový pásek, má u nás naději na pěknou odměnu: za otištěný snímek 100 Kčs.“⁴⁶

Soutěž, jak je známo, má vždy jednoho vítěze, což mělo za následek velké množství nevyužitých velmi kvalitních snímků mladých fotografů, které nebyly publikovány. Redakce je využila pro své potřeby.

Obr. 28: Fotosoutěž Mladého světa 1959

Zdroj: *Mladý svět*. 1959, č. 39, s. 9.

Zcela první soutěžní fotostrana vyšla ve **39. vydání v roce 1959**.⁴⁷ Jednalo se o plně graficky řešenou stranu, na které byly prezentovány pečlivě vybrané snímky soutěžících fotografů. Po kompoziční stránce si snímky vzájemně prospívají a lze pozorovat pečlivost a kladení velkého důrazu na kvalitu snímků.

Na straně fotosoutěže z roku 1960 byly publikovány fotografie mladých autorů, kteří zachytili život „obyčejných“ lidí při práci a odpočinku nebo dětí při hře. Obrazově byly tyto snímky velmi kvalitní, ať už se jednalo o portrét *Emila Fafky* – „Vzpomínka na spartakiádu“ nebo o záběr pracujících lidí

⁴⁵ Tamtéž.

⁴⁶ Fotosoutěž. *Mladý svět*. 1959, č. 39.

⁴⁷ Tamtéž.

Obr. 30: Fotosoutěž Mladého světa 1960

Zdroj: Mladý svět. 1960, č. 30, s. 10.

Obr. 29: Fotosoutěž Mladého světa 1960

Zdroj: Mladý svět. 1960, č. 33, s. 10.

na poli, na kterém dominuje zorané pole. Nejvíce mě zaujala fotografie dětí zpoza okna s malbou květín (Miloš Budík – „Před slavností“). Mezi nejzajímavější fotografie této soutěžní strany patří záběr hrajících si dětí, nad kterými se rýsuje obrys bomby směřující k nim. Jedná se sice o klam, ale mrazí z něj a připomíná válku (Bohuslav Čapek – „Děti“). Světelně velmi povedený snímek se jmenuje „Svářeči“ (Jiří Pokorný).

Další soutěžní fotostranou v jednom z pozdějších vydání Mladého světa téhož roku byla kompozice několika soutěžních fotografií, ze kterých na první pohled vyniká čistý a kompozičně zajímavý snímek dívky cvičící spartakiádu (Vladimír Vrbík – „Vzpomínka na spartakiádu“). Mezi další soutěžní snímky patří skupinová fotografie mladých lidí, připravujících se na společné fotografování, ze kterého vyzařuje uvolněnost a dobrá nálada (M. Hucek – „Snímek na památku“), dále dva snímky ze života měst, a to továrny v Třinci se záběrem dělníků jdoucích na směnu (Jan Byrtus – „Na směnu – Třinecké továrny“), dále pak náměstí města Trutnov, kde malý zástup oslavoval sedmisté výročí od založení města, které zachytil z ptačí perspektivy J. Vojíř („700 let města Trutnova“). Posledním soutěžním snímkem je sportovní reportážní snímek závodu sportovních člunů (Václav Voborník – „Závody“).

Obr. 31: Fotosoutěž Mladého světa 1960

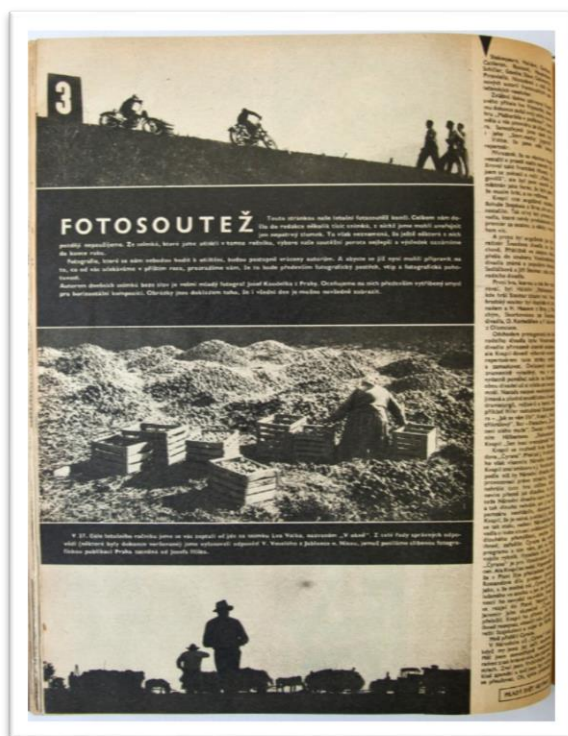
Zdroj: *Mladý svět*, 1960, č. 48, s. 10.

Soutěžní fotostrana ze 42. vydání roku 1960 nečekaně prezentuje několika snímky pouze **jednoho autora**, který redakci pravděpodobně velmi oslovil. Je jím *Matěj Štěpita* a jeho reportážní série s názvem „Z pražských ulic“, kde jeho realisticky pojaté snímky vzbuzují zájem poroty a zároveň je zde vyzdvihnout kinofilmový přístroj, který umožňuje pohotově reagovat na vzniklé situace a fotografovi tak práci usnadňuje. *M. Štěpita* snímky pořídil přístrojem *Exakta Varex*, který se již v současné době nevyrábí, objektivem Tessar 1: 2,8 – F 50 mm na film *Agfa Superpan*. Autor na ulicích věrně zachytil mladé africké studenty při rozhovoru, procházející se dvojici, hosty lokálu *Zmrzlina u sportovce* a čtenáře novin.⁴⁸

Tři soutěžní snímky bez názvů netradičního horizontálního formátu mě na první pohled zaujaly svým až minimalistickým pojetím a smyslem pro kompozici. Autorem snímků není nikdo jiný než *Josef Koudelka*,⁴⁹ který patří mezi nevýznamnější fotografy 20. století. Zde byl prezentován jako mladý fotograf z Prahy. Na první fotografii je zobrazen motocyklový závod a záběr je nečekaně řešen z podhledu, pravděpodobně zpod kopce. Tento snímek vyniká obrazovou čistotou, kdy autor zachytil rychle jedoucí závodníky na motocyklech ve stejné horizontální linii s pomalu krácejícími chodci. Dalším – prostředním snímkem – je žena třídící jablka a klečící v záplavě těchto plodů. Dalo by se říci, že je toho na snímku zobrazeno hodně, ale přesto málo. Posledním je snímek zemědělců – hospodářů na sklonku

⁴⁸ Fotosoutěž. *Mladý svět*, 1960, č. 42.

⁴⁹ Tyto tři panoramatické snímky, které byly pořízeny na střední formát 6 x 6 cm jsou jedněmi z prvních panoramatických snímků J. Koudelky. Poté začal fotografovat téma cikánů s kinofilmovým přístrojem *Exacta Warex 2000* a následně se v exilu k panoramatické fotografii vrátil se speciální komorou *Fuji 6 x 18 cm*. Zdroj: DIAS, Pavel. *Osobní rozhovor*. Zlín, 24. 2. 2014.

Obr. 32: Fotosoutěž Mladého světa 1960

Zdroj: Mladý svět. 1960, č. 42, s. 10.

4.4 Výstavy fotografií Mladého světa

Obr. 33: Pozvánka na „Foto-session“

Zdroj: Mladý svět. 1966, č. 26, s. 10.

pracovního dne. Černé siluety dvou z nich vynikají na popředí před rovným zástupem vozů tažených koňmi spolu s traktory. Idylický snímek hospodářského pokroku s nádechem divokého západu.⁵⁰ Těmito snímky byla fotosoutěž pro rok 1960 **ukončena**.

Výstavy fotografií Mladého světa sloužily k výstavní prezentaci fotografií otisknutých v Mladém světě a konaly se za účasti spolupracovníků tohoto časopisu. Pořádaly se dohromady s **kresleným humorem** zastoupeným Miroslavem Lidákem a Jaroslavem Weiglem. Samotným redaktorem, který prosazoval kreslený humor, byl původně sportovní redaktor Ivan Housek. Níže uvádím ukázky z pozvánek na výstavy, ze kterých některé zvou na výstavu samostatných autorů bez patronace Mladého světa. Redakcí uváděné pozvánky na

⁵⁰ Fotosoutěž. Mladý svět. 1960, č. 48.

výstavu byly koncipované podobně jako fotosoutěže či fotomedailony. Vždy se jednalo o jednu stranu, na které byla koláž z vystavených snímků a krátký text, který představoval koncept výstavy a krátce uváděl vystavující fotografy.

Obr. 34: Pozvánka na výstavu

Zdroj: *Mladý svět*. 1963, č. 35, s. 8-9.

4.5 Fotografie roku

Jednalo se o redakční „seriál“ přehledu nejvýznamnějších fotografií z celého světa za uplynulý rok, který začal vycházet od roku 1963. Většinou se jednalo o snímky oceněné několika cenami, které měly vyprávět silné příběhy, či se jednalo o neskutečně pohotové záběry známých fotografů. Graficky byl tento seriál řešen většinou na celou dvoustranu tvořenou koláží snímků na černém pozadí. Někdy tento souhrn zabral i čtyři strany. Fotografie roku se objevovala pouze jednou za rok. Redakční tým vybral podle svého úsudku nejlepší fotografie daného roku z různých časopisů a periodik (i zahraničních), které poskládal a otiskl. Fotografie byly popsány jménem autora, názvem díla i toho, kde byl prezentován, spolu s krátkým příběhem daného snímku.

Nejvíce se mi na konceptu Fotografie roku líbí, že členové redakce nesledovali pouze „svůj“ časopis, ale i vývoj úrovně fotografie u jiných úspěšných autorů v zahraničních časopisech,

jako byl například *Life*⁵¹, *Stern*⁵², *Paris Match*⁵³ a další. Tím se zasloužili o „světový“ přehled toho nejlepšího a nejdůležitějšího ve světě fotografie pro naše mladé čtenáře.

Obr. 35: Fotografie roku 1962

Zdroj: *Mladý svět*. 1963, č. 1, s. 8-9.

Mezi nejvýraznější snímky této edice patří bez pochyby snímek Pavla Diase „*Madona*“, zveřejněný v *MS* v roce 1963, kde autor zachytil svoji vlastní ženu s nedávno narozeným synem. Snímek překypuje něhou, ale jak je trefně napsáno v popisku „mistrovsky se vyhýbá

⁵¹ Časopis *Life* začal vycházet v roce 1936 v USA se silným důrazem na fotožurnalistiku. Patří mu nezanedbatelné místo v historii fotožurnalistiky za svůj významný přínos v publikování obrazových zpráv. Zdroj: *Life* (časopis). In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001-, 2. 3. 2014 [cit. 2014-04-11]. Dostupné z: [http://cs.wikipedia.org/wiki/Life_\(časopis\)](http://cs.wikipedia.org/wiki/Life_(časopis))

⁵² *Stern* je německý ilustrovaný týdeník, který založil Henri Nannen. Začal vycházet v roce 1948 a patřil k největším týdeníkům v Evropě. Zdroj: *Stern* (časopis). In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001-, 11. 3. 2013 [cit. 2014-04-11]. Dostupné z: [http://sk.wikipedia.org/wiki/Stern_\(časopis\)](http://sk.wikipedia.org/wiki/Stern_(časopis))

⁵³ *Paris Match* je francouzský týdeník. Zahrnuje hlavní národní a mezinárodní zprávy a zajímavosti ze života celebrit. Byl založen v roce 1949 průmyslníkem Jeanem Prouvostem. Ve své době měl časopis nezanedbatelné místo v historii fotožurnalistiky za svůj významný přínos v publikování obrazových zpráv. Zdroj: *Paris Match*. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001-, 21. 3. 2013 [cit. 2014-04-11]. Dostupné z: http://cs.wikipedia.org/wiki/Paris_Match

přeslazenosti, která je u tohoto typu snímku největším nebezpečím“.⁵⁴ Snímek uveřejnil časopis *Vlasta* na obálce 51. čísla ročníku 1962.

Další fotografie, které je bezpochyby neobvyklá a do jisté míry i objevná, je od neznámého autora a nese název „Mateřská láska“. Na snímku je zachycena dospělá samice gorily v basi-lejské zoologické zahradě, jak si láskyplně hraje se svým mládětem. Tato fotografie od neznámého autora obletěla světový tisk a v tehdejší době „děsila“ čtenáře až lidským chováním gorily, kterou fotograf pohotově zachytil. Myslím, že dnes už by se nad tímto chováním díky rozsáhlým výzkumům vyspělosti chování primátů téměř nikdo nepodivoval. Další ze snímků byl sportovního rázu – kratičký okamžik při gymnastickém cviku na hrazdě u japonského reprezentanta *Yukia Enda*. Fotograf *Josef Pilmann* za tento snímek získal první cenu v oboru sportovní fotografie na světové výstavě *World Press Photo* v roce 1962 v Haagu (otisknuto v MS z titulní strany časopisu *Stadion* č. 49, 1962).

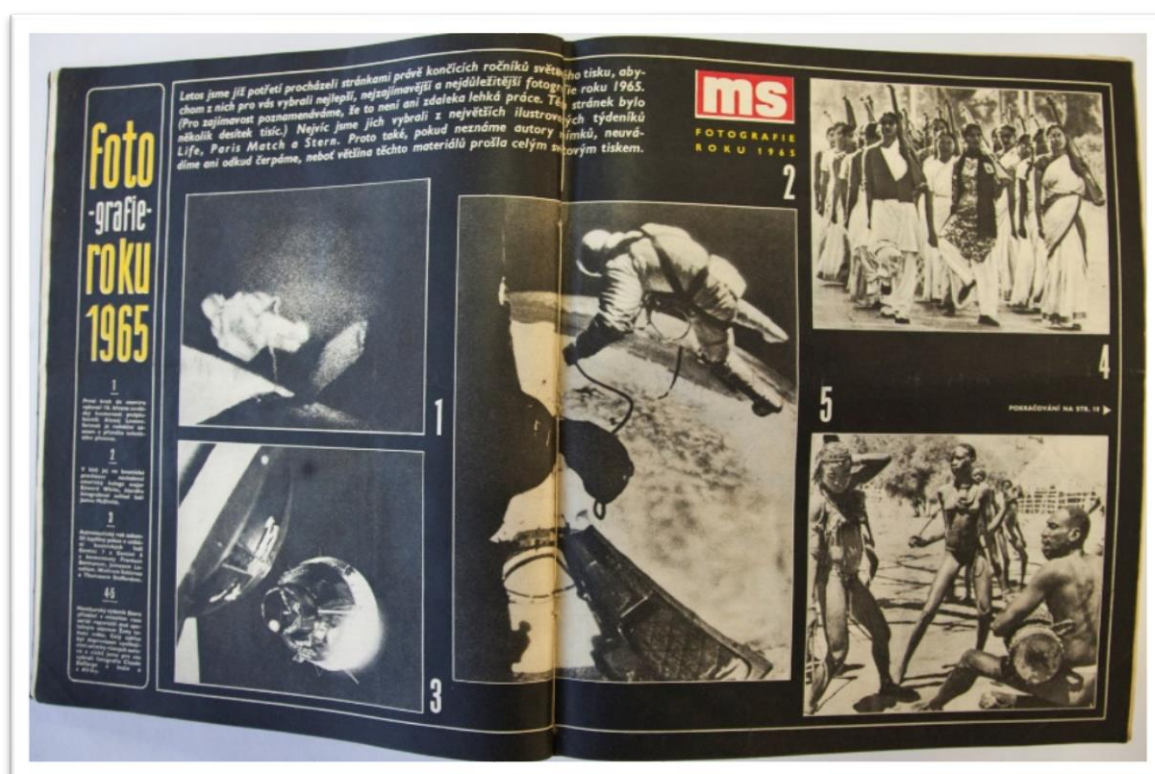
Mezi velmi krásné portréty patří snímek dirigenta při práci *Leopolda Stockowského*, kterého fotograf *Dennis Stock* zachytil z nadsledu, kdy vynikla jeho gestikulace (z časopisu *Camera* č. 7., 1962). Dalším snímkem zaměřeným především na expresivní výraz lidské tváře, je fotografie od neznámého autora „John Glenn“, na kterém je zachycen výraz kosmonauta čekajícího pět hodin na neuskutečněný start raketoplánu *Mercury* (převzato z časopisu *Life*). Posledním snímkem je fotografie Dmitrije Baltěrmace nesoucí název „V Kremlu“. Jde o velmi nenápadný portrét Nikity Chruščova, který kráčí davem po plné ulici. Všechny tváře kolem procházejících lidí jsou pohybem rozmazané, jediné, co ze snímku vyčnívá, je muž v klobouku. Redakce v popisku uvedla „tato fotografie opravdu nepotřebuje komentář“.

Přínos kvalitních fotografií v této rubrice spatřuji především v bohaté inspiraci, která mohla tvorbu pouze pozitivně ovlivnit. Díky práci redakce byl čtenářům umožněn kvalitní rozhled ve vývoji světové fotografie. Snímky byly vybrány Leošem Neborem.

U tohoto výběru nejlepších fotografií za rok 1965 redakce – dle svých slov – nejvíce čerpala ze světových magazínů *Life*, *Stern* a *Paris Match*. Hned tři velké fotografie jsou věnovány jedném z největších událostí pro lidstvo, a tím byly první kroky ve vesmíru, z nichž první se uskutečnil sovětským kosmonautem Alexejem Leonovem. Snímky pocházejí z přímého televizního přenosu. Jako další následoval Američan Edward White, kterého fotografoval velitel

⁵⁴ Fotografie roku 1962. *Mladý svět*. 1963, č. 1.

lodi James McDivitt. Astronautický rok zakončili na vesmírné lodi Gemini 7 a 6 další američtí kosmonauti.

Obr. 36: Fotografie roku 1965

Zdroj: Mladý svět. 1966, č. 1, s. 8-9.

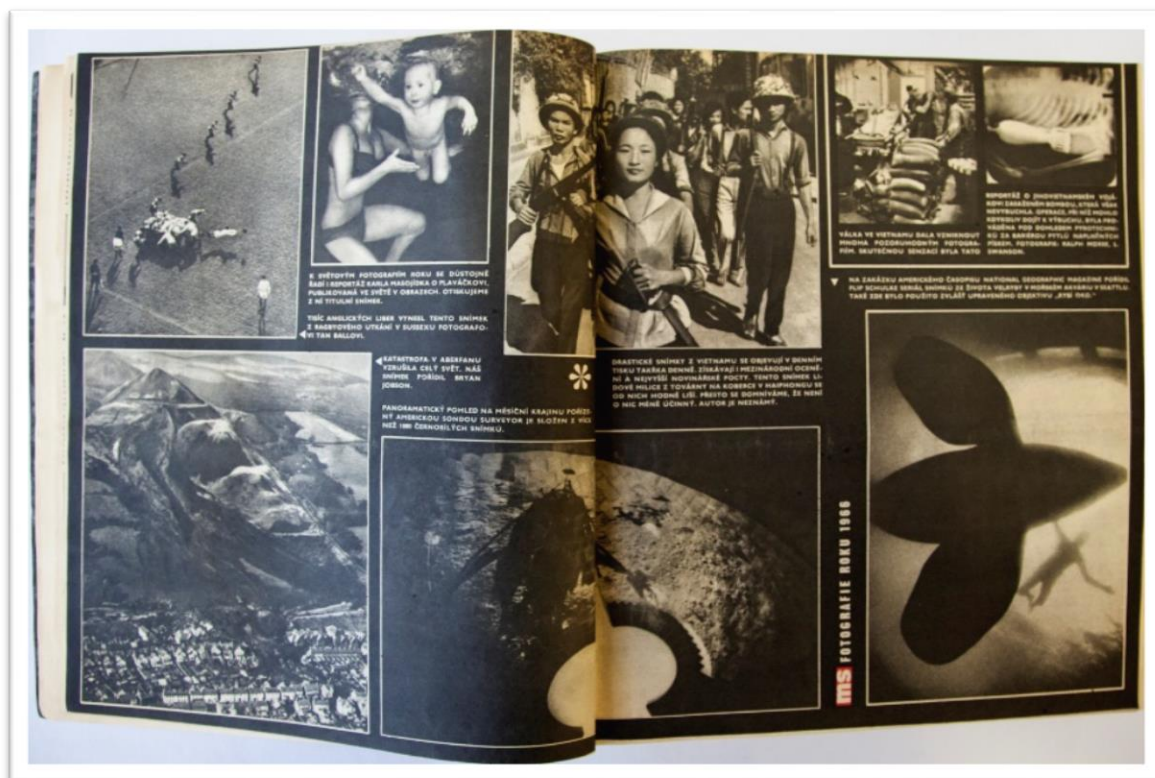

Obr. 37: Fotografie roku 1965

Zdroj: Mladý svět. 1966, č. 1, s. 10.

Další fotografie pochází z časopisu Stern, konkrétně z cyklu Ženy tohoto světa. Celý cyklus byl provázen skvělými snímky několika autorů, z nichž redakce vybrala hned dva – jeden z Indie a druhý z Afriky. Snímky pojednávají o tamní kultuře a zachycují ženy v jejich přirozeném kulturním prostředí. Autorem je Claude Deffarge. Další snímek pochází z Los Angeleské banky „United California Bank“ v momentu přepadení gangstery. Snímek pořídila nově instalovaná bezpečnostní kamera, která se tímto incidentem osvědčila. Stejného roku následovala v Los An-

geles série tragických událostí, které vystihuje další snímek vybraný redakcí, a to několik zastřelených gangsterů a policistu v podřepu. Poslední snímek pochází z výstavy World Press Photo v Haagu. Název fotografie je „Útěk do bezpečí“ a jeho autorem je Japonec Kjóči Sawadi. Zachycuje mladou vietnamskou matku se třemi dětmi a jedním batoletem v náručí, jak v zoufalé situaci brodí rozvodněnou řekou.⁵⁵

Obr. 38: Fotografie roku 1966

Zdroj: *Mladý svět*, 1967, č. 2, s. 4-5.

Redakční seriál pokračuje dílem **Fotografie roku 1966**. Koláží snímků z celého světa dominuje panoramatická fotografie měsíční krajiny, která byla složena z více než tisíce černobílých snímků pořízených sondou *Surveyor*. Mezi další úchvatné snímky patří podvodní fotografie velryby a člověka od *Filipa Schulkeho*, která byla efektně pořízena z výrazného podhledu a dala tak vyniknout tmavým siluetám obou těl. Použit byl speciální typ širokoúhlého objektivu nazvaného „Rybí oko“. Tento snímek pochází ze série fotografií ze života velryby v mořském akváriu, byl pořízen na zakázku pro americké vydání časopisu *National Geographic Magazine*.

⁵⁵ Fotografie roku 1965. *Mladý svět*, 1966, č. 1.

Dále pak s těmito snímky kontrastuje záběr průvodu vietnamské lidové milice v čele s ženou – vojákem, který se vyznačuje zdánlivě mírumilovnou atmosférou. Fotografickou senzací se staly dva snímky, které pocházely z reportáže o jihovietnamském vojákově zasaženém bombou, která však nevybuchla, od *Ralpha Morse* a *L. Swansona*. Záběry jsou záznamem velmi riskantního lékařského zákroku, při kterém hrozil výbuch. Katastrofální důsledek sesuvu půdy v Aberfanu zachytil *Bryan Jobson*. Předposledním snímkem je sportovní fotografie zaznamenávající hráče ragbyového utkání v Sussexu, který byla oceněna tisíci anglických liber. Poslední fotografií, která je mírnějšího rázu, je titulní snímek z reportáže *O plaváčkovi* od *Karla Masojídka*, na kterém je zachycena matka s batoletem, které plave pod vodou.

Obr. 39: Fotografie roku 1967

Zdroj: *Mladý svět*. 1968, č. 2, s. 3.

Fotografii roku 1967, kterou jmenovitě připravili Leoš Nebor a Miroslav Hucek, vévodí snímek Jeremyho Brimacombea, který zhotovil pro časopis *Life*. Jedná se o portrét *Teda Seriose*, který proslul přenášením svých myšlenek přímo do fotografického přístroje. Realistické obrazy se však často lišily od skutečných objektů. Ted Seriose patřil mezi neobjasněný fenomén, který zkoumaly stovky vědců z celého světa.

Jean Boeri, autor druhého úvodního snímku, fotografoval při leteckém dnu v Paříži. Podařilo se mu duchapřítomně zachytit havárii jednoho z letadel, kdy

jeho fotografie pomohly vysvětlit průběh katastrofy.

Fotoreportér Max Scheller pořídil pro časopis *Stern* velkou reportáž z tehdejší Číny. Publikovaný snímek pochází z hotelu *Rudý východ*, který byl určen výhradně pro cizince. Číňani jsou na snímku zachyceni v demonstraci průvodu „kulturní revoluce“.

Dalším pozoruhodný snímkem, který byl otisknut taktéž v časopisu *Stern*, pochází z japonského chrámu *Ohji-Gong*, kde místní ženy prosí boha o zvětšení svých přirozených půvabů.

Obr. 40: Fotografie roku 1967

Zdroj: Mladý svět. 1968, č. 2, s. 4-5.

Jsou-li vyslyšeny, svoji vděčnost projevují odlitkem nových vnaď. Z množství odlitků poprsí vznikla pozoruhodná zeď, u které je zachycena klečící žena s batoletem na zádech.

Dalšími zajímavými snímky je například ten největší z nich – fotografie z přehlídky na Rudém náměstí v Moskvě. Každý z vojáků ve formaci nese na ramenou děvčátko. Snímek byl přetisknut z časopisu Paris Match.

Dramatický záběr z Anquetilova pokusu o nový rekord na kole v dráze je pozoruhodný kontrastem jezdce a klečící ženy, která jako by se „modlila“ k něčemu naprosto jinému, než je pouhý pokus o nový rekord.

Další fotografií je první oficiální snímek spisovatele B. Travena, kterému se podařilo zůstat čtyřicet let v anonymitě. Snímek uveřejnil časopis Stern. Poslední snímek tohoto seriálu pochází z války ve Vietnamu a je součástí dokumentu francouzské fotografky Catherine Leroyové, která ač byla drobná postavou (152 cm a 40 kg), byla čestnou příslušnicí amerického námořnictva. Na fotografii jsou zachyceni strážníci u vstupu do armádního objektu.⁵⁶

⁵⁶ Fotografie roku 1967. *Mladý svět*. 1968, č. 2.

4.6 Fotografické reportáže

Fotografické reportáže patřily mezi nedílnou součást jednotlivých vydání Mladého světa. Jednalo se komerční zadání redakce redakčním fotografům a externím mladým fotografickým autorům, kteří dle zadání reportáže dodali. Vybrala jsem – dle mého názoru – ty nejzajímavější z nich. Seřazeny budou chronologicky, dle data vydání.

Obr. 41: Leoš Nebor a Miroslav Huček – reportáž Telegram

Zdroj: Mladý svět. 1962, č. 17, s. 8-9.

První reportáž, kterou jsem vybrala, je výsledkem fotografické spolupráce **Leoše Nebora** a **Miroslava Hučka**. Jedná se o blahopřání všem pracujícím k oslavě 1. máje. Detailní záběry lidí z různých profesí a jejich portréty vytvářejí dojem „tvrdé práce“ a zasloužení si „dne volna“. Koláž fotografií tvoří působivý a vypovídající celek a je těžké oba autory od sebe rozlišit.⁵⁷

Reportáž z drsného prostředí hornických dolů v Karvině je důkazem fotografického umu **Miroslava Hučka**. V tmavém prostředí těchto prostor je velmi těžké fotografovat. Výsledné snímky jsou pravdivou výpovědí o životě těchto tvrdě pracujících lidí.⁵⁸ Text pojednává o

⁵⁷ Telegram. Mladý svět. 1962, č. 17.

⁵⁸ Dojmy a pojmy. Mladý svět. 1962, č. 48.

novináři Mladého světa, který navštívil havíře v Karviné, dotazoval se jich na jejich život mimo doły a především chtěl vidět místo a poznat havíře, kteří se zasloužili o světový rekord v těžbě (69 108 tun uhlí za 31 pracovních dní).

Obr. 42: Miroslav Hucek – reportáž *Dojmy a pojmy*

Zdroj: *Mladý svět*. 1962, č. 48, s. 8-9.

Obr. 43: Reportáž *Snímky, které budou svědčit*

Zdroj: *Mladý svět*. 1963, č. 4, s. 8-9.

Některé z reportáží v Mladém světě se naopak ohlížely za historickými událostmi s novými fakty. Vybrala jsem šokující reportáž o hrůzách židovské genocidy, kterou napsal pro Mladý svět Erich Kulka. Šokující je tato reportáž především z toho důvodu, že vypovídá o propagandě německých fotografů SS, kteří se snažili publikovanými fotografiemi dopředu zajistit alibi. Album SS našla Ilona Slamovičová, která je na jednom ze snímků zachycena. Tři snímky z koncentračního tábora z akce „přesídlení“, které pořídili fotografové SS, ostře kontrastují s hrůznými snímky Davida Szmulewského, polského vězně z Osvětimi, který s nasažením vlastního života tyto pravdivé fotografie pořídil ze střechy krematoria.⁵⁹

Tyto snímky popírají alibi nacistických snímků a navždy se zapsaly do historie. Szmulewski koncentrační tábor přežil a byl vyznamenán polským řádem „Za statečnost“.

Obr. 44: Miloň Novotný – reportáž Moskva

Zdroj: Mladý svět. 1963, č. 9, s. 4-5.

Reportáž z Moskvy fotografoval Miloň Novotný. Mistrně zachytil život tamních obyvatel. Mezi nejvíce vypovídající snímky patří určitě „Rudé náměstí“, kde je zachycena typická architektura rozzářená nočním osvětlením. Procházející lidé jsou díky zvolenému dlouhému

⁵⁹ Snímky, které budou svědčit. Mladý svět. 1963, č. 4.

času expozice pohybově rozostřeni. Na snímku s názvem „Zima“ je zachycená skupinka malých chlapců pokrytých sněhem, kteří čelí kruté zimě s úsměvem.⁶⁰

Obr. 45: Miroslav Hucek – reportáž Varšava

Zdroj: *Mladý svět*. 1963, č. 28, s. 4-5.

Miroslav Hucek tentokrát fotografoval polskou Varšavu a zachycuje převážně minimalistické výjevy z toho velkoměsta. Na dvou fotografiích se opakuje námět holuba, kdy na první fotografii holubi, kterých je hojný počet, krmí z ruky starší dáma, a na druhém snímku jsou zobrazeni jako pomyslní milenci, líbající nad překrásným výhledem na celé náměstí. Nejvíce mě zaujala fotografie dámy s deštníkem, která jde po schodech vedle krásné památky. Absence dalších lidí snímku přidává na atraktivitě. Celá koláž je doplněna krátkými básněmi polských autorů.⁶¹

⁶⁰ Moskva. *Mladý svět*. 1963, č. 9.

⁶¹ Varšava. *Mladý svět*. 1963, č. 28.

Obr. 47: Bohumil Kabourek – reportáž Už můj děd v černém cylindru

Zdroj: Mladý svět. 1963, č. 36, s. 10.

Celostátní závod automobilových veteránů byl velkou událostí. Konal se v Březolupech u Uherského Hradiště a byl zaznamenán Bohumilem Kabourkem. Na fotografiích je zachycená radostná atmosféra, lidé v dobových kostýmech a především historické vozy a kola, kdy nejmladšímu z nich nesmělo být méně, než pětadvacet let.⁶²

Naopak fotografie Pavla Diasa jsou vypovídající reportáží o konání brněnského veletrhu – vysoce moderní události. Atmosféru brněnských veletrhů vykreslují tlače-
nice před automobily, prezentace moderní techniky, nové automatické stroje, silnice

Obr. 46: Pavel Dias – reportáž Pro koho je veletrh

Zdroj: Mladý svět. 1963, č. 38, s. 8-9.

⁶² Už můj děd v černém cylindru. *Mladý svět*. 1963, č. 36.

ucpané vozidly, přeplněné restaurace a další. Lidé jsou uchváteni novinkami a prezentacemi obchodníků. Každý veletrh je událost, která je nejen velkým divadlem, ale i místem, kde se konají velké obchody.⁶³

Reportáž z redakčního mini seriálu „Snímky mají dobrou paměť“ je vytvořená z fotografií, které pocházejí z archivu několika autorů. Je výpovědí o povstání českého lidu proti německým okupantům, které se uskutečnilo začátkem května roku 1945. Fotografie redakce nashromáždila, aby mohla znovu připomenout tuto událost.⁶⁴

Obr. 48: Reportáž *Snímky mají dobrou paměť*

Zdroj: *Mladý svět*. 1964, č. 19, s. 8-9.

Krásná reportáž o Brně, jejímž autorem je Pavel Dias, je zajímavou a barvitou výpovědí o tomto městě. Na fotografiích jsou zachyceny hlavní atributy města, ale nechybí i „zcela náhodné“ snímky z brněnských ulic i cyklistické závody na brněnském okruhu. Koláž snímků je doplněna trefnou básní Oldřicha Mikuláška „Když na Kolišti prší“.⁶⁵

⁶³ Pro koho je veletrh. *Mladý svět*. 1963, č. 38.

⁶⁴ Snímky mají dobrou paměť. *Mladý svět*. 1964, č. 19.

⁶⁵ Brno. *Mladý svět*. 1964, č. 27.

Obr. 50: Pavel Dias – reportáž Brno

Zdroj: Mladý svět. 1964, č. 27, s. 8-9.

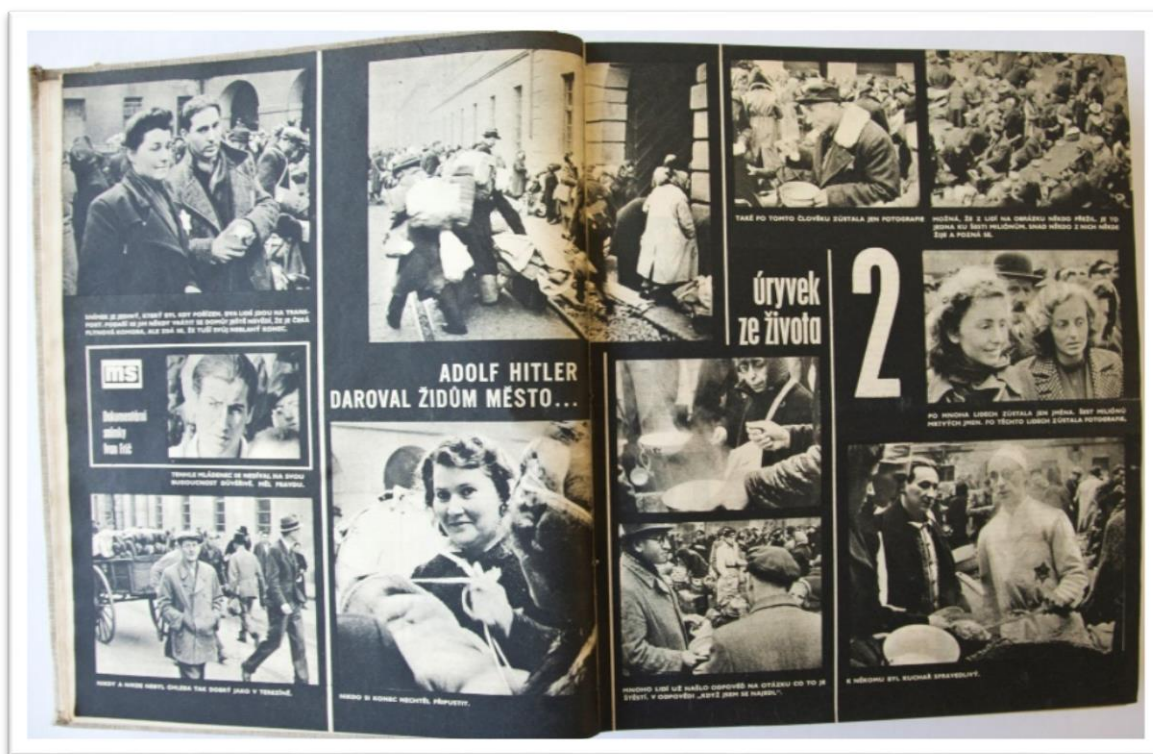

Obr. 49: Miroslav Hucek – reportáž Týden mezi hvězdami

Zdroj: Mladý svět. 1964, č. 30, s. 6-7.

Další z povedených reportáží **Miroslava Hucka** je z prostředí XIV. Filmového festivalu v Karlových Varech. Fotografie zachycují významnou kulturní událost. Text je k danému ročníku konání velmi kritický, a to především k organizaci celého festivalu.⁶⁶

Dokumentární snímky Ivana Friče pocházejí z židovské osady, kam židy izoloval režim Adolfa Hitlera. Tyto smutné snímky lidí v zoufalé situaci jsou dokladem nesmyslnosti celé genocidy. Fotografie dokumentují tíživou situaci lidí, kteří se najednou ocitli bez nároku na budoucnost, což je v dnešní době téměř nemyslitelné. Jejich životy byly v rukou cizích násilných lidí a celého nacistického režimu. Lidé netušili, že se připravují na deportaci do koncentračních táborů, že je čeká hlad a smrt. Nejvíce smutné na celé výpovědi jsou výrazy lidí, kteří netuší, kam jejich životy směřují a v některých se zračí naděje a úsměvy. Po mnohých z nich zbyly pouze tyto fotografie.

Obr. 51: Ivan Frič – reportáž Adolf Hitler daroval židům město

Zdroj: *Mladý svět*. 1965, č. 5, s. 6-7.

Dramatickou reportáž o potopě v obci Iža na Jižním Slovensku fotografoval Pavel Dias. Zatopené ulice, zničená obydlí a především zoufalí lidé. Vzájemná pomoc ostře kontrastující s vandalismem a rabováním, což je bohužel u tohoto typu katastrof běžné. Obyvatelé byli ze

⁶⁶ Týden mezi hvězdami. *Mladý svět*. 1964, č. 30.

4.7 Fotografické eseje

Obr. 55: Fotografie z USA

Zdroj: Mladý svět, 1962, č. 25, s. 10.

Jedna z prvních fotografických esejí představující fotografie zahraničních autorů pojednává o fotografii z USA. Redakce mladým čtenářům a fotografickým nadšencům těmito eseji rozšiřovala obzor a vzdělávala je. Vybrány byly snímky od tamních fotografů „Klaun“ (*Bruce Davison*), kde je zachycen klaun – liliput, který má velmi výrazně namalovanou tvář, dále pak Loius Armstrong hrající na trumpetu (*Eliot Elison*) a snímek chlapce se svým psem v ordinaci „Nemocný přítel“ (*Bob Sanberg*). Fotografie amatérských autorů zachycují hrající s dětmi (*Francis Tomita*) či drezuru delfinů (*E. B. Bragassa*).

Obr. 54: Miroslav Hucek – Aragon et Elsa Triolet mezi námi

Zdroj: Mladý svět, 1962, č. 39, s. 8-9.

Reportáž ilustrovaná krásnými portréty Louise Aragona ⁶⁸ a Elsy Trioletové ⁶⁹, je věnována jejich společné návštěvě Československa v roce 1962.

Miroslav Hucek oba francouzské spisovatele zachytil na působivém a velmi intimním portrétu, kdy Louis Aragon mluví k Else Trioletové, která mu naslouchá. Snímek se vyznačuje příjemným denním osvětlením a krásou okamžiku, na který si Hucek počkal. Od takovéto události by se očekával portrét obou legend v oficiálnější podobě, ale tato momentka je o to cennější. Ústřední fotografie je poté doplněna portréty obou aktérů, každého zvlášť. Elsa Triolet napsala čtenářům věnování:

„Jeunes gens ne devenez pas vieux! L'age n'est pas une question d'arteres, mais du couer et se l'esprit.“ ⁷⁰

(Překlad redakce MS: „Mladí lidé, nestárněte! Věk není otázkou stárí, ale srdce a ducha.“)

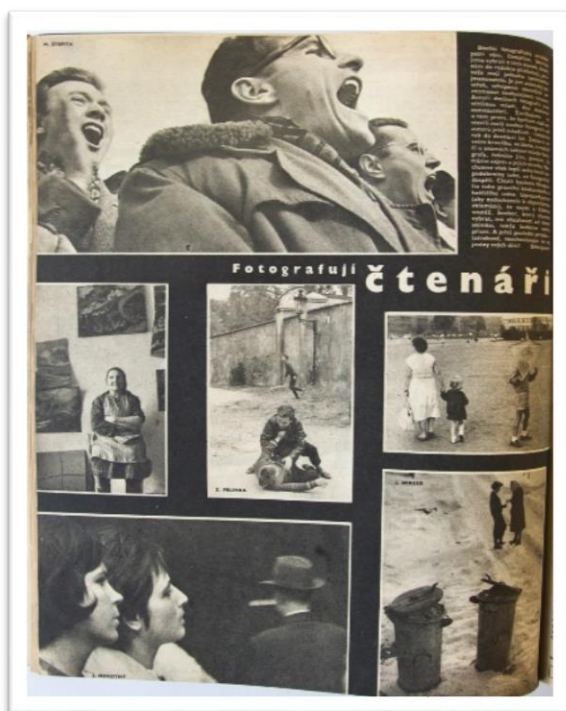
Celá stránka věnovaná vybraným fotografiím několika mladých fotografů – amatérů. Do redakce přicházely stovky čtenářů – nadšených fotografů se svými snímky – a doufaly, že jejich práce budou otisknuty. Mezi amatérskými mladými autory se vybralo několik fotografií výborných obrazových i obsahových kvalit.

Redakce Mladého světa v čele s L. Neborem a M. Huckem v podstatě fungovala jako komise při posuzování snímků zaslaných do redakce. Prezentováním fotografií těchto mladých autorů se inspirovali další.

⁶⁸ **Louis Aragon** (1897-1982) byl francouzský spisovatel, původně vystudoval medicínu, za studií se seznámil s André Bretonem, který měl velký vliv na první etapu jeho tvorby, zejména básnickou. V roce 1928 se rozešel se skupinou surrealistů, oprostil se od jejich poetiky a inspirace sny. Záhy nato vstoupil do Komunistické strany Francie. V roce 1930 navštívil SSSR a stal se komunistou. Seznámil se s Vladimírem Majakovským a jeho švagrovou Elsou Trioletovou, která se posléze stala jeho ženou. Zdroj: Louis Aragon. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001-, 24. 4. 2014 [cit. 2014-04-11]. Dostupné z: http://cs.wikipedia.org/wiki/Louis_Aragon

⁶⁹ **Elsa Triolet**, rozená **Elza Jurjevna Kagan** (1896-1970), byla francouzská spisovatelka a překladatelka ruského původu. V roce 1918 se provdala za francouzského důstojníka A. Trioleta a odjela s ním do Francie. Od roku 1922 se věnovala literatuře. V roce 1929 se provdala za Louise Aragona. Zdroj: Elsa Trioletová. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001-, 13. 3. 2014 [cit. 2014-04-11]. Dostupné z: http://cs.wikipedia.org/wiki/Elsa_Trioletová

⁷⁰ Aragon et Elsa Triolet mezi námi. *Mladý svět*. 1962, č. 39.

Obr. 56: Fotografuji čtenáři

Zdroj: Mladý svět. 1962, č. 50, s. 10.

Koláž fotografií čtenářů je poskládána z velmi zajímavých fotografií, které pojí téma lidí. Na první z nich je záběr nadšených fanoušků, kteří skandují. Záběr od M. Štepity je veden z výrazného podhledu, a tím získává snímek na větší zajímavosti. Další dvě fotografie zobrazují děti při hře, autory jsou Z. Pelinka a autor Koželka. Snímkem, který se vymyká, je poklidný portrét sedící stařenky, kterou pomyslně lemuji na zdi pověšené obrazy. Mezi méně zajímavé patří – podle mého názoru – portrét dvou mladých žen od J. Novotného.

Snímek, který mě zaujal po vizuální stránce nejvíce, je snímek J. Bergera, kdy jsou v popředí snímku dvě popelnice a za

nimi se v pozadí zrcadlí dvě ženy, které spolu živě konverzují. Snímek má nadhled a vtip.

4.8 Titulní strany časopisu Mladý svět

Obr. 57: Zdeněk Ipser – titulní strana MS 49/1959

Zdroj: Mladý svět. 1959, č. 49, s. 1.

Titulní strana byla důležitou součástí týdeníku Mladý svět a redakce kladla na výběr a celkové grafické zpracování velký důraz. Fotografie na titulní straně byla hlavním identifikátorem jednotlivých vydání MS a většinou predestírala téma hlavního článku daného čísla. Snímek byl umístěn přes celý formát stránky, kdy byl související grafice věnován malý, ale postačující prostor. Celkové grafické zpracování bylo k fotografiím velmi ohleduplné a nikdy je příliš nenarušilo i v případě, kdy byla na titulní straně koláž z několika snímků.

Obr. 58: Josef Holler – titulní strana MS 49/1959

Zdroj: *Mladý svět*. 1959, č. 49, s. 1.

Mezi nejčastější autory fotografií titulních stran patřili fotoreportéři a externí fotografové Mladého světa.

Pro představu jsem vybrala několik titulních stran, které mě zaujaly. V průběhu let lze pozorovat proměnu typografie loga a celkové grafiky.

Josef Holler – vedoucí redaktor MS, se také věnoval fotografování a psaní článků. Jednu z jeho fotografií na titulní straně proto záměrně uvádím. Jednalo se o snímek, který Josef Holler nafotografoval ve vídeňských ulicích v době konání festivalu.⁷¹

Obr. 59: Pavel Dias – titulní strana MS 49/1963

Zdroj: *Mladý svět*. 1963, č. 49, s. 1.

Další titulní straně, kterou jsem vybrala, vévodí snímek Zdeňka Ipsera. Snímek pocházel z výstavy karikatur a fotografií Mladého světa.⁷²

Následujícím titulním stranám, které jsem vybrala, dominuje snímek fotografie běžícího stáda koní od Pavla Diase a portrét režisérky Věry Chytilové, kterou fotografoval Miroslav Hucek.

⁷¹ Titulní stránka. *Mladý svět*. 1959, č. 32.

⁷² Titulní stránka. *Mladý svět*. 1959, č. 49.

Obr. 60: Miroslav Hucek – titulní strana MS 38/1963

Zdroj: *Mladý svět*. 1963, č. 38, s. 1.

4.9 Malé dějiny fotografie

Malé dějiny fotografie byly významným počinem a v té době jediným seriálem, který stručně sumarizoval historii vývoje fotografie. Autorem byl **Jaroslav Boček**,⁷³ teoretik, dramaturg a scénárista krátkého filmu, absolvent FAMU. Seriál Malých dějin fotografie začal vycházet v roce 1964 a byl součástí časopisu *Mladý svět*.

Jaroslav Boček v Malých dějinách fotografie pojednával o tom, že měl rád **amatérskou fotografii** a opíral se o význam slova amatér, které je odvozeno od slova „amar“ – milovat. Boček se na konceptu seriálu Malých dějin fotografie dohodl s hlavním redaktorem Leošem Neborem. Koncipovány byly z pohledu „milovníka fotografie“ Jaroslava Bočka, teoretika a filmaře, který neměl s fotografií v podstatě skoro nic společného.

⁷³ Jaroslav Boček (1932 -2003) byl český redaktor, spisovatel, scenárista, dramaturg, publicista a filmař.

Zdroj: Jaroslav Boček. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001-, 13. 3. 2014 [cit. 2014-04-18]. Dostupné z: http://cs.wikipedia.org/wiki/Jaroslav_Boček

Vývoj fotografie byl v tomto médiu naznačen. Hlavním aspektem, který Boček sledoval, byly příklady **dobrých světových fotografů**. Obratně se tak vyhnul jakékoliv zmínce o socialistické fotografii.

Obr. 61: *Malé dějiny fotografie*

Zdroj: *Mladý svět*. 1964, č. 5, s. 8-9.

Po válce v 50. letech začaly vycházet teoretické dějiny fotografie. Byly ale **technicky zaměřené** a příliš se historií fotografie nezabývaly. Sledoval se v nich **technický vývoj fotografického média**. Typickým představitelem – teoretikem, který napsal dějiny fotografie, byl prof. Rudolf Skopec, který byl zároveň pedagogem.

Vzhledem k obsáhlosti tématu byly jednotlivé strany formátově řešeny poněkud netradičním způsobem – byly rozděleny na půl zrcadlově k sobě.

Jednotlivé díly vydání bylo možné vyjmout a svázat do desek, které byly součástí posledního vydání *Malých dějin fotografie*. Vznikla tam stručná, ale velmi přehledná a dobře ilustrovaná brožurka týkající se historie vzniku fotografie.

V té době se jednalo o malý „klenot“ věnovaný fotografii, který se díval na toto řemeslo z moderního pohledu člověka, který fotografii miloval.

5 FOTOMEDAILONY MLADÝCH AUTORŮ

Redaktora Leoše Nebora zajímal pohled mladých fotografů na svět z jejich perspektivy, jejich talent. Do redakce přicházely tisíce fotografií, které zasílaly stovky zcela neznámých, převážně mladých autorů, ve větší míře nadšených amatérů. Díky svému úsudku a zkušenostem dokázal vybrat ty nejlepší fotografie, které daného autora reprezentovaly, a za pomoci vedoucího grafika Jaroslava Weigela vše společně zformovali do konečné podoby. Nezáleželo na tom, zda šlo o studenty fotografie či amatérské nadšence. K jejich fotografiím přistupoval stejně. Důležité pro něj byly snímky, kterými se autoři prezentovali.

Na redaktorské práci Leoše Nebora mě zaujalo právě množství prezentovaných **mladých fotografů**, což bylo v tak prestižním časopise nezvyklé, ale dle mého názoru přínosné a jednotlivá vydání to osvěžilo **vánkem nových talentů**. Neborova podpora mladých fotografů tkvěla především v tom, že jejich **práce tiskl**.

Leoš Nebor s kolegou Miroslavem Huckem měli na starost výběr fotografií a dále společně s dalšími kolegy uvažovali, jak s nimi naloží. Vše záviselo na aktuálním plánu redakčního týmu v čele s Leošem Neborem, kdy se vybrané snímky následně skládaly a umísťovaly do stávajících či nově vzniklých rubrik v Mladém světě a grafických šablon vytvořených Jaroslavem Weigelem. Nejčastěji je umísťovali do autorských i komerčních fotoreportáží, ale především z nich vytvářeli zmíněné **fotomedailony**.

Autory fotomedailonů, které vybíral a skládal převážně Leoš Nebor, nebyli pouze **mladí studenti** oboru fotografie a **mladí nadšenci fotografie**. Několik autorů patřilo mezi zaběhlé a zkušené fotografy z Československa, NDR a SSSR, kteří působili v jiných redakcích časopisů. Jednalo se o profesionální fotografy, jejichž ukázky tvorby ve formě fotomedailonů byly redakcí prezentovány stejnou formou jako u začínajících fotografů.

Tato kapitola je stěžejní částí mé práce, jelikož prokazuje Neborův vstřícný přístup a podporu mladým fotografickým talentům. Ve svém **výzkumu** se postupně zaměřím na fotomedailony v **Mladém světě v letech 1959–1968**, kdy byl tento časopis pod vedením Leoše Nebora. Autorské **fotomedailony** rozdělím dle **typů autorů** a seřadím je chronologicky a podle významu. Tímto bych chtěla docílit nahlédnutí do vývoje fotografie v tomto unikátním periodiku a umožnit tak čtenáři přehlednou prezentaci „nenápadné“ práce Leoše Nebora.

Fotomedailony (od roku 1960) prezentovaly fotografie vždy jen **jednoho autora**. Neobsahovaly zadané téma, byly ucelenou **reprezentativní prezentací** tvorby daného autora. Neborova strategie uveřejňování prací mladých autorů čtenáře povzbuzovala, protože se mnozí z nich fotografii sami věnovali.

Stěžejními prvky byly samotné fotografie a celkové grafické zpracování koláže. Jednotlivé strany byly výrazně **graficky odlišeny** od ostatních stran časopisu černým podkladem a koláží snímků s bílými rámečky. Text tvořil minimální část, byl stručný a obsahoval **krátké představení autora a fotografií**.

Věková kategorie samotných autorů se pohybovala nejčastěji **kolem osmnácti let a výš**, proto se někdy tato rubrika nazývala *Mladí fotografové*. Věkově tímto odpovídali samotní fotografové profilu průměrného čtenáře Mladého světa, který se s tematikou tohoto týdeníku bez problému ztotožnil. Věkový průměr byl ale mnohdy proložen staršími amatérskými autory, kteří se fotografii věnovali jako svému hobby a jinak byli zaměstnáni v různých profesích nesouvisejících s fotografií.

Autorům, jejichž snímky redakci zaujaly, se věnoval osobně Leoš Nebor s Jaroslavem Weigelem a později s kolegou Miroslavem Huckem. **Lidsky** se zajímali o **autorův pohled** na celkový výběr, grafiku a uspořádání fotografií. Koneckonců jednalo se o autory vybraných snímků a oni sami nejlépe věděli, jak své fotografie vhodně rozmístit.

Fotomedailony prezentovaly nejdůležitější snímky z tvorby daného autora i například výběr z témat, kterému se autor převážně věnoval. Tyto medailony tvořily velmi významnou a sledovanou část jednotlivých vydání *Mladého světa* a byly umísťovány vždy na stejné pozici v MS – nejčastěji na 10. straně – téměř každého vydání.

Podle mého názoru byl tento krok redakce vstříc mladým talentům velmi přínosný, jelikož snímky, které byly uveřejňovány, posuzoval výhradně sám Leoš Nebor. A dovolím si tvrdit, že se jednalo po redaktorské a kurátorské stránce o vypovídající a hodnotné prezentace jednotlivých autorů, které v sobě nesou jistý **historický význam** vzhledem k vývoji československé fotografie. Mladým fotografům byla otištěním v této rubrice poskytnuta **katalogová prezentace** jejich tvorby takřka ve snových nákladech i půl milionu kusů, což je výše nákladu, která je působivá dodnes.

Zpětně nám publikované fotografie v Mladém světě umožnily nahlédnout do **profesních začátků některých** později velmi slavných a úspěšných fotografů, mezi které patřili i absolventi oboru fotografie na FAMU, kterými byli například Pavel Dias, Jindřich Přibík, Jan Reich a další. Ve výčtu autorů, kteří se v Mladém světě prezentovali formou těchto medailonů, se objevují klasičtí autoři, kteří v době uveřejnění už nežili, zahraniční autoři a také amatérští fotografové.

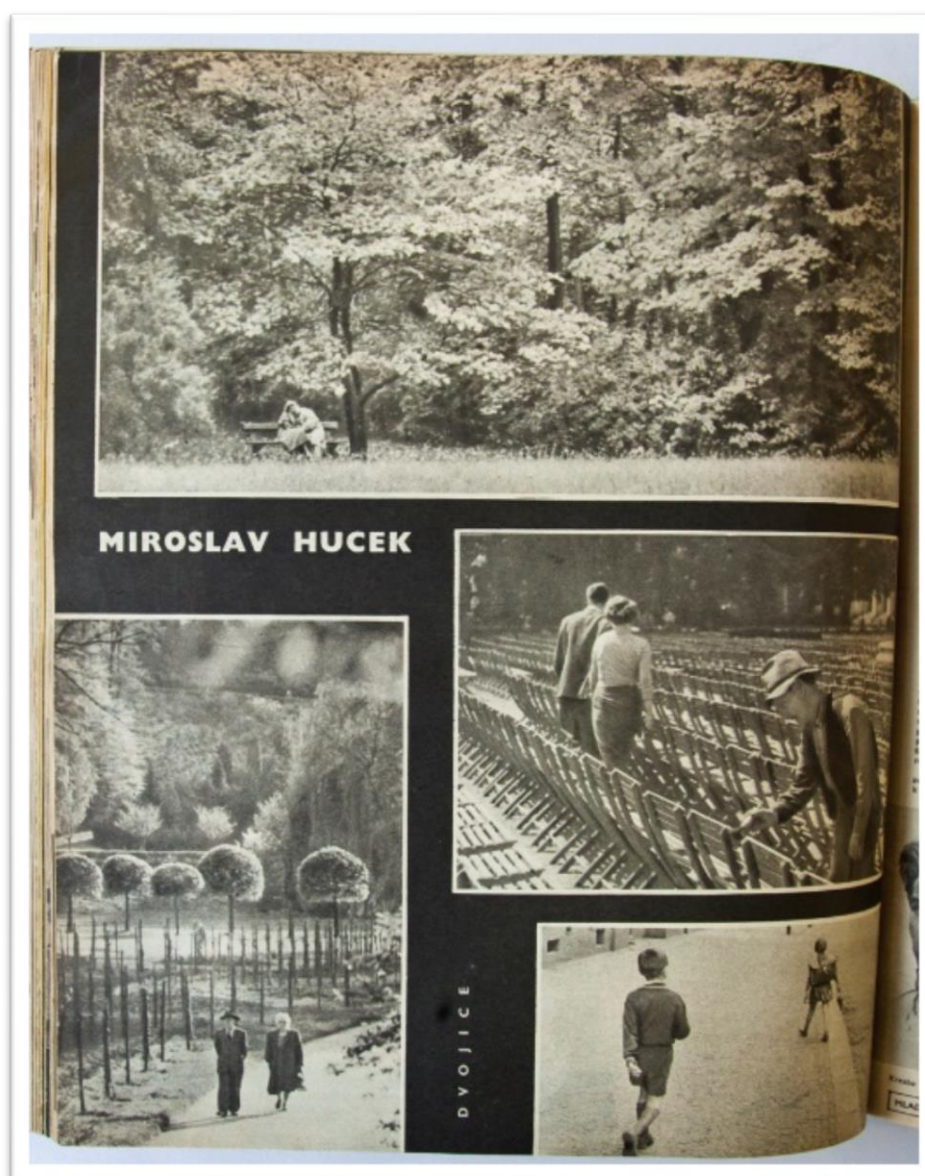
Fotomedailony rozdělím dle **typů autorů** a seřadím je chronologicky a podle významu. Tímto bych chtěla docílit malého nahlédnutí do vývoje fotografie v tomto unikátním periodiku a umožnit tak čtenáři přehlednou prezentaci „nenápadné“, ale průkopnické redaktorské práce Leoše Nebora.

5.1 Trojice Dias, Hucek, Bartůšek

5.1.1 Miroslav Hucek

Fotomedailony prezentující jednoho autora, se v tomto časopise začaly objevovat od roku 1960. Jedním z prvních medailonů byla prezentace fotografií **Miroslava Hucka** s názvem *Dvojice*. Miroslav Hucek, později spolupracovník Leoše Nebora a člen redakce MS, byl studentem FAMU pouze rok. Poté byl vyloučen za kritiku učebních metod vedoucího fotografické katedry prof. Jána Šmoka.

Na černobílých fotografiích jsou zachyceny dvojice různých věkových skupin – postarší pár na procházce, milenci na lavičce v parku, malé děti hrající si na ulici. Na snímcích jsou pohotově zachyceny momentky ze života, které vidáme každý den i dnes. Ale až poté, co byly redakcí či autorem poskládány k sobě, vynikne jejich „prchavost“ a vzácnost lidské blízkosti. Dvojice se netvoří pouhou náhodou – kdyby k jednotlivým fotografiím existovaly i příběhy, šlo by jistě o velmi zajímavé osudy. My si ony osudy lidí na snímcích musíme pouze představit. Redakce zvolila různé formáty snímků – jeden na výšku, ostatní na šířku v různých velikostech.

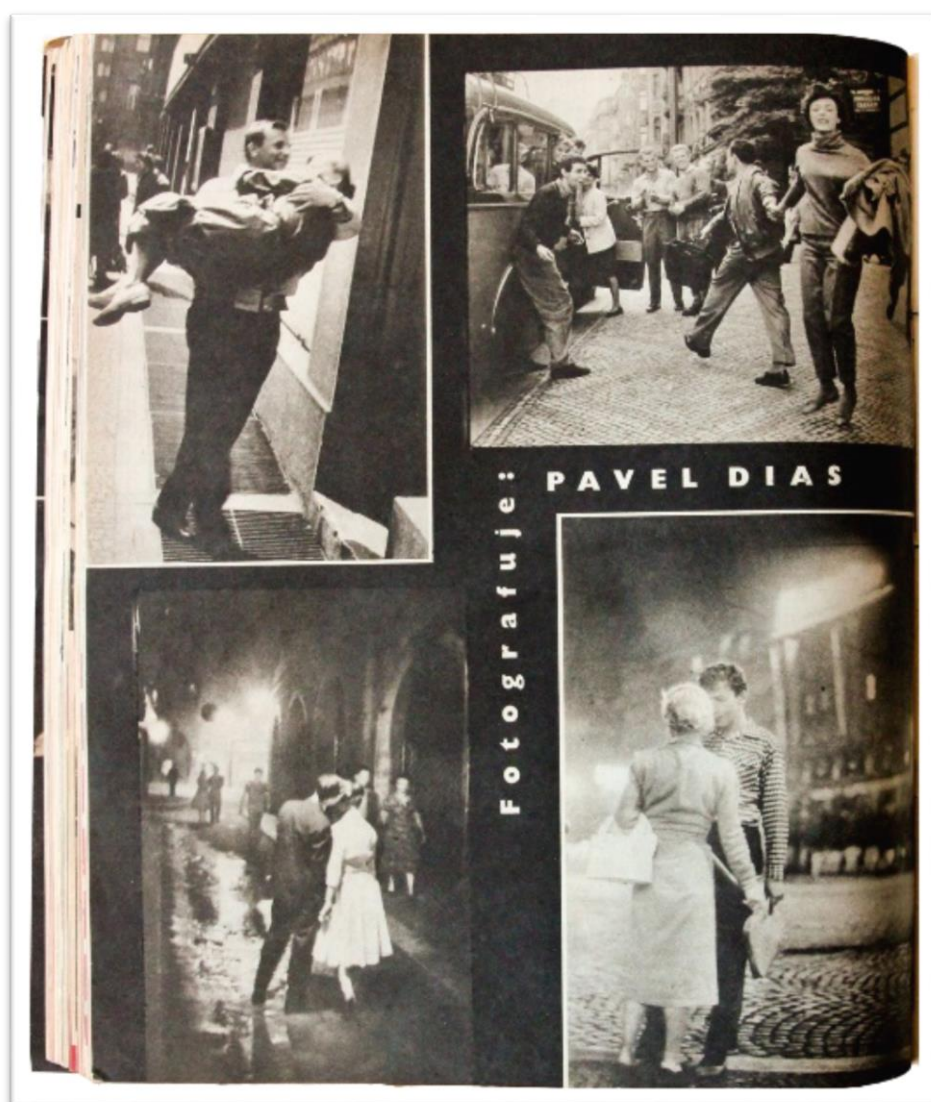

Obr. 62: Miroslav Hucek – Dvojice

Zdroj: *Mladý svět*. 1960, č. 43, s. 10.

5.1.2 Pavel Dias

Jednalo se o jednu z prvních publikovaných fotostran mladého studenta fotografie **Pavla Diase**, který se později stal Neborovým spolupracovníkem a přítelem. V pozdějších vydáních byl ještě několikrát prezentován. Autorův první fotomedailon byl věnován tématu lásky. Vybrány byly snímky párů, které si navzájem vyjadřovaly vzájemnou náklonnost. Pavel Dias zachytil křehké okamžiky jejich intimity, jak na denním světle, tak pod světly pouličních lamp.

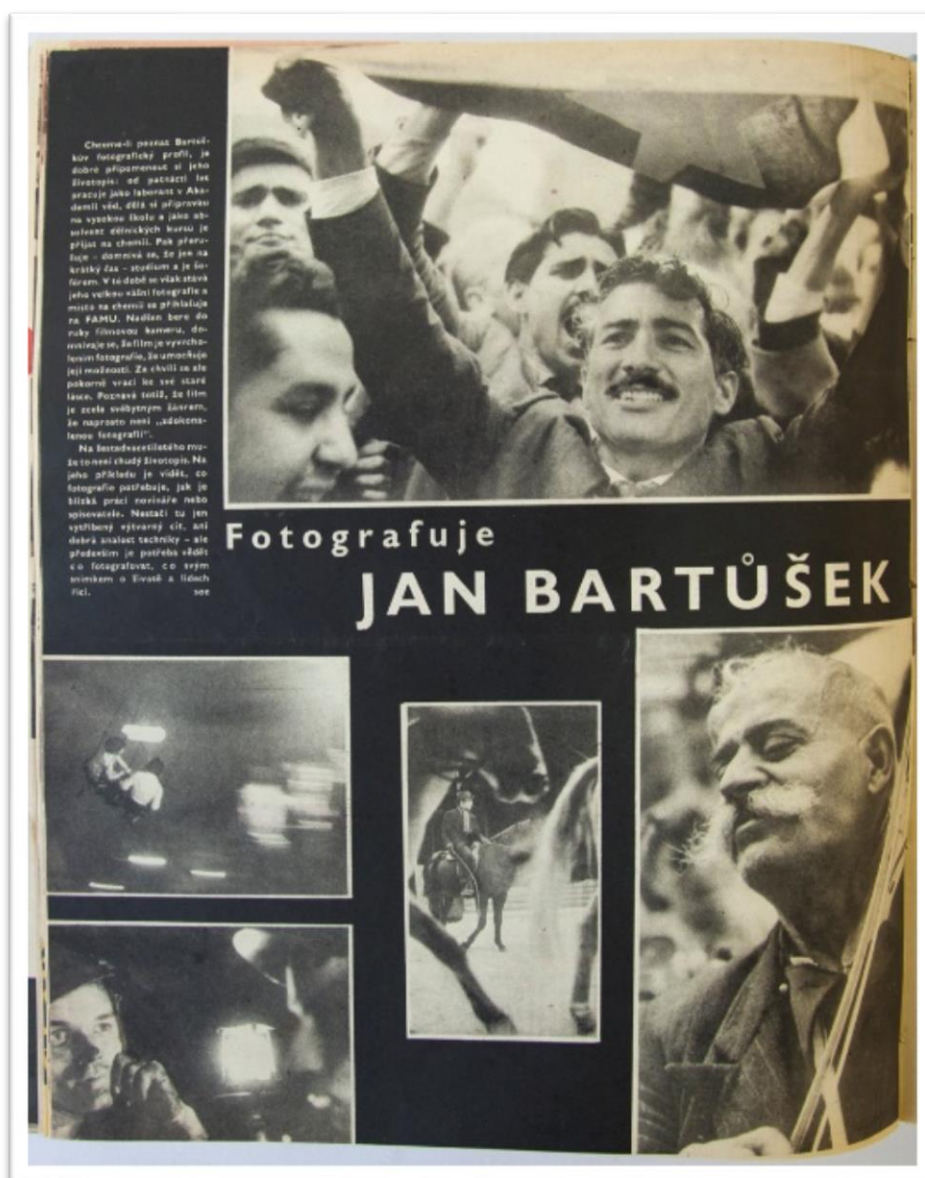
Obr. 63: Pavel Dias – fotostrana

Zdroj: *Mladý svět*, 1961, č. 35, s. 10.

5.1.3 Jan Bartůšek

Autorem snímků plných emocí je student fotografie na FAMU **Jan Bartůšek**, pro nějž byla fotografie vášní. Pro zajímavost stručně o jeho předchozím studiu – od svých 15 let pracoval jako laborant v akademii věd, kde si dělal přípravku na vysokou školu a jako absolvent dělnických kurzů byl přijat na chemii. Studium následně přerušil. Experimentoval i s filmem, protože se domníval, že je jakýmsi stupněm „zdokonalení“ fotografie, ale nakonec od tohoto názoru ustoupil a vrátil se k fotografii. Medailon autora se vyznačuje snímky lidí zachycených v různých situacích, kdy Jan Bartůšek mistrně využívá pohybového rozostření částí svých snímků, ale přesto zachovává potřebnou a důležitou část záběru ostrou. Je vidět, že se

jedná o techniky zkušeného autora se silným výtvarným citem pro kompozici a celkový námět.

Obr. 64: Jan Bartůšek – fotostrana

Zdroj: Mladý svět. 1961, č. 42, s. 10.

5.1.4 Trojice Dias, Hucek, Bartůšek

Tyto tři autory – Pavla Diase, Miroslava Hucka a Jana Bartůška – jsem umístila na začátek záměrně. Pavel Dias a Miroslav Hucek byli přátelé a v podstatě ve svých profesních začátcích programově spolupracovali. Významným počinem této trojice byla společná výstava v prostorách pražského kina Lucerna a názvem *Chceme vidět život ve všem*. Šlo o fotografie civilních motivů a běžného života lidí bez okázalosti a strojenosti.

Všichni tři autoři se seznámili při společném studiu na FAMU.⁷⁴ Miroslav Hucek byl o rok výš, a když Pavel Dias o rok později nastoupil, už byl z FAMU vyloučen a po něm následovalo i vyloučení Jana Bartůška. Spolu s touto trojicí byli vyloučeni další dva studenti katedry fotografie – Ota Richter a Jan Pařík. Celá pětice pro nedostatek talentu. Každý z těchto fotografů se v praxi prosadil a ve své době patřili k tomu nejlepšimu, co československá fotografie nabízela.

Profesor Ján Šmok⁷⁵ později nabídl Pavlu Diasovi jako jedinému z vyloučených studentů, aby se ke studiu na FAMU vrátil, a ten nabídku přijal. Školu také řádně ukončil a stal se tak **prvním absolventem FAMU se specializací na fotografii**. Na FAMU se před založením samostatné katedry obecně fotografie podporovala a většina studentů kamery velmi dobře fotografovala. Kantoři FAMU ale upřednostňovali kameramany, a tak se nadaných studentů postupně zbavovali s argumentací, že vychovávají kameramany, ne fotografy. Tento proces, kdy se škola zbavovala nadějných studentů, chtěl ukončit prof. Ján Šmok tím, že založil a připravil **program studia fotografie**, což bylo veřejností diskutované téma. Námitkami bylo, že by fotografové měli studovat na vysoké škole **UMPRUM**.⁷⁶ Tam ale tehdy pedagogové (umělci) **fotografii nepovažovali za součást umění**. Prof. Ján Šmok přišel s návrhem, aby tato výuka probíhala právě na FAMU a svůj názor si nakonec prosadil. Na FAMU byli v té době dobře technicky vybaveni, protože s fotografií pracovali všichni kameramani, a tím bylo zázemí připraveno.

Pavel Dias začal po absolvování studia na FAMU jako první pracovat v časopise Mladý svět a stal se tak kolegou a přítelem Leoše Nebora. Pavel Dias také postupně do redakce přivedl Jana Bartůška a ten zase Miroslava Hucka. Provázanost těchto tří autorů je legendární. Po celou dobu studií i přes vyloučení z FAMU byli tito tři fotografové přáteli. První z nich, kdo

⁷⁴ Filmová a televizní fakulta (pozn. autorky).

⁷⁵ Ján Šmok (1921-1997) byl český fotograf, teoretik fotografie a vysokoškolský pedagog. Díky jeho vlivu vznikla na pražské FAMU samostatná katedra fotografie. Šmok se tímto způsobem zasadil o uznání fotografie jako uměleckého směru, který má smysl studovat v tehdejším Československu na úrovni vysoké školy (do té doby byla považována za učební obor - reprodukční techniku). Díky jeho aktivitám patřila FAMU po celou dobu normalizace až do převratu v roce 1989 k relativně svobodným místům. Zdroj: Ján Šmok. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001-, 12. 3. 2014 [cit. 2014-04-14]. Dostupné z: http://cs.wikipedia.org/wiki/Ján_Šmok

⁷⁶ Vysoká škola uměleckoprůmyslová v Praze (pozn. autorky).

Hilda Diasová, žena fotografa Pavla Diase, nám svými fotografiemi otevírá pohled do nevinné dětské duše. Tato talentovaná fotografka medailonem portrétů malých děvčátek prokazuje velký cit pro tuto tematiku. Zvláštním způsobem portrétovala dívenky téměř jako dospělé, s vážnějšími zamyšlenými výrazy, což není u fotografií dětí obvyklé. Děti byly častým námětem této mladé studentky fotografie. Vždy kladla vysoký důraz na umělecké vyjádření a především měla onen křehký smysl pro „míru“. Své objekty údajně naaranžovala, a tím se vyhnula snadnému sklouznutí ke strojenosti. Jako autorka byla ve své práci velmi pečlivá, fotografie umně zpracovávala a doplnila citlivým výřezem.

Hilda Diasová studovala fotografii na umělecké průmyslovce v Brně, kde se seznámila se svým budoucím manželem Pavlem. O dva roky později se přihlásila na FAMU, stejně jako on, kam úspěšně složila přijímací zkoušky. Stává se tak druhou posluchačkou na katedře kamery v historii.⁷⁸

Zdeněk Podlesný

Neúspěšně se hlásil na kameramanský obor na FAMU, kdy ho jako nevyspělého autora komise nepřijala. Jeho fotografie ničím neoslovily. **Zdeněk Podlesný** se ale nevzdal, nakoupil si fotografickou výbavu a snažil se najít ve fotografii sebe samého. Po třech letech se hlásil znovu na stejný obor a uspěl. Jeho snímky „vyspěly“, podařilo se mu v sobě samém objevit oko pohotového fotoreportéra se smyslem pro kompozici a správné načasování. Velmi mě zaujala práce se světlem a výrazným stínem a symbolika „černé kočky“ na cestě, dále pak fotografie továrny, kdy se ze všech zobrazených komínů valí hustý bílý dým.⁷⁹

⁷⁸ Fotografuje Hilda Diasová. *Mladý svět*. 1961, č. 45.

⁷⁹ Fotografuje Zdeněk Podlesný. *Mladý svět*. 1962, č. 32.

Obr. 66: Zdeněk Podlesný – fotostrana

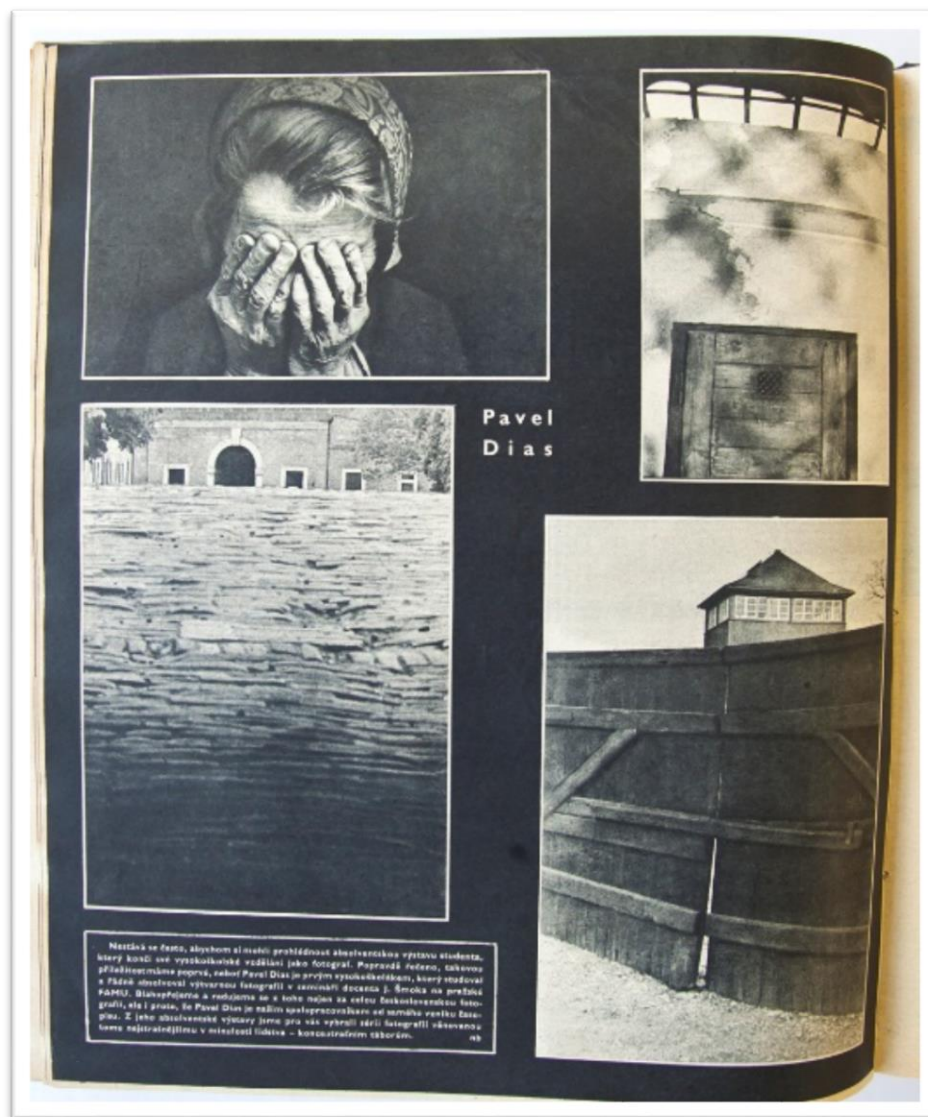
Zdroj: Mladý svět. 1962, č. 32, s. 10.

Pavel Dias

Pavel Dias se stal **historicky prvním absolventem** oboru výtvarná fotografie tehdy ještě na katedře filmové kamery na FAMU.⁸⁰ Redakce formou tohoto medailonu publikovala část

⁸⁰ „Později tento obor absolvovali další studenti, kteří již měli speciální kabinet výtvarné fotografie na katedře filmové kamery na FAMU. Od roku 1975 vznikla samostatná katedra fotografie pod vedením profesora Jána Šmoka. Těto výuky se účastnil odborný asistent Jaroslav Rajzlík, který měl kabinet fotografie na starosti. O výuku se nejprve starali externí fotografové z řad klasiků naší fotografie: Josef Ehm, Jindřich Brok, Fred Krammer, prof. J. Skopec a další.“ Zdroj: DIAS, Pavel. *Osobní rozhovor*. Zlín. 24. 2. 2014.

snímků Diasovy absolventské výstavy. Jedná se o fotografie z prostředí bývalého koncentračního tábora. Tento mladý a v té době již velmi talentovaný fotograf dokázal svým minimalistickým přístupem zobrazit tíživou atmosféru těchto prostor a vyvolat v divácích silné emoce. Pavel Dias byl blízkým přítelem Leoše Nebora a také byl jedním z jeho spolupracovníků.⁸¹

Obr. 67: Pavel Dias – fotostrana

Zdroj: *Mladý svět*. 1963, č. 49, s. 10.

„Nestává se často, abychom si mohli prohlédnout absolventskou výstavu člověka, který končí absolventskou výstavu jako fotograf. Popravdě řečeno, takovou příležitost máme poprvé, neboť Pavel Dias je prvním vysokoškolačkem, který studoval a řádně absolvoval výtvarnou

⁸¹ Pavel Dias. *Mladý svět*. 1963, č. 49.

fotografii v semináři docenta J. Šmoka na pražské FAMU. Blahopřejeme a radujeme se z toho nejen za celou československou fotografii, ale i proto, že Pavel Dias je naším spolupracovníkem od samého vzniku časopisu.“⁸²

Jan Reich

Obr. 68: Jan Reich – fotostrana

Zdroj: Mladý svět. 1965, č. 3, s. 7.

Tento mladý nesmírně talentovaný fotograf uchvátil redakci Mladého světa svými snímky z cirkusového prostředí. **Jan Reich** na svých snímcích osobitým stylem zachytil atmosféru

⁸² Tamtéž.

cirkusu a jeho světa skrytého za plachtami a manéží. Dále byly vybrány snímky ze slovenského venkova, které jsou plné portrétů většinou romských obyvatel v autentickém prostředí. Snímky tohoto autora mi vzdáleně připomínaly tvorbu Josefa Koudelky.⁸³

Obr. 69: Jan Reich – fotostrana

Zdroj: *Mladý svět*. 1966, č. 9, s. 6-7.

Krásné fotografie **Jana Reicha** z cirkusového prostředí zaujaly redakci Mladého světa již dříve. Toto je autorův v pořadí druhý fotomedailon, ten první v roce 1965 se věnoval cirkusovému tématu pouze okrajově.

Fotografování cirkusového prostředí se autor věnuje již delší dobu, v podstatě celý svůj „tvůrčí“ život, a je to na jeho přístupu znát. Dalo by se říci, že Jan Reich po autorské stránce „vyspěl“. Obrazová vytríbenost a smysl pro portrét a atmosféru je velmi inspirativní. Jeho snímky svým stylem připomínají fotografie amerických fotografů 40. let. Zákulisí toho prostředí bude vždy pro diváky zahaleno rouškou tajemství, kterou nám svými fotografiemi Jan

⁸³ Fotografuje Jan Reich. *Mladý svět*. 1965, č. 3.

Reich alespoň trochu poodhaluje.⁸⁴ V letech 1965 až 1970 studoval FAMU v Praze, obor výtvarné fotografie.⁸⁵

Jindřich Přibík

Obr. 70: Jindřich Přibík – fotostrana

Zdroj: *Mladý svět*. 1967, č. 1, s. 11.

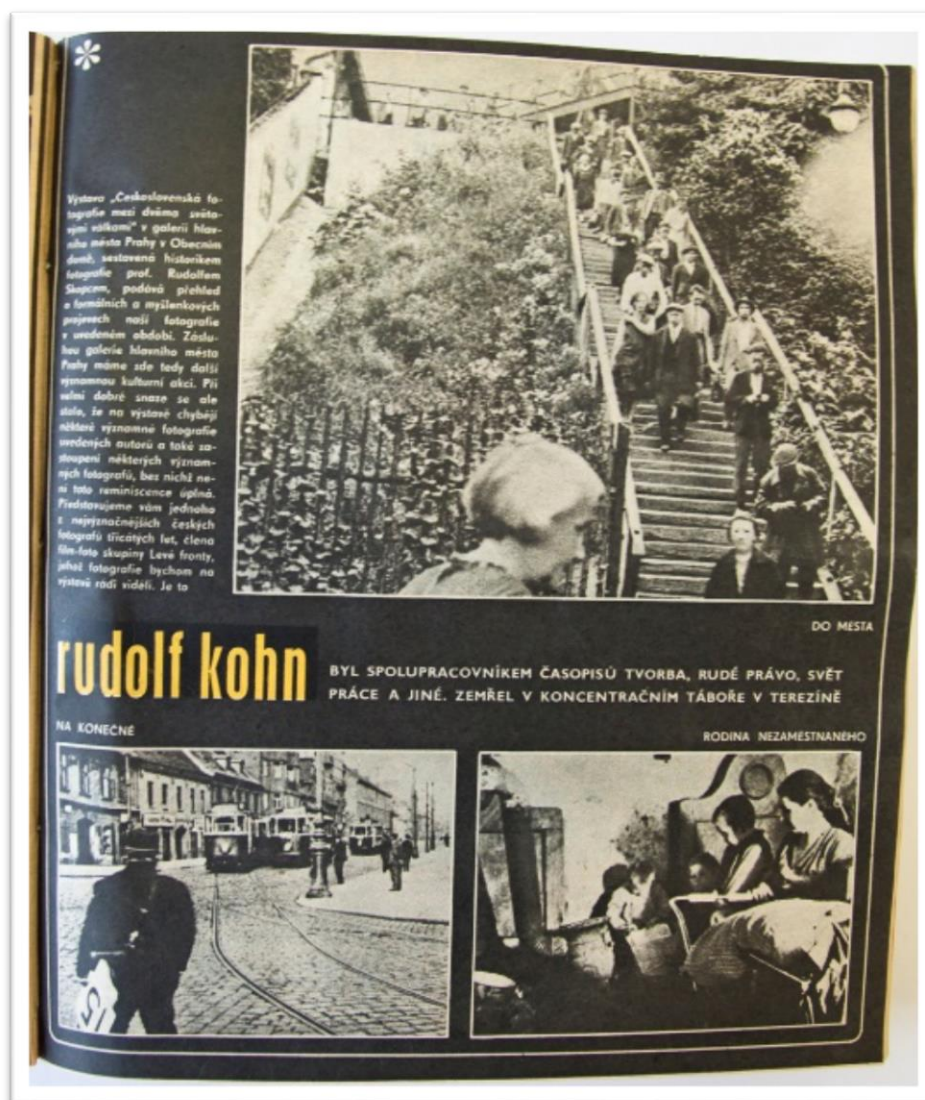
Fotomedailonu **Jindřicha Přibíka** dominují dva snímky psů, kdy je jeden zachycen při štekotu a v pozadí stojí člověk, druhý snímek je pořízen z výšky a jedná se o volně běžícího psa v krajině. V koláži se nacházejí dva snímky, které jsou věnovány lidem a spojují je jejich

⁸⁴ Jan Reich. *Mladý svět*. 1966, č. 9.

⁸⁵ Jan Reich. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001–, 12. 3. 2014 [cit. 2014-04-15]. Dostupné z: http://cs.wikipedia.org/wiki/Jan_Reich

ovlivněna světově proslulou výstavou *Family of Man*,⁸⁷ konkrétně jejím katalogem vydaným v knižní formě. Miroslav Zajíc studoval na FAMU dálkově při práci redaktora v MS. Studium ukončil v roce 1978.⁸⁸

Rudolf Kohn

Obr. 72: Rudolf Kohn – fotostrana

Zdroj: *Mladý svět*. 1967, č. 15, s. 11.

Jako jednoho z nejvýznačnějších fotografů 30. let, člena film–foto skupiny **Levá fronta**, představuje časopis *Mladý svět* fotografa **Rudolfa Kohna**. Medailon o něm připravil Pavel

⁸⁷ Lidská rodina (The Family of Man) byla fotografická výstava, jejímž kurátorem byl Edward Steichen. Poprvé byla uspořádána roku 1955 v Muzeu moderního umění v New Yorku.

⁸⁸ Fotografuje Miroslav Zajíc. *Mladý svět*. 1967, č. 10.

Dias. Jednalo se o důležitou zprávu pro čtenáře MS týkající se historie fotografie. Rudolf Kohn byl velmi důležitým fotografem v našich dějinách, který v době uveřejnění medailonu už nežil.

Fotografie se silným humanitním zaměřením přesto nebyly vybrány historikem fotografie prof. Rudolfem Skopcem pro výstavu *Československá fotografie mezi dvěma světovými válkami*, která se konala v Galerii hlavního města Prahy v Obecním domě. Dle názoru redakce tam právě snímky tohoto autora chyběly. Jednou z nejvýraznějších fotografií je snímek s názvem *Do města*, který zachycuje skupinu lidí sestupující po schodech v husím průvodu. Fotografie možná není silná námětem, ale spíš kompoziční stránkou. Dalším snímkem, který je výpovědí tehdejší chudoby, je *Rodina nezaměstnaného*. Fotografie zachycuje početnou rodinu žijící v bídě.

Rudolf Kohn patřil mezi znamenité fotografy, kteří se věnovali fotografování sociální tematiky. Jedním z příkladů jeho práce je systematické fotografování skupiny bezdomovců, kteří žili v jeskyních kolem Prahy. Jezdil do jejich brlohů a uvědoměle na souboru pracoval. Používal přístroj Leica, a to dříve než legendární H. C. Bresson. Byl spolupracovníkem časopisů *Tvorba*, *Rudé právo*, *Svět práce* a jiné. Zemřel v koncentračním táboře v Terezíně.^{89, 90}

Jaroslav Krejčí

Grafik a ilustrátor **Jaroslav Krejčí** je autorem snímků, které pořídil při svém pobytu v Paříži. Autentické fotografie lidských radostí a starostí jsou přímé a pravdivé. Vypovídají o životě ve velkoměstě. Jaroslav Krejčí se zaměřil na okrajové části Paříže a jejich obyvatele. Nebál se jít „nepozorován“ do detailu. Autor trvale spolupracuje s pražským divadlem *Na Zábřadli*.⁹¹ Působil jako externí pedagog na FAMU, vyučoval divadelní fotografii a grafiku.⁹²

⁸⁹ Fotomedailony Josefa Koudelky a Rudolfa Kohna připravil Pavel Dias v nepřítomnosti kolegy a přítele redaktora Leoše Nebora a jeho spolupracovníka Miroslava Hucka.

⁹⁰ DIAS, Pavel. *Osobní rozhovor*. Zlín. 24. 2. 2014.

⁹¹ Jaroslav Krejčí. *Mladý svět*. 1967, č. 47.

⁹² DIAS, Pavel. *Osobní rozhovor*. Zlín. 24. 2. 2014.

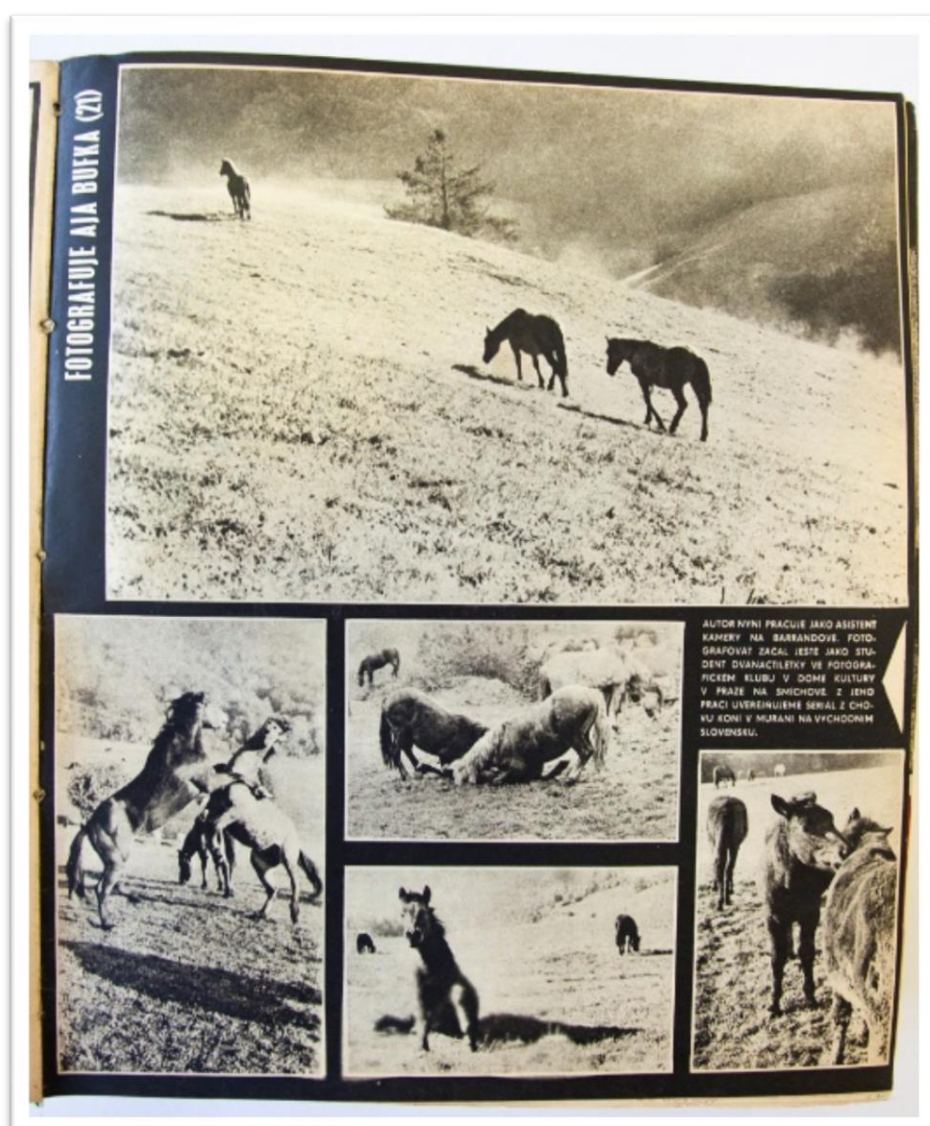
Obr. 73: Jaroslav Krejčí – fotostrana

Zdroj: *Mladý svět*. 1967, č. 47, s. 11.

Ája Bufka

Mladý fotograf **Ája Bufka** v době publikování snímků začal pracovat jako asistent kamery na Barrandově. Fotografovat údajně začal ještě jako student dvanáctiletky ve fotografickém klubu v domě kultury v Praze na Smíchově. Série snímků pochází z chovu koní v Murani na východním Slovensku. Autor citlivě zachytil život volně se pasoucích koní na pastvinách a jejich sociální život.⁹³

⁹³ Fotografuje Ája Bufka. *Mladý svět*. 1968, č. 7.

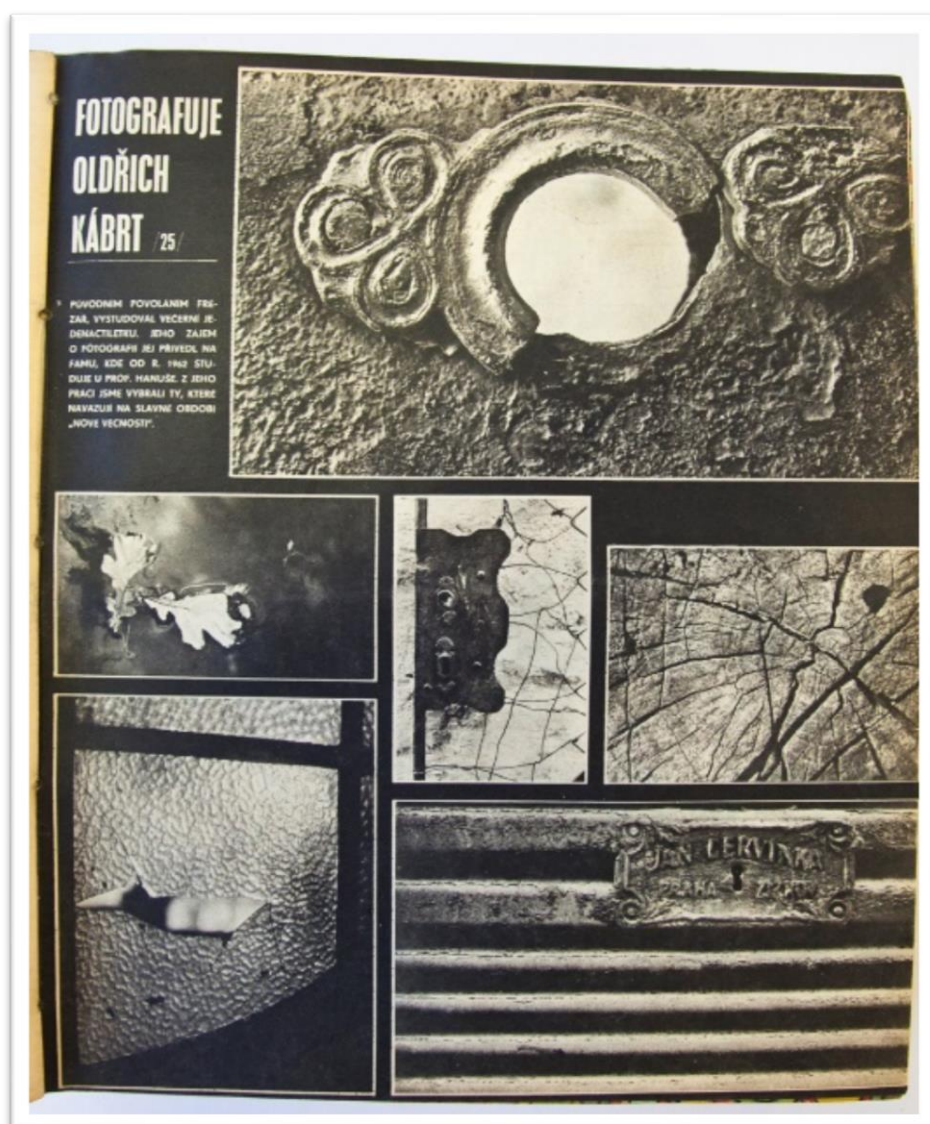
Obr. 74: Ája Buřka – fotostrana

Zdroj: *Mladý svět*. 1968, č. 7, s. 11.

Oldřich Kábrt

Tento mladý fotograf, student večerní jedenáctiletky, se svým „fotografickým“ pohledem na svět značně odlišuje od předchozích autorů. Jeho jasný zájem o struktury materiálů a detaily je vstupenkou do fascinujícího světa tvarů a nečekaných souvislostí. Fascinace fotografií **Oldřicha Kábrta** dovedla až na pražskou FAMU, kde studoval pod vedením profesora Hanuše. Z jeho prací redakce vybrala ty snímky, které navozují na slavné období nové věčnosti. Absolvoval FAMU jako student katedry kamery.⁹⁴

⁹⁴ Fotografuje Oldřich Kábrt. *Mladý svět*. 1968, č. 9.

Obr. 75: Oldřich Kábrt – fotostrana

Zdroj: *Mladý svět*. 1968, č. 9, s. 11.

Ivan Vojnár

Autor s velmi podobnými tématy fotografií jako Jaroslav Valenta, se jmenuje **Ivan Vojnár**. Na rozdíl od pivních slavností se věnoval atmosféře lidových hospod. Na snímcích můžeme pozorovat zajímavou typologii lidí, kteří holdovali častým návštěvám hospod, jejich podobnost v zachycených výrazech i omšelou atmosféru plnou kouřové clony, která všechny zúčastněné zahaluje. Co je zajímavé, je především přítomnost jasného dne za okny a „načuchlými“ závěsy – autor mnohé snímky fotografoval přes den – návštěvnost hospod v tuto denní

dobu očividně neklesla.⁹⁵ Ivan Vojnár byl vynikající fotograf a absolvent kamery na FAMU. Dodnes fotografuje a je režisérem několika celovečerních filmů. Měl ohromný fotografický talent s prozíravým myšlením kameramana.⁹⁶

Obr. 76: Ivan Vojnár – fotostrana

Zdroj: Mladý svět. 1968, č. 16, s. 11.

⁹⁵ Ivan Vojnár. *Mladý svět*. 1968, č. 16.

⁹⁶ DIAS, Pavel. *Osobní rozhovor*. Zlín. 24. 2. 2014.

Hilda Misurová–Diasová II.

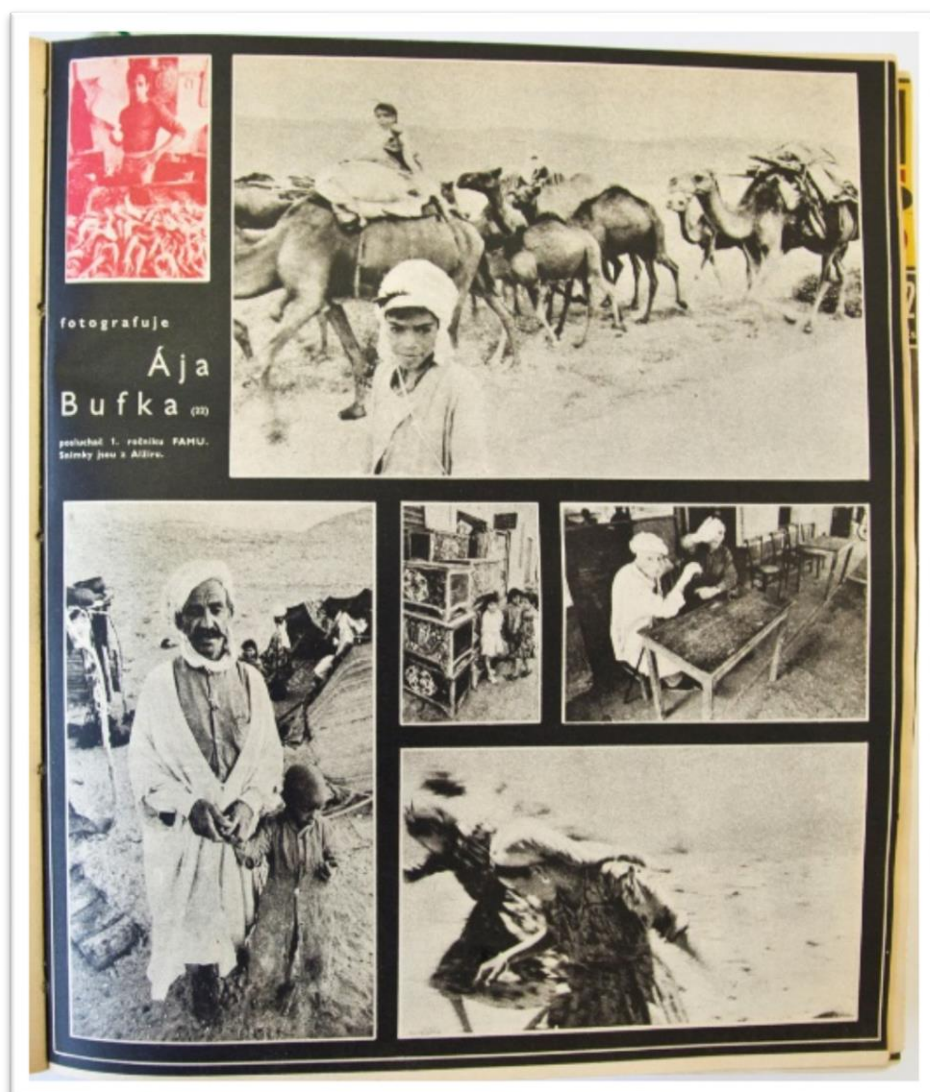
Obr. 77: Hilda Misurová–Diasová – fotostrana

Zdroj: *Mladý svět*. 1968, č. 28, s. 24.

Hilda Misurová–Diasová, absolventka FAMU, je manželkou Pavla Diase, jehož fotografie byly několikrát prezentovány časopise *Mladý svět*. Jedná se o druhý fotomedailon této autorky, první byl prezentován již v roce 1961. V aktuálním medailonu na svých fotografiích zachytila atmosféru slavného *Octoberfestu* v Mnichově. Vzhledem k tomu, že se jedná o festival piva a jídla, jsou na nich zachyceni účastníci těchto slavností v dobré náladě obklopeni velkou zásobou pivního moku.⁹⁷

⁹⁷ Fotografuje Hilda Misurová–Diasová. *Mladý svět*. 1968, č. 28.

Ája Bufka II.

Obr. 78: Ája Bufka – fotostrana

Zdroj: *Mladý svět*. 1968, č. 30, s. 21.

Již druhý fotomedailon fotografa **Áji Bufky** v roce 1968 zachycuje obyvatele exotické země – Alžíru. Krásné reportážní snímky s portréty domorodých obyvatel jsou ukázkou mistrného talentu tohoto fotografa, který snímky podává svědectví o části této země.⁹⁸

⁹⁸ Fotografuje Ája Bufka. *Mladý svět*. 1968, č. 30.

Jiří Všeťečka

Obr. 79: Jiří Všeťečka – fotostrana

Zdroj: *Mladý svět*. 1968, č. 39, s. 23.

Tento fotomedaillon je redakcí prezentován jako upoutávka na výstavu **Jiřího Všeťečky** ve výstavní síni podniku Fotochema v Praze na Jungmannově náměstí. Výstava se uskutečnila ve dnech 2.–20. října 1968. Autor se věnoval pouliční fotografii, kde zachycoval obvyklý ruch.⁹⁹ Na FAMU vyučoval předměty dokumentární fotografie a audiovizuální prostředky ve výuce. Byl absolventem ČVUT v Praze.¹⁰⁰

⁹⁹ Jiří Všeťečka. *Mladý svět*. 1968, č. 39.

¹⁰⁰ DIAS, Pavel. *Osobní rozhovor*. Zlín. 24. 2. 2014.

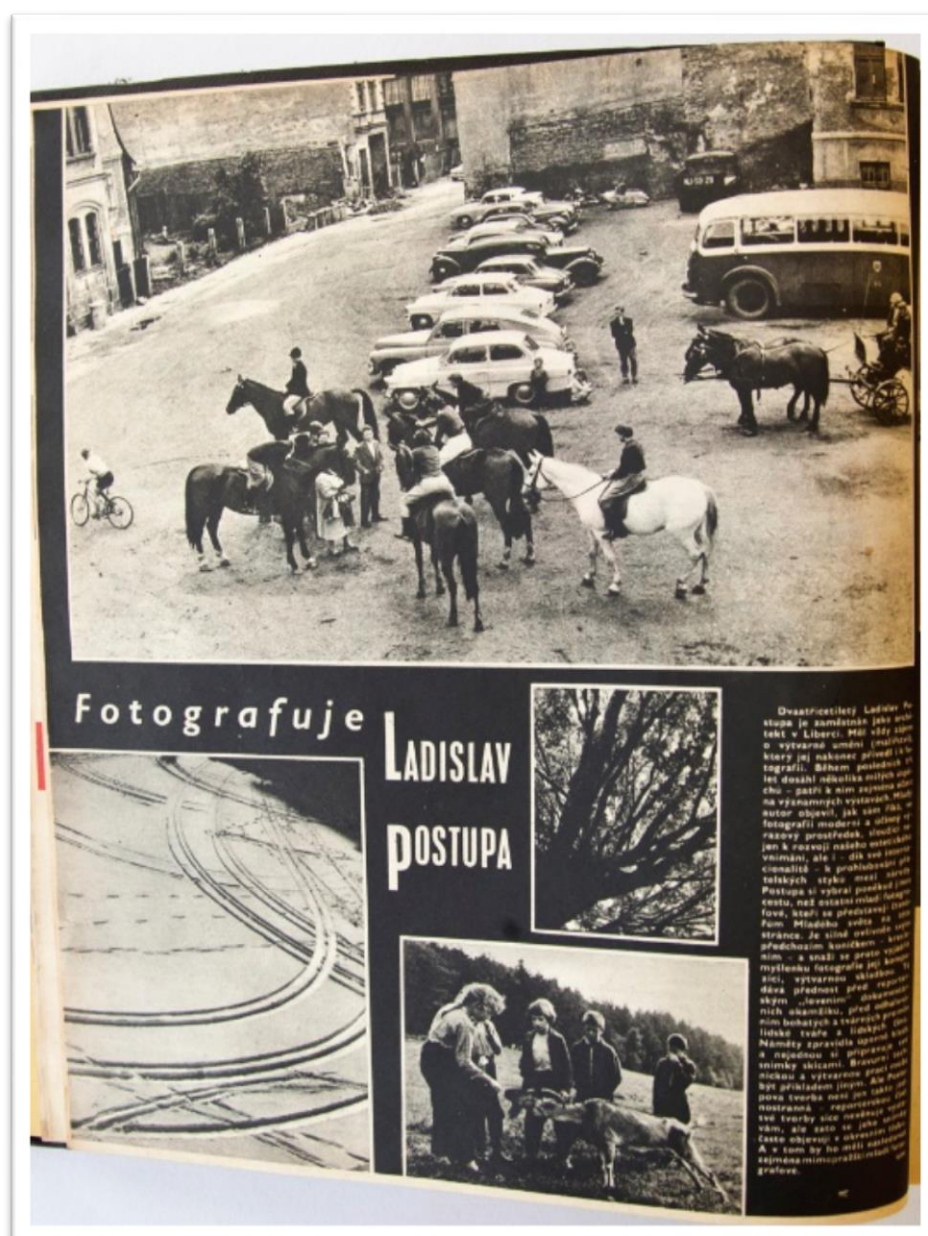
převážně dětí. Mladý hoch obdivující hráče na flétnu, chlapec viditelně opovrhující květinou v ruce dívky, obdivné pohledy mladíků směřující k dívce a další snímky. Do redakce údajně Jiří Khel přišel s velkými svázanými deskami, které tyto fotografické „poklady“ ukrývaly. Fotografoval fotoaparátem *Praktina*, který byl obzvlášť vhodný pro detailní záběry. Jeden z vybraných snímků je fotografie krajiny, který se řadí do autorovy omezené série krajin. Fotografoval na svitkový film a dával důraz na charakter krajiny – fotografie nemají onen líbivý pohlednicový charakter, jsou nové a objevné. Další charakteristikou tohoto talentovaného autora je fakt, že tvořil i mimo ulice velkoměst, protože ostatní fotografové té doby málokdy tuto hranici překročili.¹⁰²

Ladislav Postupa

Tento amatérský fotograf, dvaatřicetiletý **Ladislav Postupa**, našel cestu k fotografii přes jiný druh umění, konkrétně malbu, které se věnoval. Tento autor se snažil své fotografie pojmout kompozičně i vizuálně jako malbu, a z toho důvodu si výsledné snímky předem do detailu plánoval a skicoval. Ve výsledku jeho fotografie skutečně působí jako obrazy, ale „kreslené“ objektivem. Záběr malého shromáždění jezdců na koních v doprovodu automobilů a drožky je pro mě geniálním vyjádřením pokroku lidstva. Dále pak snímek dětí, které krmí kozu, také působí spíše jako malba než jako fotografie. Snímek stop od kol zanechaných ve sněhu má krásnou světelnou atmosféru, stejně tak jako fotografie koruny stromů, která má až romantický charakter. Postupovy fotografie byly oceněny na mnoha výstavách, kterých se účastnil. Povoláním byl architektem v Liberci.¹⁰³

¹⁰² Fotografuje Jiří Kheil. *Mladý svět*. 1962, č. 1.

¹⁰³ Fotografuje Ladislav Postupa. *Mladý svět*. 1962, č. 4.

Obr. 82: Ladislav Postupa – fotostrana

Zdroj: *Mladý svět*. 1962, č. 4, s. 10.

Jiří Červený

Fotograf, který nepatří mezi nejmladší svým věkem (v době publikování třiatřicet let), byl povoláním technickým úředníkem ve smíchovské Tatře. Mezi nejmladší autory ho redakce časopisu zařadila záměrně – je mladý svou prací a také tím, že se fotografování soustavně věnoval pouze tři roky. Svými snímky z pražských ulic redakci MS zaujal. Fascinovaný byl obličejí lidí, jejich výrazy a nečekanými situacemi, z nichž je jedna zachycena na největší fotografii celé koláže medailonu, a to náhlé vzlétnutí deštníku, který se snaží skupinka lidí

chytit. Jeho fotografie nepostrádají vtip a „lehkost bytí“ ve větších městech. Snímky tohoto amatérského fotografa se objevily na stránkách předních československých časopisů. I přes prokázané rané úspěchy nebyl autor se svojí prací plně spokojen a stále se snažil zdokonalovat. **Jiří Červený** údajně brouzдал po zuby „ozbrojený“ fotografickou technikou po pražských ulicích a vyčkával na nejlepší momenty.¹⁰⁴

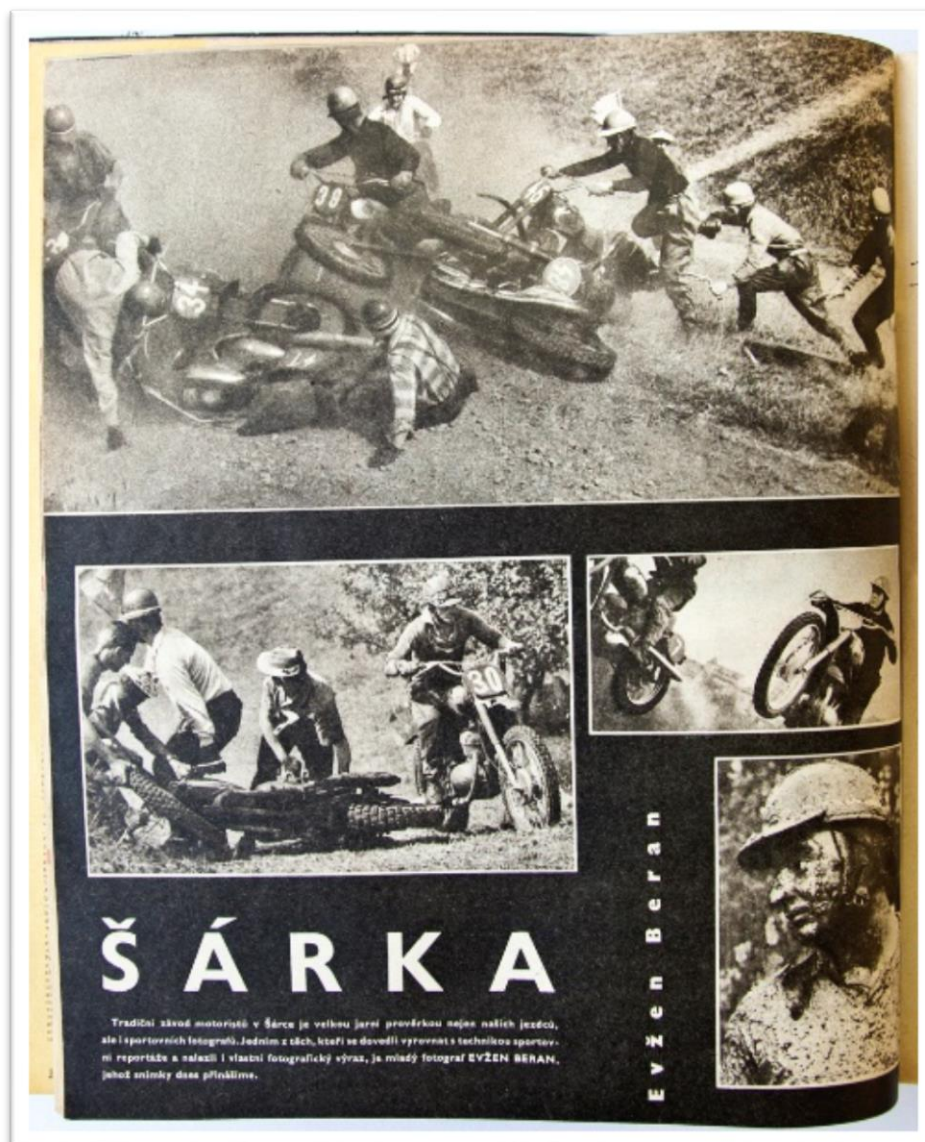

Obr. 83: Jiří Červený – fotostrana

Zdroj: *Mladý svět*. 1962, č. 6, s. 10.

¹⁰⁴ Fotografuje Jiří Červený. *Mladý svět*. 1962, č. 6.

Evžen Beran

Obr. 84: Evžen Beran – fotostrana

Zdroj: *Mladý svět*. 1962, č. 20, s. 10.

Evžen Beran, jeden z mála mladých fotografů sportovní tematiky, se svými snímky představil tématem motocyklových závodů v pražské Šárce. Pohotovité snímky rychle se pohybujících závodníků vyžadují jinou technickou specializaci na rozdíl od jiných žánrů fotografie. Autorovi se podařilo vyjádřit svůj osobitý styl a přístup.

Evžen Beran nejdříve působil v ČTK a následně pro různé noviny fotografoval sport, nejčastěji motorismus.¹⁰⁵

¹⁰⁵ Šárka: Evžen Berana. *Mladý svět*. 1962, č. 20.

Přemysl Hněvkovský

Obr. 85: Přemysl Hněvkovský – fotostrana

Zdroj: *Mladý svět*, 1963, č. 12, s. 10.

Medailon tohoto mladého pražského fotoamatéra, **Přemysla Hněvkovského**, je tvořen koláží různorodých snímků z jeho tvorby, kdy jde více méně o náhodné záběry. Nejvíce mě zaujal snímek s názvem *Po prádle*, na kterém je zachycena sedící stařenka v černém, když nad její hlavou povlává pověšené prádlo, které svojí bílou barvou kontrastuje s oděvem ženy. Bohužel autor pravděpodobně na názvech jednotlivých fotografií trval, což například ironicky „uškodilo“ snímku, kde nevěsta v závoji pojídá větší kus jídla. Fotografie je pojmenována *Nevěstě chutná*.¹⁰⁶

¹⁰⁶ Přemysl Hněvkovský. *Mladý svět*. 1963, č. 12.

T. Drahoš

Obr. 86: T. Drahoš – fotostrana

Zdroj: Mladý svět. 1965, č. 16, s. 10.

Fotografie v medailonu **T. Drahoše** jsou výjimečné smyslem pro kompozici a minimalistické pojetí. Autorův smysl pro humor je ze snímků patrný. Nejvíce mě zaujal snímek páru sedícího na lavičce. Nohy milenců opřené o židli čouhají zpoza velkého stromu. Vše je v podstatě anonymní, ale zajímavé zároveň. Kompozičně je nejzajímavěji řešen snímek focený z výšky, na kterém je zachycen člověk s černým deštníkem, který jeho identitu hravě zakrývá. Fotografie tohoto autora jsou doplněny čtivým textem Rudolfa Křest'ana.¹⁰⁷

¹⁰⁷ Fotografie T. Drahoše. *Mladý svět*. 1965, č. 16.

Alexandr Dýčka

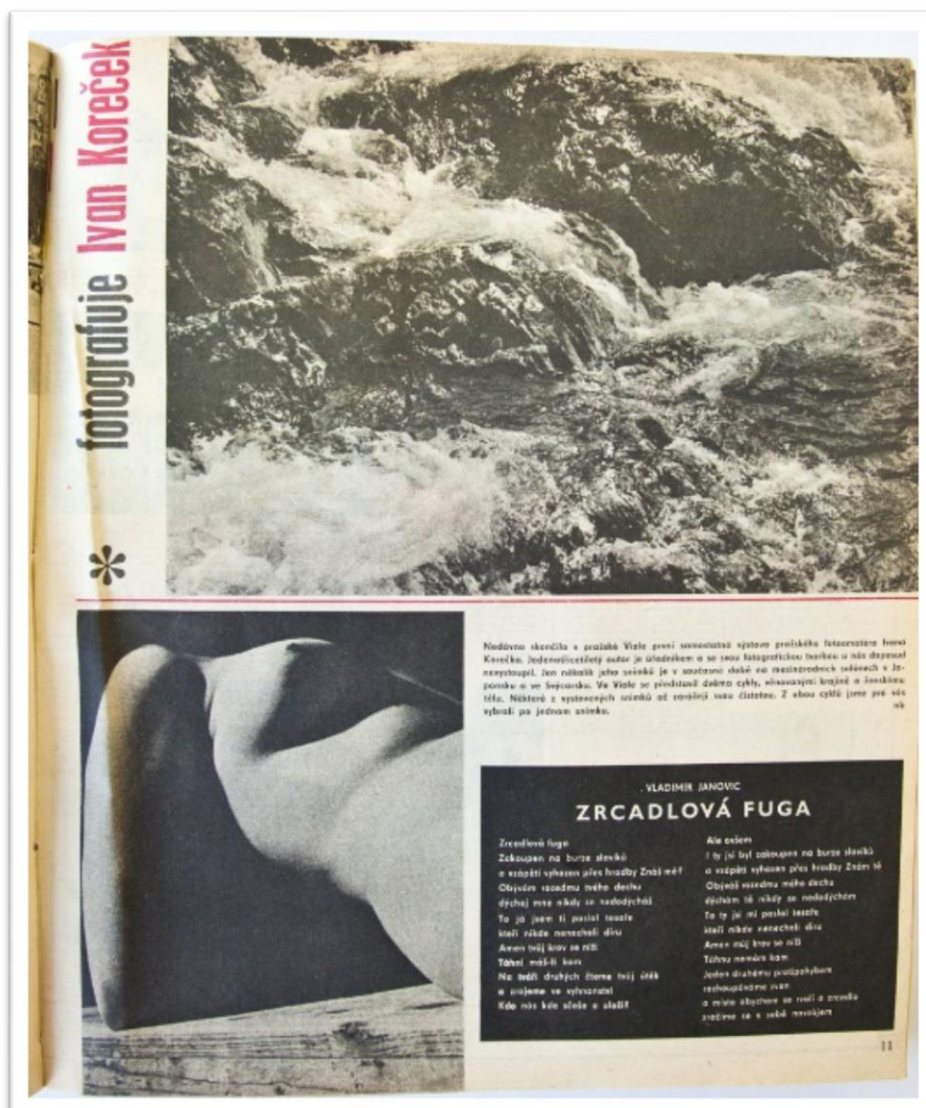
Obr. 87: Alexandr Dýčka – fotostrana

Zdroj: *Mladý svět*. 1967, č. 5, s. 11.

Fotoamatér **Alexandr Dýčka**, jehož fotografie redakce časopisu *Mladý svět* představila, jsou výběrem z jeho samostatné autorské výstavy v síni *Fotochemy*. Autorovo žánrové rozpětí je široké – pohybuje se od čistě reportážních snímků až po kompoziční studie. Většina jeho snímků je postavena na ostrých kontrastech, ať pouze obsahových nebo i filosofických a formálních. Autorovo spojení načasování a záměru je fascinující.¹⁰⁸

¹⁰⁸ Fotografuje Alexandr Dýčka. *Mladý svět*. 1967, č. 5.

Ivan Koreček

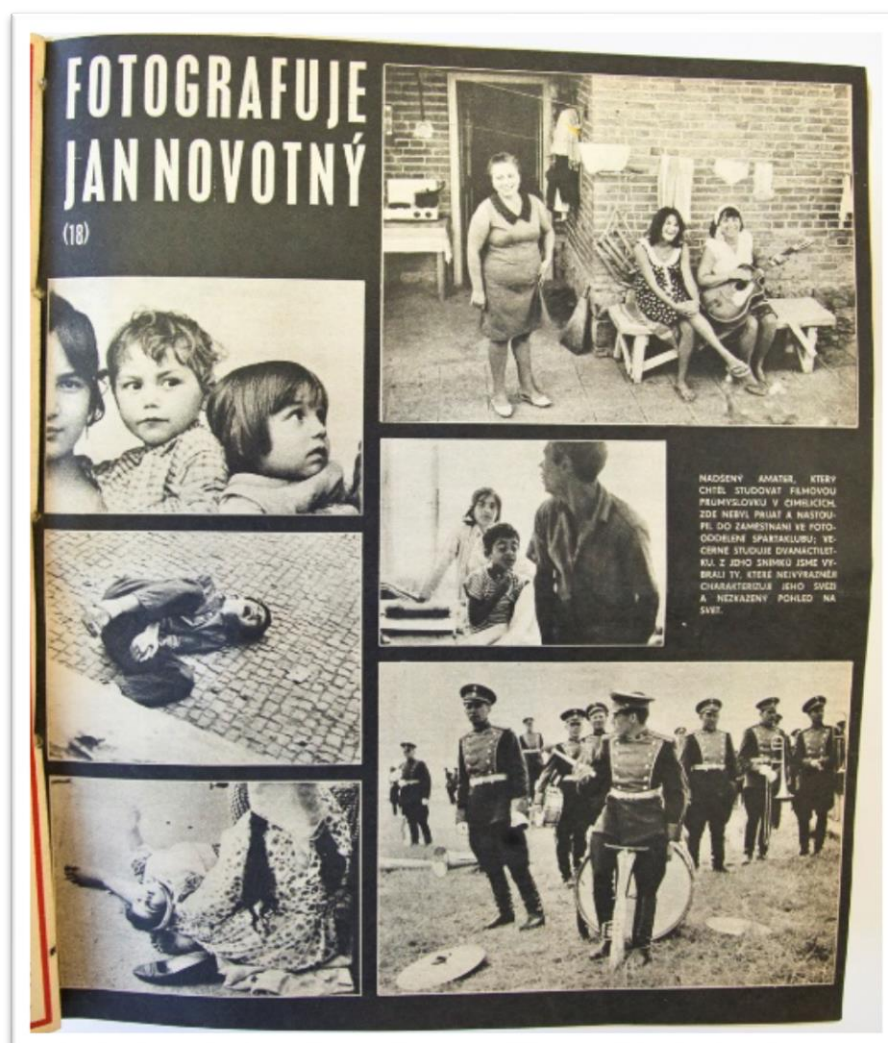
Obr. 88: Ivan Koreček – fotostrana

Zdroj: *Mladý svět*. 1967, č. 23, s. 11.

Dva velkoformátové snímky prezentující pražského fotoamatéra **Ivana Korečka** jen zlehka vystihují jeho tvorbu. Tento autor měl svoji první autorskou výstavu v pražské *Viola*, kde představil výběr z dvou cyklů věnovaných ženským aktům a krajině. Snímky vynikají čistotou sdělení a smyslem pro minimalismus. Tento jednatřicetiletý autor, povoláním úředník, se před autorskou výstavou v tuzemsku nepředstavil. Svoji tvorbu prezentoval spíše v zahraničí, a to konkrétně ve Švýcarsku a dalekém Japonsku.¹⁰⁹

¹⁰⁹ Fotografuje Ivan Koreček. *Mladý svět*. 1967, č. 23.

Jan Novotný

Obr. 89: Jan Novotný – fotostrana

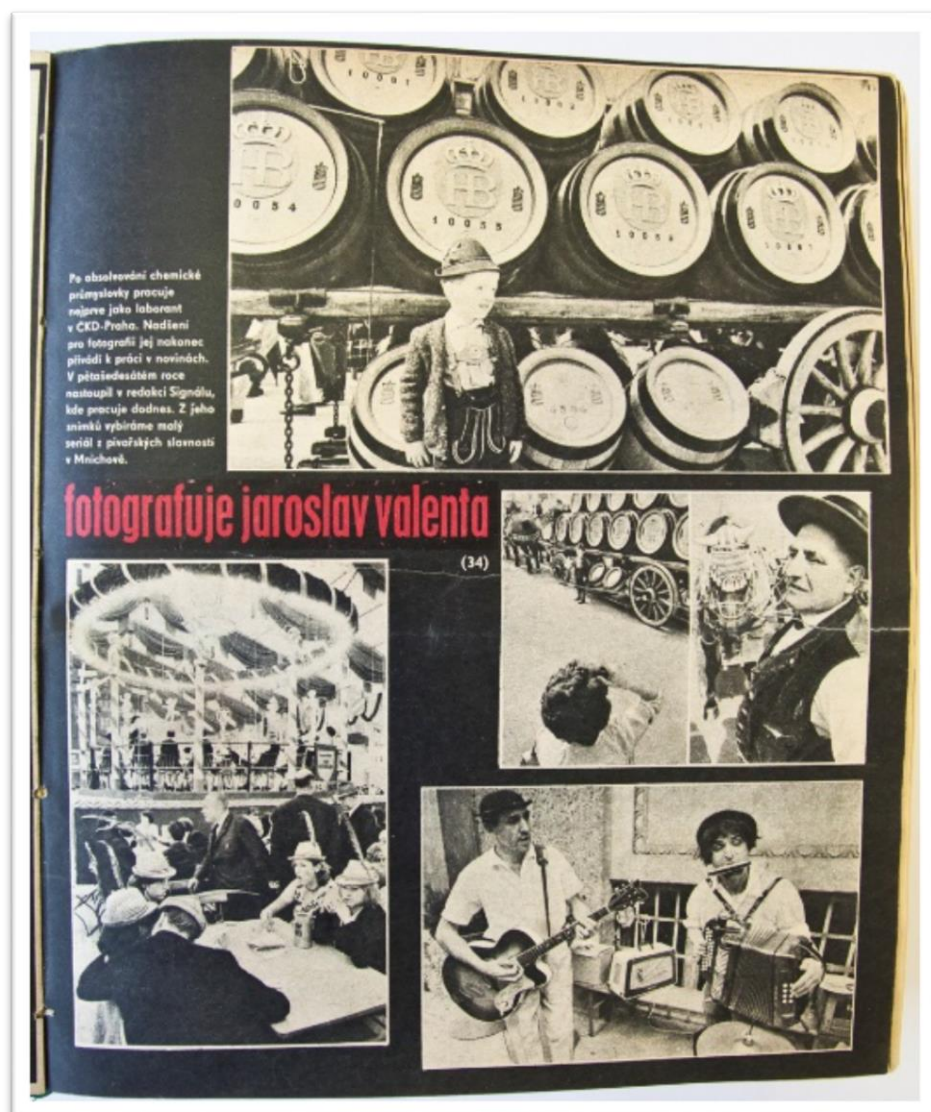
Zdroj: *Mladý svět*. 1968, č. 11, s. 11.

Snímky **Jana Novotného** na mě dýchnuly optimismem, svěžestí a dobrou náladou. Radosné, naivní i nečekané situace přímo dychtí po bližším prozkoumání. Děti jsou na vybraných snímcích velmi častým námětem. Jejich čistý a nezkažený pohled na svět je až zarážející. Jejich výrazy hovoří a vyprávějí, co se dělo ve chvíli, kdy fotograf zmáčknu spoušť. Velmi vtipný je snímek odpočívajících muzikantů v uniformách.

Tento nadšený amatér chtěl v dané době studovat filmovou průmyslovou školu v Čimelicích. Nebyl ale přijat a nastoupil do zaměstnání ve fotooddělení Spartaklubu. Večerně ale studoval tzv. dvanáctiletku.¹¹⁰

¹¹⁰ Fotografuje Jan Novotný. *Mladý svět*. 1968, č. 11.

Jaroslav Valenta

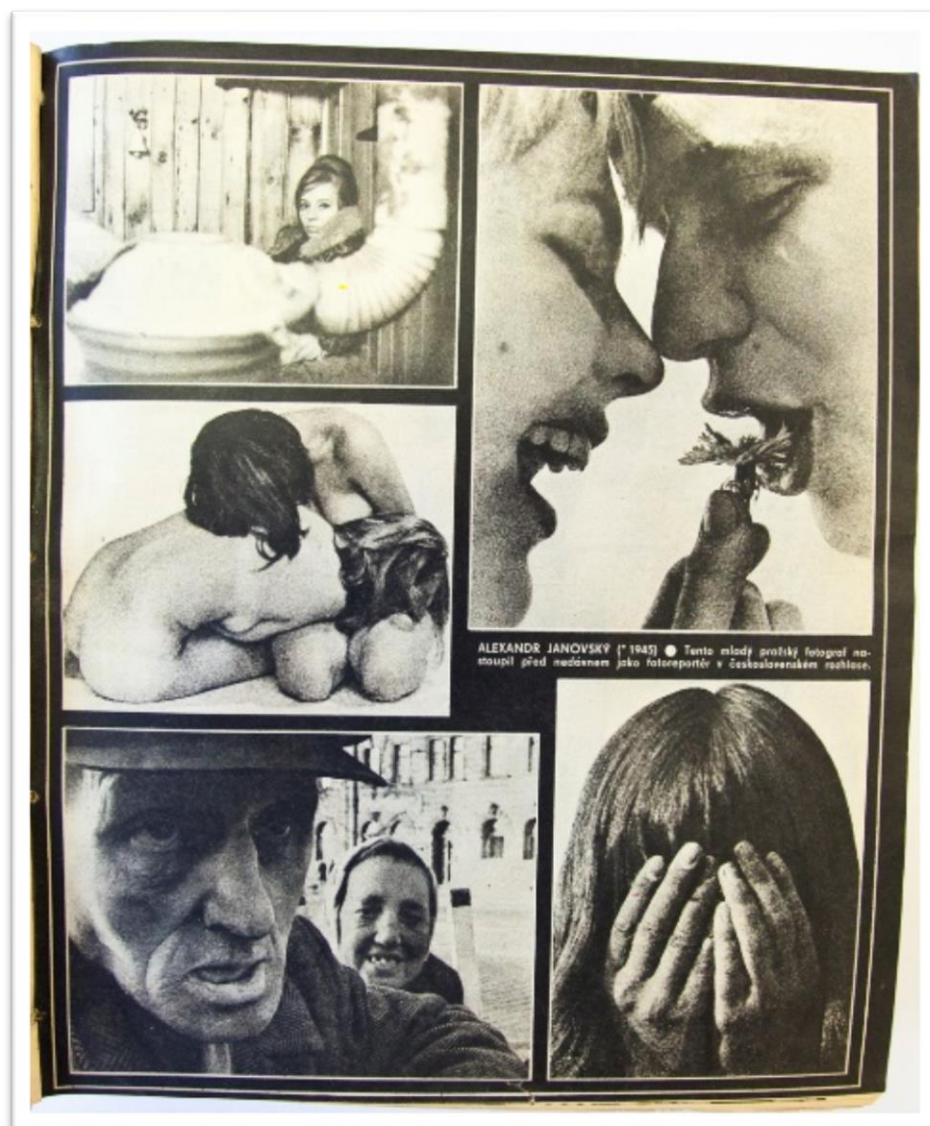
Obr. 90: Jaroslav Valenta – fotostrana

Zdroj: *Mladý svět*. 1968, č. 14, s. 11.

Nadšený fotoamatér **Jaroslav Valenta**, vystudovaný chemický laborant, se svému koníčku věnoval tak intenzivně, až získal zaměstnání u novin. V pětadesátém roce nastoupil v redakci *Signálu*. Z jeho snímků redakce vybrala ty s ryze „mužskou“ tematikou – festival pivařských slavností v Mnichově. Autor umně pracuje s tematickým pozadím pivních sudů a zaznamenává veselou náladu těchto shromáždění.¹¹¹

¹¹¹ Fotografuje Jaroslav Valenta. *Mladý svět*. 1968, č. 14.

Alexandr Janovský

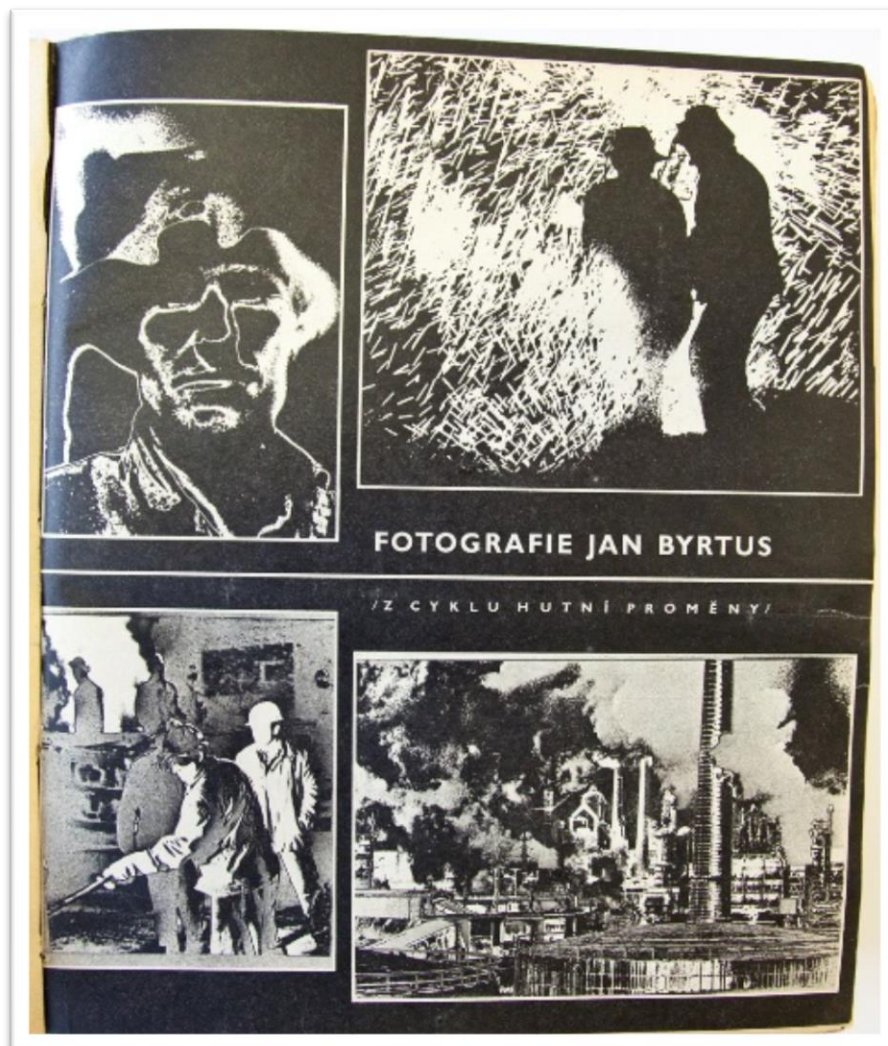
Obr. 91: Alexandr Janovský – fotostrana

Zdroj: *Mladý svět*. 1968, č. 5, s. 11.

Intimní pohledy do života lidí, detailní záběry jejich tváří a prožitků, to vše a mnohé jiné na mě působí z fotografií **Alexandra Janovského**. Tento mladý fotograf začal v době publikování těchto snímků pracovat jako fotoreportér v Československém rozhlase.¹¹²

¹¹² Alexandr Janovský. *Mladý svět*. 1968, č. 5.

Jan Byrtus

Obr. 92: Jan Byrtus – fotostrana

Zdroj: *Mladý svět*. 1968, č. 18, s. 11.

Fotografie z cyklu *Hnutí proměny* **Jana Byrtuse** jsou na první pohled velmi výrazné. Dominantou je především zvolená speciální technika fotografie zvaná Sabatierův efekt,¹¹³ kterou

¹¹³ **Sabatierův efekt** (pseudosolarizace) je difúzní proces ve fotografické emulzi vznikající při dodatečném osvitu obrazu v průběhu vyvolávání; dalším vyvoláváním obraz zčerná, ale na rozhraní původních tonalit zůstává slabší světlejší charakteristická linie obrazu. Sabatierův efekt je možné připravit z negativních i pozitivních obrazů a je tím výraznější, čím je původní obraz kontrastnější. Částečný Sabatierův efekt (v obraze s charakteristickými čarami je ještě další tonalita kresby) vznikne z negativů nebo pozitivů s nižším kontrastem. Úplný Sabatierův efekt (v obraze jsou jen charakteristické linie) vznikne jen při vysokém kontrastu. Sabatierův efekt byl nazván podle nositele Nobelovy ceny, francouzského chemika a vědce Paula Sabatiera (1854-1941). Zdroj: Sabatierův efekt. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001-, 16. 3. 2013 [cit. 2014-04-12]. Dostupné z: http://cs.wikipedia.org/wiki/Sabatier%C5%AFv_efekt

autor výrazně podpořil celkovou atmosféru hornického prostředí. Nejvíce je jeho záměr patrný z fotografie kouřící továrny, která je díky použití této techniky velmi dramatická. Dále pak stejným způsobem působí portrét horníka, který dostal naprosto jiný rozměr.¹¹⁴

Barbara Meffertová

Obr. 93: Barbara Meffertová – fotostrana

Zdroj: *Mladý svět*. 1962, č. 42, s. 10.

Německá mladá fotografka **Barbara Meffertová**, je jednou z mála ženských fotografek, jejichž medailony byly v *Mladém světě* otisknuty. Původem byla z Hildburghausenu. Prostřednictvím německého časopisu *Fotografia* se s ní seznámil Jan Byrtus, který otiskl sérii

¹¹⁴ Fotografie Jan Byrtus. *Mladý svět*. 1968, č. 18.

snímků *Praha – jak jsem ji viděla*. Barbara Meffertová přijala pozvání Jana Byrtuse do Československa, kde měla možnost rozšířit svůj soubor o další snímky, proto se československý motiv na fotografiích tak často objevuje. Své fotografie autorka následně publikovala v Německé demokratické republice.¹¹⁵

Viktor Voronin

Obr. 94: Viktor Voronin – fotostrana

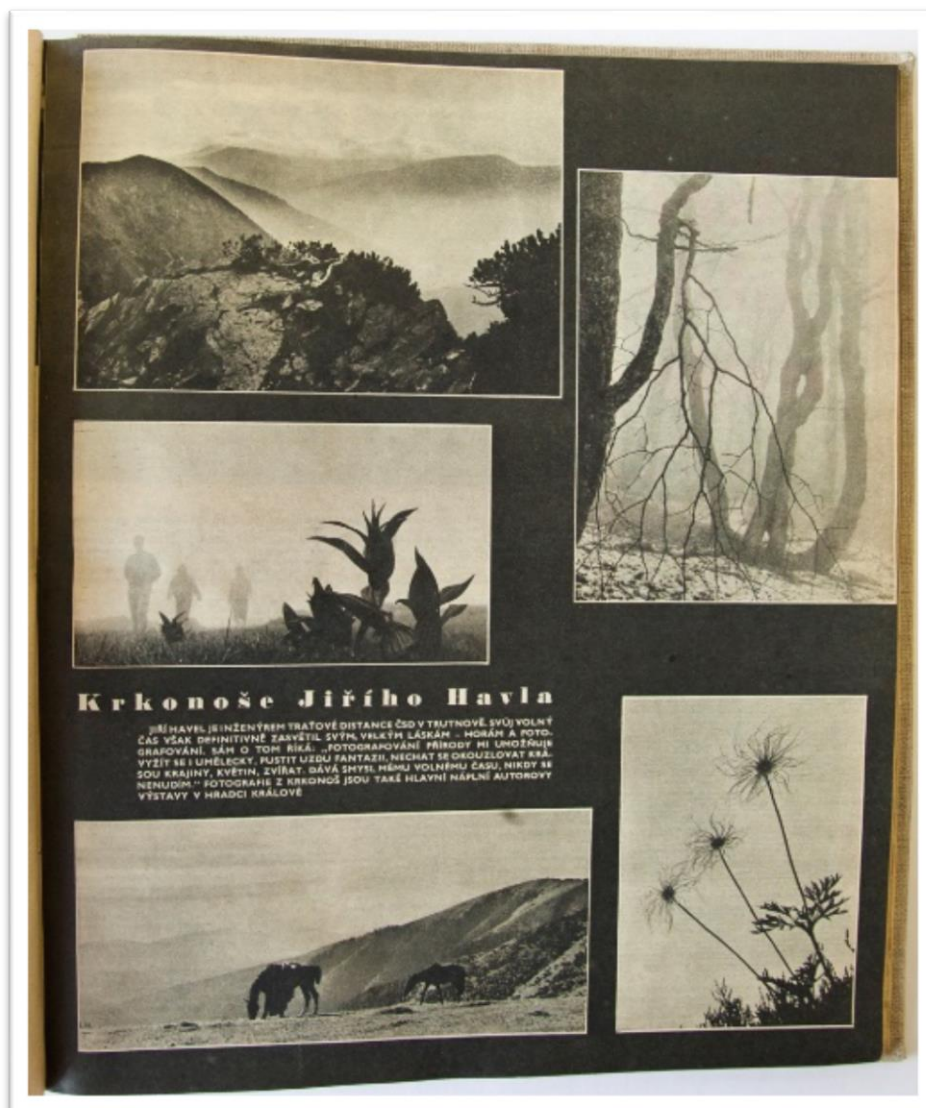
Zdroj: *Mladý svět*. 1962, č. 44, s. 10.

Na začátku měsíce československo-sovětského přátelství představila redakce Mladého světa nového mladého autora **Viktora Voronina** ze Sovětského svazu. Voronin redakci zaujal

¹¹⁵ Fotografuje Barbara Meffertová. *Mladý svět*. 1962, č. 42.

svým vnitřním prožitkem a hlubokým porozuměním všemu lidskému. Autor se nebál rozostřených detailů v popředí, kdy cílil na člověka, který vykonával velmi běžné věci, které on tím, že je zaznamenal, velmi pozvednul. Zajímavé jsou na zobrazených snímcích šťastné a rozesmáté výrazy fotografovaných lidí, které autor mnohdy zachytil ve vtipných situacích. Díky tomu fotografie působí svěžím velmi optimistickým dojmem.¹¹⁶

Jiří Havel

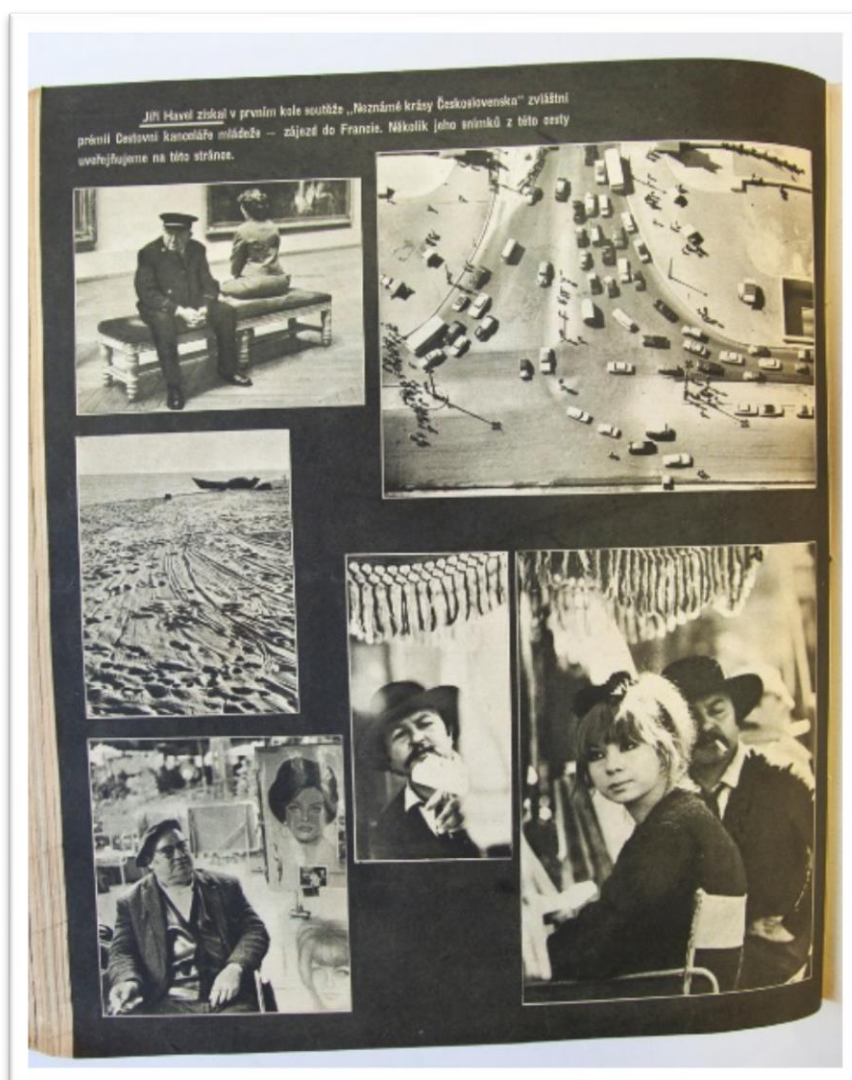

Obr. 95: Jiří Havel – fotostrana

Zdroj: *Mladý svět*. 1965, č. 34, s. 10.

¹¹⁶ Fotografuje Viktor Voronin. *Mladý svět*. 1962, č. 44.

Jiří Havel redakci Mladého světa zaujal působivými snímky Krkonoš. Tuto překrásnou oblast zachytil s mistrným smyslem pro načasování – snímky oplývají „zamlženou“ melancholickou atmosférou. Povoláním byl Jiří Havel inženýrem traťové distance v Trutnově. Svůj volný čas ale definitivně zasvětil fotografování přírody.¹¹⁷ Jiří Havel byl prezentován také snímky ze své cesty po Francii, kterou získal jako výherce fotosoutěže Mladého světa. Koláž fotografií je tvořena převážně autentickými portréty Francouzů, které se snažil zachytit ve chvíli, kdy ho vůbec nepozorovali. Dále pak koláží vévodí snímek křižovatky, kde je zachycen dopravní ruch. Jedná se o druhý fotomedailon tohoto autora.¹¹⁸

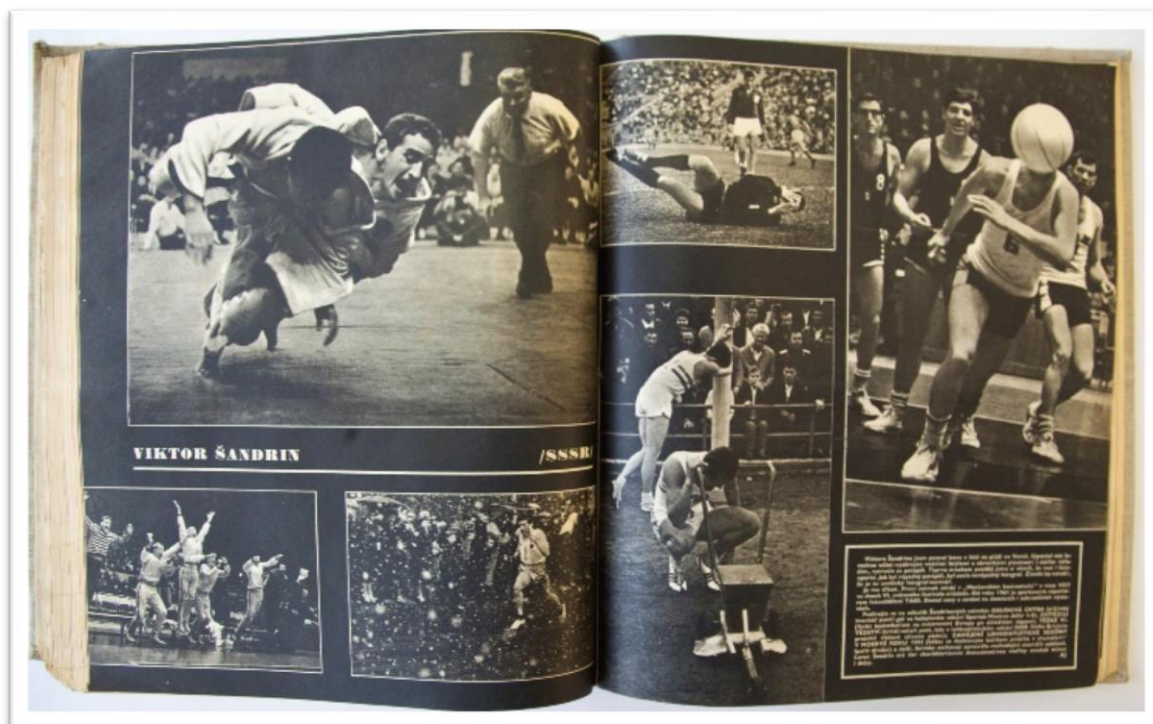
Obr. 96: Jiří Havel – fotostrana

Zdroj: *Mladý svět*. 1964, č. 46, s. 7.

¹¹⁷ Jiří Havel. *Mladý svět*. 1964, č. 46.

¹¹⁸ Jiří Havel. *Mladý svět*. 1965, č. 34.

Viktor Šardin

Obr. 97: Viktor Šardin – fotostrana

Zdroj: *Mladý svět*. 1965, č. 44, s. 6.-7.

Fotomedailon **Viktora Šardina** byl redakcí umístěn netradičně hned na celé dvoustraně. Tento veskrze sportovní fotograf nad ostatními autory vynikal svým striktním zaujetím pro sportovní fotografii. Jeho snímky oplývají dynamikou a především perfektně zachyceným okamžikem vrcholových sportovců. Co mě nejvíce na jeho fotografiích zaujalo, je smysl pro ironii a vtip, který souvisí s autorovo schopností výborného načasování, například u snímků z basketbalového zápasu, kdy míč přesně překrývá hráčovu hlavu.¹¹⁹

¹¹⁹ Viktor Šardin. *Mladý svět*. 1965, č. 44.

Jaroslav Luzum

Obr. 98: Jaroslav Luzum – fotostrana

Zdroj: *Mladý svět*. 1967, č. 7, s. 11.

Jaroslav Luzum patří mezi velmi zajímavé fotografy. Svými snímky se prezentoval na výstavě Foto Session (1966), kde obdržel hlavní cenu časopisu *Mladý svět*. Jaroslav Luzum začal fotografovat již na studiích, byl členem skupiny **F5**. Ve svých fotografiích se snažil zachytit nejpřesvědčivější obraz světa dění kolem sebe, kdy jeho hlavním námětem byli lidé a především situace, ve kterých je zachytil.¹²⁰

¹²⁰ Fotografuje Jaroslav Luzum. *Mladý svět*. 1967, č. 7.

Josef Koudelka

Obr. 99: Josef Koudelka – fotostrana

Zdroj: *Mladý svět*, 1967, č. 13, s. 11.

Josef Koudelka byl již jednou v Mladém světě představen, a to konkrétně v roce 1960, kdy se se svými třemi panoramatickými snímky účastnil fotosoutěže MS. V aktuálním medailonu se jedná o ukázkou fotografií z cyklu *Cikáni 1960–1966*, které byly prezentovány ve foyer divadla *Za branou*. Podle slov redakce „pozoruhodně komponované“ a stylizované snímky jsou výsledkem Koudelkovy fotografické práce na téma cikáni. Atmosféra jeho snímků diváka doslova vtáhne do nevšedního a unikátního života romské menšiny a jejích tradic. Koudelkovi se podařilo k nim proniknout a nebýt pouhým pozorovatelem, ale především součástí příběhů, které s obyvateli z části prožíval. Tím je jeho práce unikátní a velmi důležitá z etnického hlediska.¹²¹

¹²¹ Josef Koudelka. *Mladý svět*, 1967, č. 13.

Ivan Peleška

Obr. 100: Ivan Peleška – fotostrana

Zdroj: *Mladý svět*. 1967, č. 19, s. 11.

Ivan Peleška byl mladý fotograf, který patřil k zakládajícím členům fotografické skupiny **F5**. Tato skupina pracovala pod záštitou KV SČM v Plzni. Jeho snímky údajně prošly světovými salóny, ale v Československu nebyl zřejmě příliš znám. Snímky pochází z prostředí italských Benátek. Předmětem fotografií je všední život Benátčanů. Snímky byly prezentovány na stejnojmenné výstavě Benátky 67. Redakce vybrala k prezentaci autora tři fotografie, z nichž je bezpochyby nejvýraznější snímek staré ženy, pravděpodobně vdovy, scházející po schodech jednoho z mnoha mostů v Benátkách.¹²²

¹²² Fotografuje Ivan Peleška. *Mladý svět*. 1967, č. 19.

Joram Šohem

Obr. 101: Joram Šohem – fotostrana

Zdroj: *Mladý svět*. 1968, č. 31, s. 21.

Redakce časopisu *Mladý svět* uveřejnila soubor snímků izraelského fotografa **Joramy Šohema**, jehož snímky redakci nadchly. Tento autor, povoláním matematik a asistent vysoké školy v Tel Avivu, nazval zobrazený cyklus Čtenáři. Doslovně tak popisuje děj na fotografiích. Muži a chlapci rozdílného věku jsou doslova pohrouženi do čtení knih. Toto zachycení absolutní koncentrace četbou je fascinující a velmi dobře to celý soubor sjednocuje.¹²³

¹²³ Joram Šohem. *Mladý svět*. 1968, č. 31.

6 NEJBLIŽŠÍ SPOLUPRACOVNÍCI LEOŠE NEBORA V ČASOPISE MLADÝ SVĚT

V této kapitole bych chtěla zmínit několik jmen Neborových blízkých spolupracovníků, kteří se významnou měrou podíleli na realizaci fotomedailonů a dalších fotografických stránek. Nejedná se o jediné spolupracovníky Leoše Nebora ani výhradně o redakční pracovníky. Záměrně zmíním ty, kteří mu byli nejbližší a pomáhali mu.

Redakční činnost Leoše Nebora v časopise Mladý svět byla rozsáhlá a obsahovala mnoho povinností. Neborovi spolupracovníci, které uvádím, se významně podíleli na realizaci těchto aktivit, které pomáhaly mladým autorům a nejen jim. Obecně **společně** posouvali **fotografickou kulturu** u nás.

6.1 Miroslav Hucek (1934–2013)

Vlastním jménem **Miroslav Hucek**, byl český fotograf. Věnoval se dokumentární a reklamní fotografii. Fotografoval od roku 1953. V roce 1957 začal studovat filmovou fotografii na FAMU, ale po roce studia zanechal. Pak do roku 1962 pracoval jako asistent kamery v Československé televizi.

V letech 1960–1975 byl fotoreportérem časopisu *Mladý svět*. Po nuceném odchodu z redakce časopisu se stal fotografem na volné noze.¹²⁴

„Jako vedoucí fotooddělení tam (v redakci MS; pozn. aut.) tehdy pracoval Leoš Nebor, který nám byl příznivě nakloněn. Vzal si nad námi záštitu a ještě se přimluvil u šéfredaktora, takže nám pomohli s výstavou velkoplošných fotografií, kterou jsme měli v kině Lucerna. Pak nám Leoš Nebor nabídl spolupráci. Leoš psal, fotografoval, předtím byl zaměstnán v ČTK, uměl komunikovat s lidmi. Mezitím, abych si vydělal nějaké peníze, jsem asistoval v televizi. Byl to celkem zajímavý příjem, ale pořád mě tam štváli ti lidi. Začal jsem chodit do Mladého světa, ptal jsem se, jestli nemají něco na fotografování, a Leoš řekl, abych si tedy něco vymyslel a udělal to. Takže jsem musel začít přemýšlet, co udělat, aby to bylo vhodné

¹²⁴ Miroslav Hucek. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001-, 12. 3. 2014 [cit. 2014-04-11]. Dostupné z: http://cs.wikipedia.org/wiki/Miroslav_Hucek

pro ten časopis. Pozvolna jsem se zapojoval do redakční práce, šmejdil jsem po Praze a fotografoval – ať to byly volné fotografie, nebo něco, z čeho se daly udělat větší celky. Ale potkaly mě tu i jiné věci, třeba akce, která se jmenovala Deset tisíc kilometrů republikou. To byla redakční větrfieska, příšerná řvoucí krabice, v níž bylo jakési radiocentrum. S tím se vždycky přijelo do nějakého města, a tam se večer udělala beseda, takže i já jsem na pódiu musel odpovídat na otázky. Ta práce začala být daleko zajímavější než jenom ostření nebo zakládání materiálů do kamery, a zase mě více přitáhla k redakční práci v časopisu.“¹²⁵

6.2 Jiří Weigel (1931)

Jaroslav Weigel – výtvarný redaktor v MS – patří mezi jedny z nejdůležitějších spolupracovníků Leoše Nebora. Weigel byl prvním i posledním člověkem, který rozhodoval o konkrétní úpravě fotografií a jejich zalomení na stránkách Mladého světa. Měl cit pro fotografie, respekt k autorské práci fotografů, a tak neměnil zarámování jemu dodaných fotografií.¹²⁶

„Jiří Weigel dělal konečný výběr fotografií vždy sám a měl vždy přesnou představu o jejich umístění v ploše připravované stránky. Byl to člověk velmi citlivý pro výtvarný výraz fotografií a také pro výpovědní hodnotu obsahového sdělení. Vše uváděl v ohromný soulad.“¹²⁷

6.3 Josef Holler (1927-1985)

Josef Holler nastoupil na pozici **vedoucího redaktora** do Mladého světa v tzv. letech politického oteplení a celkového částečného uvolnění, spojeného s odhalením kultu Stalinovy osobnosti a vývojem poměrů v Sovětském svazu a tedy i u nás. Do čela vedení Mladého světa přešel z Mladé fronty.

¹²⁵ Miroslav Hucek: Měl jsem být strojuvůdcem. *Fotografování* [online]. 26. listopadu 2007 [cit. 2014-04-14]. Dostupné z: <http://www.fotografovani.cz/novinky/miroslav-hucek-mel-jsem-byt-strojvudcem-152390cz>

¹²⁶ DIAS, Pavel. *Osobní rozhovor*. Zlín. 24. 2. 2014.

¹²⁷ DIAS, Pavel. *Osobní rozhovor*. Zlín. 24. 2. 2014.

Josef Holler spolupracoval s Leošem Neborem již od samého vzniku Mladého světa. Nechával Neborovi v redakční činnosti určitým způsobem „volnou ruku“ nad tématy i celkovou koncepcí.

V roce 1968 spolu s Leošem Neborem odešli do časopisu Svět v obrazech, kde byl Josef Holler šéfredaktorem a Nebor zde působil na postu vedoucího fotografa a zástupce šéfredaktora. V důsledku nástupu tzv. normalizace byli v roce 1969 oba z časopisu Svět v obrazech vyloučeni. Následně si složitě hledali uplatnění.

„Pepík – jinak jsem mu nikdy neřekl – byl skutečným představitelem tehdejší generace – plné poválečného elánu a chuti do nového života a práce. Vyzrál v člověka obdařeného vůdčím uměním, získávat lidi, vytvářet z nich tvůrčí tým, pochopit dějinné události, využít je pro publicitu mnohdy ještě choulostivých a tabuizovaných problémů.“¹²⁸

„Holler měl rád, když se na poradě každý upřímně vyslovil včetně toho, že se lidi normálně posílali do prdele. Bylo to až rebelantské, příjemné ovzduší,” uvedla Ljuba Horáková.¹²⁹

6.4 Pavel Dias (1938)

Narodil se 9. prosince 1938 v Brně, kde v letech 1954–1958 vystudoval na Střední uměleckoprůmyslové škole obor fotografie. Jako první vystudoval fotografii na FAMU v Praze.

Stal se jedním z prvních **externích spolupracovníků** Leoše Nebora – už od podzimu 1958, tedy ještě před samotným vznikem Mladého světa. V MS působil externě až do roku 1977. V letech 1964–1983 byl fotografem spolupracujícím s různými časopisy.

Od roku 1988 působil na Střední uměleckoprůmyslové škole v Brně jako vedoucí oddělení fotografie. Od roku 1989 je profesorem na FAMU v Praze, od roku 2005 rovněž vyučuje fotografii na Univerzitě Tomáše Bati ve Zlíně.¹³⁰

¹²⁸ SÍGL, Miroslav. Za Mladým světem a Josefem Hollerem. *Pozitivní noviny* [online]. (c) 2004–2014 [cit. 2014-04-15]. Dostupné z: <http://www.pozitivni-noviny.cz/cz/clanek-2007030077>

¹²⁹ Mladý svět: Diskuse. *Reflex online* [online]. [2005] [cit. 2014-04-15].

¹³⁰ Pavel Dias. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation,

„I já jsem se tam podílel na některých věcech, když jsem někoho z nich zastupoval, ale nebyl jsem kmenový zaměstnanec. Přišel jsem do budovy redakce Mladý svět, v Panské 8, v roce 1958 na podzim. Když jsem nastoupil na FAMU, šel jsem tam urgovat své fotografie, co jsem tam poslal kdysi, časopis Mladá vesnice už neexistuje, ale už se tu formuje nový časopis Mladý svět. Řekli mi, že moje fotky nemají u sebe, že je předali Leoši Neborovi. Když jsem tam přišel podruhé, tak mi řekli, že se mnou chce pan Nebor mluvit. Tak začala moje spolupráce s Mladým světem a přátelství s Leošem Neborem.“¹³¹

Když Mladý svět vznikal, tak neměl Leoš Nebor možnost Pavla Diasa v roce 1958 zaměstnat a v roce 1959-60 se pak vyskytla možnost nástupu zprvu do funkce laboranta, což byl jen postup profesního vývoje, protože byl problém s místy. Pavel Dias musel tuto nabídku odmítnout z důvodu studia fotografie na pražské FAMU. Nedokázal si představit skloubit externí studium a plný pracovní úvazek.

2001-, 13. 3. 2014 [cit. 2014-04-14]. Dostupné z: http://cs.wikipedia.org/wiki/Pavel_Dias

¹³¹ DIAS, Pavel. *Osobní rozhovor*. Zlín. 24. 2. 2014.

ZÁVĚR – SHRNUTÍ VÝZNAMU LEOŠE NEBORA

Leoš Nebor byl jako fotoreportér **nedoceněn**, stejně tak jako redaktor snažící se pomoci mladým autorům. Prezentovala jsem několik fantastických historických dokumentů, kterým například dominovali celosvětově známí kosmonauti. Tyto dokumenty se staly nedocenitelnou historickou památkou na události, které mají v dějinách lidstva obrovský význam. Leoš Nebor je také autorem fantastického portrétu Mongolské madony, za který byl oceněn prestižní cenou **World Press Foto**. Není proto náhodou, že právě on byl na startu mnoha mladých autorů. Z tohoto důvodu záměrně uvádím dost příkladů jeho fotografické práce a zároveň se snažím tímto způsobem významně poukázat zejména na jeho nejdůležitější činnost z pohledu rozvoje fotografie, a tím byla jeho aktivita v **pomoci mladým autorům**.

Ačkoliv se může zdát, že práce Leoše Nebora pomalu **upadá v zapomnění**, nesmí se tak stát. Tento člověk byl výjimečný a za svůj život a profesní kariéru stihl prokázat české fotografii velkou službu. Cílem mého výzkumu je osvěžení **povědomí** o tomto **výjimečném fotografovi** a především **redaktorovi**, oživené **velkou frekvencí reprodukcí** zejména fotomedailonů mladých autorů, kterými bych chtěla unikátnost práce Leoše Nebora vyzdvihnout.

Leoš Nebor se svojí **redakční činností**, ale především i díky svému **charakteru** významně podílel na **rozvoji a podpoře fotografické kultury** v tehdejší Československu. Tento výjimečný redaktor seznamoval **mladého českého čtenáře** s ukázkami **kvalitní fotografické tvorby** československých i zahraničních autorů v časopise Mladý svět. Dal tak mladým talentovaným fotografům **jedinečnou příležitost** zviditelnit se formou **autorských fotomedailonů** v tomto populárním časopise. Mnohým z nich v podstatě pomohl odstartovat jejich začínající kariéru.

V průběhu svého působení publikoval ukázky kvalitní fotografické tvorby českých, slovenských i **zahraničních autorů** a v podstatě se zasadil o uvádění příkladů vývoje fotografie v zahraničí. Přípravoval reportáže zahraničních fotografů a vytvářel jejich medailonky, eseje a další. Je potřeba si uvědomit, že většina tehdejších čtenářů Mladého světa by se k zahraničním fotografiím vůbec nedostala, a tím se stal MS téměř jedinou dostupnou variantou.

Leoš Nebor se svojí iniciativou v Mladém světě významně podílel na pěstování **vizuální fotografické gramotnosti**, když se zasadil, aby v časopise proběhla **kultivace** formou prezentací a organizací fotografických soutěží, fotografických výstav, jejichž pozvánky byly uveřejněny na stranách Mladého světa. Stejně tak tomu sloužily **tematické fotostrany**, kde byl prezentován například již nežijící klasický autor. Ale nejdůležitějším nástrojem kultivace mladého čtenáře byly prezentace fotografické tvorby začínajících **mladých fotografů**. Plné podpory z jeho strany se dostalo projektu Jaroslava Bočka s názvem **Malé dějiny fotografie**. Tento koncept, který vznikl za spolupráce obou autorů, byl nedílnou součástí snah Leoše Nebora v oblasti **rozvoje fotografické kultury** a v podpoře vizuální fotografické gramotnosti v časopise Mladý svět.

Význam Leoše Nebora, jako redaktora a člověka, spatřuji především v tom, že svojí činností podporoval právě mladé autory – budoucí významné fotografy, kdy se jména mnohých z nich nesmazatelně zapsaly do dějin české fotografie. Leoš Nebor se také nenápadnou formou významně zasloužil na ohromné **osvětě** dobových čtenářů i autorů, což dělal **intuitivně** bez jakéhokoliv předloženého **programu či nařízení**. Svoji významnou činnost z pohledu vývoje československé fotografie jako osvětu necítil, rád dobrou fotografii tiskl a propagoval. Cílem Leoše Nebora bylo čtenáře taktně proškolit a poučit o významu „**dobré fotografie**“, pomocí redakčních prostředků, svého umu i nadšení.

Vysoká koncentrace reprodukcí foto stránek a především foto medailonů, o kterých se v práci zmiňuji, byla mým **záměrem** – chtěla jsem, aby ve výsledku všechny fotografie mluvily za sebe a vyniknul tak jejich **společný charakter**. Čtenář má tak možnost si formou mého souhrnného výzkumu vytvořit určitý pohled na fotografii, která se období 1959-1968 v Mladém světě dělala.

V MS převažovala tzv. **živá dokumentární fotografie** – jak ve fotomedailonech, tak na fotostránkách, která je charakteristická tím, že převažují fotografie lidí. Od toho je uvozen název „živá fotografie“, které se na stranách MS dostalo značného rozmachu. Nejčastějšími náměty byl půvab každodenního „obyčejného života“, které byly **civilnějšího rázu**, náměty postrádaly velkou okázalost a situace byly **přírozenější**. Fotografie v MS se částečně distancovala nařízením a šablonám od tehdejší **socialistické fotografie**, kdy se muselo fotografovat vše dle pravidel a nařízení. Některá témata byla tabu a nefotografovala se ani v MS, například abstraktnější náměty se v tomto periodiku neobjevovaly. Doba byla uvolněnější,

redakce MS si prosadila živou fotografii bez strojených póz a situací, které diktovala socialistická fotografie, ale určitá **tabu přesto přetrvávala**.

„I když se v Mladém světě fotografovala politická témata, nebyla tak tvrdě a omezeně nalajnovaná teoretiky socialistického umění.“¹³²

Fotografie v Mladém světě byla jiná především v posunu zájmů. Díky odstupu od politizace se na stránkách tohoto časopisu objevovala normální **civilní témata**. Zobrazoval se život, jaký byl, bez zbytečných příkras, bez nánosů ideologie. Mezi časté náměty patřilo fotografování práce, v MS už ale nešlo o polopatické sdělení plné dělníků v pozoru bez výrazu, fotografie pracujících lidí začala být **civilní**. Práce zůstala v MS jako věčné téma, ale už je lehce rozeznatelná od fotografií práce 50. let, kde nadneseně přetrvávala symbolika srpů a kladiv. Fotografie se měnila a v MS je tato proměna znatelná a mě osobně velmi sympatická. Z charakteru MS bylo cítit, že byl stvořen pro mladé lidi a právě mladí lidé už nechtěli diktované přístupy plné demagogie.¹³³

¹³² DIAS, Pavel. *Osobní rozhovor*. Zlín. 24. 2. 2014.

¹³³ DIAS, Pavel. *Osobní rozhovor*. Zlín. 24. 2. 2014.

SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

Literatura

NEBOR, Leoš. *Leoš Nebor - fotografie*. Vyd. 1. Praha: Ivo Železný, 1996, 205 s. ISBN 80-237-2842-3.

Časopisy

Mladý svět. 1963, č. 23.

Mladý svět. 1963, č. 28.

Mladý svět. 1963, č. 34.

Mladý svět. 1963, č. 35.

Mladý svět. 1963, č. 36.

Mladý svět. 1963, č. 38.

Mladý svět. 1963, č. 49.

Mladý svět. 1964, č. 5.

Mladý svět. 1964, č. 13.

Mladý svět. 1964, č. 19.

Mladý svět. 1964, č. 46.

Mladý svět. 1965, č. 3.

Mladý svět. 1965, č. 16.

Mladý svět. 1965, č. 25.

Mladý svět. 1965, č. 26.

Mladý svět. 1965, č. 28.

Mladý svět. 1965, č. 29.

Mladý svět. 1965, č. 33.

Mladý svět. 1965, č. 34.

Mladý svět. 1965, č. 41.

Mladý svět. 1965, č. 44.

Mladý svět. 1966, č. 1.

Mladý svět. 1966, č. 9.

Mladý svět. 1967, č. 1.

Mladý svět. 1967, č. 2.

Mladý svět. 1967, č. 5.

Mladý svět. 1967, č. 7.

Mladý svět. 1967, č. 10.

Mladý svět. 1967, č. 13.

Mladý svět. 1967, č. 15.

Mladý svět. 1967, č. 19.

Mladý svět. 1967, č. 23.

Mladý svět. 1967, č. 47.

Mladý svět. 1968, č. 2.

Mladý svět. 1968, č. 5.

Mladý svět. 1968, č. 7.

Mladý svět. 1968, č. 9.

Mladý svět. 1968, č. 11.

Mladý svět. 1968, č. 14.

Mladý svět. 1968, č. 16.

Mladý svět. 1968, č. 18.

Mladý svět. 1968, č. 28.

Mladý svět. 1968, č. 30.

Mladý svět. 1968, č. 31.

Mladý svět. 1968, č. 39.

Internetové stránky

Andrijan Nikolajev. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001-, 9. 11. 2013 [cit. 2014-03-22]. Dostupné z: http://cs.wikipedia.org/wiki/Andrijan_Nikolajev

Avantgarda: Avantgarda ve fotografii. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001-, 6. 3. 2014 [cit. 2014-04-11]. Dostupné

z: http://cs.wikipedia.org/wiki/Avantgarda#Avantgarda_ve_fotografii

Elsa Trioletová. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001-, 13. 3. 2014 [cit. 2014-04-11]. Dostupné z: http://cs.wikipedia.org/wiki/Elsa_Trioletová

Fédération Internationale de l'Art Photographique. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001-, 4. 4. 2013 [cit. 2014-04-18]. Dostupné z: <http://cs.wikipedia.org/wiki/FIAP>

Henri Cartier-Bresson. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001-, 2. 4. 2014 [cit. 2014-04-11]. Dostupné z: http://cs.wikipedia.org/wiki/Henri_Cartier-Bresson

Historie ČTK. *Česká tisková kancelář* [online]. (c) 2011 [cit. 2014-03-13]. Dostupné z: http://www.ctk.cz/o_ctk/historie/#4

Historie společnosti. *Mladá fronta* [online]. (c) 2007-2014 [cit. 2014-03-28]. Dostupné z: <http://www.mf.cz/o-spolecnosti/historie-spolecnosti/>

Jan Reich. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001-, 12. 3. 2014 [cit. 2014-04-15]. Dostupné z: http://cs.wikipedia.org/wiki/Jan_Reich

Ján Šmok. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001-, 12. 3. 2014 [cit. 2014-04-14]. Dostupné z: http://cs.wikipedia.org/wiki/Ján_Šmok

Jaroslav Boček. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001-, 13. 3. 2014 [cit. 2014-04-18]. Dostupné z: http://cs.wikipedia.org/wiki/Jaroslav_Boček

Jurij Gagarin. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001-, 1. 4. 2014 [cit. 2014-04-02]. Dostupné z: <http://cs.wikipedia.org/wiki/Gagarin>

Komunistický režim v Československu. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001-, 1. 4. 2014 [cit. 2014-04-15]. Dostupné z: http://cs.wikipedia.org/wiki/Komunistický_režim_v_Československu

Leica. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001-, 1. 4. 2014 [cit. 2014-03-28]. Dostupné z: <http://cs.wikipedia.org/wiki/Leica>

Leonid Sedov. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001-, 7. 5. 2014 [cit. 2014-04-02]. Dostupné z: http://fr.wikipedia.org/wiki/Leonid_Sedov

Life (časopis). In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001-, 2. 3. 2014 [cit. 2014-04-11]. Dostupné z: [http://cs.wikipedia.org/wiki/Life_\(časopis\)](http://cs.wikipedia.org/wiki/Life_(časopis))

Louis Aragon. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001-, 24. 4. 2014 [cit. 2014-04-11]. Dostupné z: http://cs.wikipedia.org/wiki/Louis_Aragon

Miroslav Hucek. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001-, 12. 3. 2014 [cit. 2014-04-11]. Dostupné z: http://cs.wikipedia.org/wiki/Miroslav_Hucek

Miroslav Hucek: Měl jsem být strojevidcem. *Fotografování* [online]. 26. listopadu 2007 [cit. 2014-04-15].

Dostupné z: <http://www.fotografovani.cz/novinky/miroslav-hucek-mel-jsem-byt-strojvudcem-152390cz>

Nikita Sergejevič Chruščov. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001-, 21. 4. 2014 [cit. 2014-04-28]. Dostupné z: <http://cs.wikipedia.org/wiki/Chruščov>

Paris Match. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001-, 21. 3. 2013 [cit. 2014-04-11]. Dostupné z: http://cs.wikipedia.org/wiki/Paris_Match

Pavel Dias. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001-, 13. 3. 2014 [cit. 2014-04-14]. Dostupné z: http://cs.wikipedia.org/wiki/Pavel_Dias

Pavel Popovič. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001-, 30. 1. 2014 [cit. 2014-03-22]. Dostupné z: http://cs.wikipedia.org/wiki/Pavel_Popovič

Stern (časopis). In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001-, 11. 3. 2013 [cit. 2014-04-11]. Dostupné z: [http://sk.wikipedia.org/wiki/Stern_\(časopis\)](http://sk.wikipedia.org/wiki/Stern_(časopis))

Sabatierův efekt. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001-, 16. 3. 2013 [cit. 2014-04-12]. Dostupné z: http://cs.wikipedia.org/wiki/Sabatier%C5%AFv_efekt

SÍGL, Miroslav. Za Mladým světem a Josefem Hollerem. *Pozitivní noviny* [online]. (c) 2004–2014 [cit. 2014-04-15]. Dostupné z: <http://www.pozitivni-noviny.cz/cz/clanek-2007030077>

Valentina Těreškovová. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001-, 10. 1. 2014 [cit. 2014-03-22]. Dostupné z: <http://cs.wikipedia.org/wiki/Těreškovová>

Vladimir Titov. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001-, 8. 9. 2013 [cit. 2014-04-02]. Dostupné z: http://cs.wikipedia.org/wiki/Vladimir_Titov

World Press Photo. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001-, 14. 2. 2014 [cit. 2014-04-11]. Dostupné z: http://cs.wikipedia.org/wiki/World_Press_Photo

Osobní rozhovory

DIAS, Pavel. *Osobní rozhovor*. Zlín. 24. 2. 2014.

SEZNAM OBRÁZKŮ

Obr. 1: Leoš Nebor – Autoportrét.....	13
Obr. 2: Leoš Nebor – Malá Strana, Praha, 1985	14
Obr. 3: Titulní strana Mladého světa 1/1959	18
Obr. 4: Leoš Nebor – Mongolská madona.....	21
Obr. 5: Leoš Nebor – Momentky filmového festivalu.....	24
Obr. 6: Leoš Nebor – Tři zelené... přistání	25
Obr. 7: Leoš Nebor – Praha hudbou rozkvetlá	25
Obr. 8: Leoš Nebor – Titov – cesta kolem světa a svět kolem	26
Obr. 9: Leoš Nebor – Moskva vítá GST	27
Obr. 10: Leoš Nebor – Moskva, 18. srpna, 12.00.....	28
Obr. 11: Leoš Nebor – O dalekých světech	29
Obr. 12: Leoš Nebor – Valja v Praze.....	30
Obr. 13: Leoš Nebor – Na operačním stole leží člověk.....	31
Obr. 14: Leoš Nebor – Na operačním stole leží člověk.....	31
Obr. 15: Leoš Nebor – autoportrét.....	32
Obr. 16: Leoš Nebor – III. Spartakiáda	32
Obr. 17: Leoš Nebor – Duhový most.....	33
Obr. 18: Titulní strana Mladého světa 18/1959	34
Obr. 19: Titulní strana Mladého světa 9/1960	34
Obr. 20: Titulní strana Mladého světa 23/1963	35
Obr. 21: Titulní strana Mladého světa 3/1962	35
Obr. 22: Titulní strana Mladého světa 42/1962	36
Obr. 23: Titulní strana Mladého světa 13/1964	36
Obr. 24: Titulní strana Mladého světa 41/1965	37
Obr. 25: Titulní strana Mladého světa 33/1965	37
Obr. 26: Titulní strana Mladého světa 26/1965	38
Obr. 27: Pavel Dias – Stěhovák	43
Obr. 28: Fotosoutěž Mladého světa 1959	44
Obr. 29: Fotosoutěž Mladého světa 1960	45
Obr. 30: Fotosoutěž Mladého světa 1960	45
Obr. 31: Fotosoutěž Mladého světa 1960	46

Obr. 32: Fotosoutěž Mladého světa 1960	47
Obr. 33: Pozvánka na „Foto-session“	47
Obr. 34: Pozvánka na výstavu	48
Obr. 35: Fotografie roku 1962	49
Obr. 36: Fotografie roku 1965	51
Obr. 37: Fotografie roku 1965	51
Obr. 38: Fotografie roku 1966	52
Obr. 39: Fotografie roku 1967	53
Obr. 40: Fotografie roku 1967	54
Obr. 41: Leoš Nebor a Miroslav Hucek – reportáž Telegram	55
Obr. 42: Miroslav Hucek – reportáž Dojmy a pojmy	56
Obr. 43: Reportáž Snímky, které budou svědčit	56
Obr. 44: Miloň Novotný – reportáž Moskva	57
Obr. 45: Miroslav Hucek – reportáž Varšava	58
Obr. 46: Bohumil Kabourek – reportáž Už můj děd v černém cylindru	59
Obr. 47: Reportáž Snímky mají dobrou paměť	60
Obr. 48: Pavel Dias – reportáž Pro koho je veletrh	59
Obr. 49: Pavel Dias – reportáž Brno	61
Obr. 50: Miroslav Hucek – reportáž Týden mezi hvězdami	61
Obr. 51: Ivan Frič – reportáž Adolf Hitler daroval židům město	62
Obr. 52: Pavel Dias – reportáž Návrat k životu	63
Obr. 53: Pavel Dias – reportáž Návrat k životu	63
Obr. 54: Fotografie z USA	64
Obr. 55: Miroslav Hucek – Aragon et Elsa Triolet mezi námi	64
Obr. 56: Fotografují čtenáři	66
Obr. 57: Zdeněk Ipser – titulní strana MS 49/1959	66
Obr. 58: Josef Holler – titulní strana MS 42/1959	67
Obr. 59: Pavel Dias – titulní strana MS 49/1963	67
Obr. 60: Miroslav Hucek – titulní strana MS 38/1963	68
Obr. 61: Malé dějiny fotografie	69
Obr. 62: Miroslav Hucek – Dvojice	73
Obr. 63: Pavel Dias – fotostrana	74
Obr. 64: Jan Bartůšek – fotostrana	75

Obr. 65: Hilda Diasová – fotostrana	77
Obr. 66: Zdeněk Podlesný – fotostrana	79
Obr. 67: Pavel Dias – fotostrana	80
Obr. 68: Jan Reich – fotostrana	81
Obr. 69: Jan Reich – fotostrana	82
Obr. 70: Jindřich Přibík – fotostrana	83
Obr. 71: Miroslav Zajíc – fotostrana	84
Obr. 72: Rudolf Kohn – fotostrana	85
Obr. 73: Jaroslav Krejčí – fotostrana	87
Obr. 74: Ája Bufka – fotostrana.....	88
Obr. 75: Oldřich Kábrt – fotostrana.....	89
Obr. 76: Ivan Vojnár – fotostrana	90
Obr. 77: Hilda Misurová–Diasová – fotostrana.....	91
Obr. 78: Ája Bufka – fotostrana.....	92
Obr. 79: Jiří Všeček – fotostrana	93
Obr. 80: Matej Štepita – fotostrana.....	94
Obr. 81: Jiří Kheil – fotostrana	95
Obr. 82: Ladislav Posupa – fotostrana.....	97
Obr. 83: Jiří Červený – fotostrana	98
Obr. 84: Evžen Beran – fotostrana.....	99
Obr. 85: Přemysl Hněvkovský – fotostrana.....	100
Obr. 86: T. Drahoš – fotostrana	101
Obr. 87: Alexandr Dýcka – fotostrana.....	102
Obr. 88: Ivan Koreček – fotostrana	103
Obr. 89: Jan Novotný – fotostrana.....	104
Obr. 90: Jaroslav Valenta – fotostrana.....	105
Obr. 91: Alexandr Janovský – fotostrana	106
Obr. 92: Jan Byrtus – fotostrana	107
Obr. 93: Barbara Meffertová – fotostrana	108
Obr. 94: Viktor Voronin – fotostrana	109
Obr. 96: Jiří Havel – fotostrana	110
Obr. 95: Jiří Havel – fotostrana	111
Obr. 97: Viktor Šardin – fotostrana	112

Obr. 98: Jaroslav Luzum – fotostrana.....	113
Obr. 99: Josef Koudelka – fotostrana	114
Obr. 100: Ivan Peleška – fotostrana.....	115
Obr. 101: Joram Šohem – fotostrana	116

